

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

ЗВЯЗДА

10 ЛІПЕНЯ 2014 г.

ЧАЦВЕР № 127 (27737)

Кошт 1800 рублёў

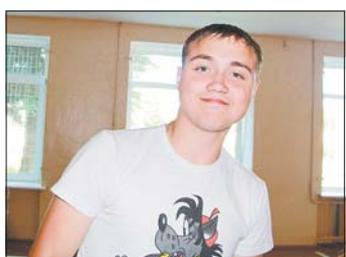
Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

Прыгатаваць-падаць — да Бразіліі «дастаць»

У Фан-вёсцы турыстам было як дома

Хто куды, а ён — на ферму!

ЦЫТАТА ДНЯ

Надзея ЕРМАКОВА, старшыня праўлення Нацыянальнага банка:

«Курс долара да канца года можа скласці \$10700–10800 за \$1. Мы прагназуем, што ён застанецца ў разліковых рамках для таго, каб беларускі рубель нармальна сябе адчуваў не толькі ў намінальным, але і ў рэальным вылічэнні. Пры гэтым будзе працягвацца палітыка паступовага зніжэння кошту рубля. У канцы чэрвеня ў Беларусь паступіў брыдж-крэдыт у памеры \$2 млрд расійскага банка ВТБ. Гэтае крэдытнае пасагненне было заключана ў мэтах папаўнення золатавалютных рэзерваў краіны. Гэтых грошай нам цалкам дастаткова, каб разлічыцца з абавязкамі. У нас ёсць даўгі, якія можна рэфінансаваць, і мы іх рэфінансуем. Негатыўнай сітуацыі не будзе. Асабіста я спадзяюся, што сітуацыя ў нас палепшыцца. І гэтыя надзеі абгрунтаваны разлікамі».

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 10.07.2014 г.

Долар ЗША		10230,00 ▲
Еўра		13920,00 ■
Рас. руб.		300,00 ▲
Укр. грыўня		878,11 ▲

ISSN 1990 - 763X

14127

9 771990 763008

РУДАБЕЛЬСКІ ДЗЕД МАРОЗ НЕ ЗМАРНУЕ СЕНАКОС

У Акцябрскім раёне наш фотакарэспандэнт пазнаёміўся з казачным персанажам, які знаходзіць сабе справу і ў спёку

Ці праўда, што Дзед Мароз летам не адпачывае? Калі ён сапраўдны — так. Таму што і летам у яго шмат адказных спраў. Трэба ж усю сядзібу абысці-агледзець, плот падрамантаваць, браму ды казачную хатку падфарбаваць. Траву на падворку пакасіць таксама трэба. Зразумела, што ў летніх клопатах дапамагае ўнучка Снягурка: чырвоны дзедаў кажух пад сонейкам сушыць, новы мех для навагодніх падарункаў шые... Карацей, як кажуць, санкі рыхтуюць летам.

Але ўсё гэта прыказка. Сапраўдная казка з Дзедам Марозам і Снягуркай у галоўных ролях пачынаецца тады, калі на лясную сядзібу прыязджае дзятва. Асабліва ў зімовы час! Гэта ў летнюю спёку Рудабельскі чараўнік ходзіць тут у бела вышыванай кашулі. Зімой жа — у поўнай казачнай «амуніцыі» гасцей сустракае: у згаданым вышэй кажуху, валёнках. Заходзіць на падворак экскурсія, а ён спяшаецца насустрач: «Запрашаю да навагодняй ёлкі. Раю наведзець лясную кавярню. Самым цікавым дазваляю пасядзець на маім казачным троне ды на вазку пракаціцца...»

Пасля гасці знаёмяцца з персанажамі ляснога музея міфаў і прымаў. Выразаны з дрэва святаянаў Вяшчун падкажа гасцям, дзе шукаць папараць-кветку. Такі ж самы драўляны Лесавік нагадае, што, згодна з даўнім лясным законам, яго трэба задобрыць — пакласці на пняк трошкі ягад ці грыб. Гаёвы дзед (ён таксама стаіць ля сцяжынікі) раскажа усім, як ён сочыць за дрывасекамі. З даўніх часоў без яго дазволу нельга было секчы дрэвы на будаўніцтва хаты: матэрыял аказваўся недаўгавечны. Ёсць тут і Бялун — добры дух са старых мясцовых паданняў. Гэта ён заўжды ратаваў заблукалых у гушчарах, папярэджаў пра багну.

СТАР 4

Фота Яўгена ПРАСЦІКАТА

■ ЖКГ: затраты і аддача

ВЫПРАБАВАННЕ КАПРАМОНТАМ

Супрацоўнікі КДК Магілёўскай вобласці прапанавалі сваё выйсце з праблемнай сітуацыі

Падчас работы працоўнай групы па праблемных пытаннях у сістэме ЖКГ высветлілася, што ў Магілёўскай вобласці 1188 жылых дамоў маюць патрэбу ў капрамонце. Не ўсё ідэальна і на астатніх 8,5 тысячы будынках. На кожным чацвёртым — значна зношаныя асобныя элементы канструкцыі. Каб аднавіць састарэлы жыллёвы фонд, трэба больш за 12 трыльёнаў рублёў. Але дзе іх узяць? Тых сродкаў, якія насельніцтва адлічвае на гэтыя мэты, недастаткова. Пры існуючых аб'ёмах і тэмпах фінансавання спатрэбіцца больш за 18 гадоў, каб вырашыць праблему. Але ж за гэты час з'явіцца іншыя дамы, якія таксама трэба будзе аднавіць. Атрымліваецца замкнёнае кола. Магілёўскія кантралёры ўнеслі свае прапановы, як выйсці з яго.

ФІНАНСЫ СПЯВАЮЦЬ РАМАНСЫ

Кантралёры прыйшлі да высновы, што сістэма адлічэння сродкаў на капрамонт, як і іх размеркаванне, сёння недасканалая.

— Гэты тарыф для насельніцтва нічым не абгрунтаваны, —

тлумачыць начальнік аддзела КДК Магілёўскай вобласці Людміла НЕПАПУШАВА. — Сёння ён роўны штомесячнаму плацяжу за тэхнічнае абслугоўванне і складае не больш за п'ятую частку ад агульнага памеру камунальных плацяжоў грамадзян.

СТАР 2

АМАЛЬ ЛЮБЫ КАПРЫЗ!

Дзе «зоркі» будуць жыць сёлета, чым іх будуць карміць, на чым вазіць? Можа, чымсьці засталіся незадаволенымі летась? Адказы на гэтыя пытанні паспрабаваў атрымаць карэспандэнт «Звязды».

СТАР 4

Фота БЕЛТА

Сярод сёлетніх гасцей фестывалю — арт-група «Хор Турэцкага».

■ Заплаці — і не хвалюйся

ПАДАТКУ НА БАГАЦЦЕ НЕ БУДЗЕ

Праз тры гады ў нашай краіне пачне дзейнічаць інстытут падатковых кансультантаў

Ці зможа сістэма падаткаабкладання Беларусі вытрымаць канкурэнцыю пры стварэнні ЕАЭС? Наколькі эфектыўна вядзецца ў краіне барацьба з ценявым абаротам і заробкам «у канвертах»? Аб перспектывах развіцця сістэмы падаткаабкладання падчас анлайн-канферэнцыі на сайце БЕЛТА расказаў міністр па падатках і зборах Уладзімір ПАЛУЯН.

ФОТА БЕЛТА

Без легальных даходаў валюту не купіш

Гаворка тут ідзе аб тым, што падатковыя службы жадаюць атрымліваць ад банкаў інфармацыю аб набыцці грамадзянамі валюты. Раней падатковыя органы атрымалі такое права адносна звестак пра крэдыты і ўклады людзей, калі падобныя фінансы служылі ім крыніцай сродкаў для здзелак. А ці ёсць такая практыка за мяжой?

Уладзімір Палуян адзначае, што іх службы пастаянна сочаць за тым, як адпавядаюць даходы грамадзян іх выдаткам і маёмасці. Кантрольныя мерапрыемствы праводзяцца падатковымі органамі ў першую чаргу ў дачыненні да грамадзян, якія жывуць «не па сродках». Пытанні ўзнікаюць тады, калі чалавек амаль нічога не атрымлівае з афіцыйных крыніц, але пры гэтым набывае дарагую нерухомасць, транспартныя сродкі ці ажыццяўляе іншыя фінансавыя аперацыі. Летась былі прааналізаваны звесткі аб даходах і выдатках у дачыненні да 20 тысяч такіх грамадзян. У выніку праведзеных мерапрыемстваў запатрабавана больш за 5 тысяч дэкларацый аб даходах і маёмасці, па выніках праверкі якіх у бюджэт дадаткова паступіла больш за 10 млрд рублёў.

Апошнім часам у поле зроку праваахоўных і падатковых органаў трапілі асобы, якія пры адсутнасці легальных даходаў набывалі значныя сумы наяўнай замежнай валюты ў беларускіх банках. Так, па інфармацыі праваахоўных органаў аб куплі асобамі замежнай валюты, падатковымі органамі выяўлена перавышэнне выдаткаў такіх асоб над фактычна атрыманымі даходамі.

Больш за тое, цяпер падатковымі і праваахоўнымі органамі вядзецца «пошук» крыніц даходаў у пенсіянера, які на працягу 2012–2013 гадоў набыў у беларускіх банках больш за 5 млн долараў. З улікам таго, што «багацённы пенсіянер» не змог пацвердзіць крыніцы сваіх даходаў, яму прад'яўлены да выплаты падаходны падатак у памеры 5,7 млрд рублёў. А матэрыялы праверкі перададзены ў праваахоўныя органы для разгляду пытання аб наяўнасці ў яго дзеяннях саставу крымінальнага злачынства.

Менавіта таму падатковыя органы зацікаўлены ў атрыманні інфармацыі аб фінансавых аперацыях грамадзян — у прыватнасці, аб набыцці замежнай валюты. Сёння большасць бан-

каў адмаўляе ў прадастаўленні інфармацыі аб набыцці грамадзянамі замежнай валюты, што матывуецца адсутнасцю ў падатковых органаў паўнамоцтваў на атрыманне звестак, якія складаюць банкаўскую таямніцу фізічных асоб. У сувязі з чым міністэрствам ініцыявана ўнясенне змяненняў у Падатковы кодэкс, якія ўстанаўліваюць правы падатковых органаў на атрыманне неабходнай інфармацыі аб набыцці грамадзянамі замежнай валюты ў банках Беларусі.

Аднабаковае ўвядзенне рэспублікай падатку на багацце можа пацягнуць адток працоўнай сілы ад нас на тэрыторыю іншых краін Мыйтнага саюза.

Атрыманне такой інфармацыі падатковымі органамі дасць магчымасць павысіць эфектыўнасць кантролю за адпаведнасцю расходаў і грамадзян, у тым ліку індывідуальных прадпрыемальнікаў, якія не атрымліваюць даходаў з афіцыйных крыніц альбо якія атрымліваюць іх у нязначных памерах. Варта таксама адзначыць, што атрыманне падатковымі органамі звестак аб банкаўскіх аперацыях, рахунках (укладах, депазітах) фізічных асоб з'яўляецца даволі распаўсюджанай практыкай у свеце. Напрыклад, падобную магчымасць сур'ёзна разглядалі ў ЗША, такая практыка прынята ў Францыі. А што ў нас?

Нагадаю, што да 2009 года ў краіне дзейнічала прагрэсіўная шкала падаходнага падатку

(ад 9% да 30% у залежнасці ад памеру атрыманага даходу). Потым увялі адзіную стаўку ў памеры 12%, што дазволіла скараціць сферу штогадовага дэкларавання даходаў. Міністр упэўнены, што прымяненне адзінай стаўкі падаходнага падатку таксама дазволіла вывесці частку даходаў з ценю і ў выніку павысіла ўзровень паступленняў падаходнага падатку.

Акрамя таго, у нашых партнёраў па Мыйтным саюзе Расіі і Казахстана таксама адсутнічаюць дыферэнцыраваныя стаўкі падаходнага падатку, што, у выпадку аднабаковага ўвядзення рэспублікай падатку на багацце, можа пацягнуць адток працоўнай сілы ад нас на тэрыторыю іншых краін Мыйтнага саюза. Такім чынам, з улікам мноства фактараў і ў мэтах захавання тэндэнцыі росту паступленняў падаходнага падатку ў бюджэт, недапушчэння сыходу капіталу ў цень, міністэрствам не плануецца ўвядзенне дыферэнцыраванага падаткаабкладання даходаў грамадзян (так званага падатку на багацце).

Толькі стабільнасць і прадказальнасць

Відавочна, што нас у першую чаргу цікавіць магчымае зніжэнне падатковай нагрукі. Якія навацыі ў падаткаабкладанні плануецца ў 2015 годзе?

Кіраўнік міністэрства лічыць, што падатковая нагрузка на эканоміку за апошнія гады значна знізілася. Гэта звязана з выкананнем даходнай часткі бюджэту і магчымасцю кампенсацыі недаатрыманых даходаў бюджэту. Так, з 2% да 1% зніжана з 2011 года стаўка адзінага падатку для вытворцаў сельскагаспадарчай прадукцыі.

У міністэрстве упэўнены, што эфектыўнасць падатковай сістэмы пачынае дзейнічаць не праз механізм змянення ставак асноўных падаткаў, а ў выніку паляпшэння іх якасных характарыстык, у тым ліку падатковае адміністраванне і сістэма ўзаемаадносін з плацельшчыкамі, забеспячэнне стабільнасці і прадказальнасці падатковага заканадаўства.

Налета не плануецца зніжэнне ставак ПДВ, акцызаў, падатку пры ССП і адзінага падатку для вытворцаў сельскагаспадарчай прадукцыі, падатку на прыбытак, падатку на нерухомасць, зямельнага падатку.

Кансультант застрахуе ад памылак

Сёлета ў нашай краіне стартаваў сумесны праект ПРААН і МПЗ Беларусі, накіраваны на стварэнне інстытута падатковых кансультантаў. Такая практыка вельмі шырока распаўсюджана ў свеце, а самі падатковыя кансультанты з'яўляюцца, можна сказаць, пасрэднікамі паміж прадпрыемальнікамі, суб'ектамі гаспадарання і падатковымі службамі.

Важным атрыбутам інстытута падатковых кансультантаў з'яўляецца наяўнасць асабістай

адказнасці за памылкі, дапушчаныя падчас выканання сваіх функцый. Сертыфікаваныя падатковыя кансультанты страхуюць сваю прафесійную адказнасць і адказваюць за падатковыя прэтэнзіі да іх кліентаў.

Пенсіянер на працягу 2012–2013 гадоў набыў у беларускіх банках больш за 5 млн долараў.

Праект разлічаны на тры гады і ўключае ў сябе тры кампаненты, свайго роду тры этапы, на кожным з якіх будуць рэалізаваны меры, неабходныя для стварэння інстытута падатковых кансультантаў. У першы год плануецца стварэнне прававога асяроддзя, спрыяльнага для развіцця новага інстытута. Праз год пройдзе навучанне спецыялістаў, якія стануць першымі ў краіне падатковымі кансультантамі. Нарэшце, фінальная частка праекта будзе накіравана на прасоўванне ідэі, інфармаванне дзелавой грамадскасці і прафесійных супольнасцяў аб перавагах працы з падатковымі кансультантамі і, само сабой зразумела, апрацаванню новай мадэлі падатковага абслугоўвання на некалькіх прадпрыемствах.

Электроннае дэклараванне і падаткі праз інтэрнэт

Увесну паведамлялася, што міністэрства актыўна працуе над пашырэннем функцыяналу сістэмы электроннага дэкларавання. Якія новыя магчымасці з'явіліся ў сувязі з гэтым у плацельшчыкаў і чаго можна чакаць у блэйшы час?

Сёлета ў першым паўгоддзі для плацельшчыкаў, карыстальнікаў сістэмы электроннага падатковага дэкларавання, спецыялісты МПЗ прадугледзелі шмат новага. Гэта выплаты падаткаў, збору (пошлін) праз партал міністэрства з выкарыстаннем інтэрнэт-банкінгу Беларусбанка і Белгазпрамбанка; запавяненне непасрэдна на спецыялізаваным партале падатковых дэкларацый (разлікаў) па падатку пры спрошчанай сістэме падаткаабкладання, адзіным падатку з індывідуальных прадпрыемальнікаў і іншых фізічных асоб, падаходным падатку індывідуальных прадпрыемальнікаў; атрыманне на партале ведамства паведамленняў на выплату маёмасных падаткаў кліентамі, якія не маюць сродкаў электроннага лічбавага подпісу.

У перспектыве ўжо сёлета плануецца забяспечыць узаемадзеянне бухгалтарскай праграмы «1С» з парталам міністэрства ў частцы прадастаўлення электронных падатковых дэкларацый без выкарыстання праграмага забеспячэння «Аўтаматызаванае працоўнае месца плацельшчыка»; прадастаўленне на партале электронных дакументаў у рамках ажыццяўлення ўсіх адміністрацыйных працэдур падатковых органаў.

Падрыхтаваў Сяргей КУРКАЧ.

ВЫПРАБАВАННЕ КАПРАМОНТАМ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Пры гэтым не ўлічваюцца тып жыллага дома, тэрмін эксплуатацыі яго канструкцыйных элементаў, інжынернага абсталявання, іншых істотных фактараў. Такім чынам, чым больш у нас становіцца старога жыллага фонду, тым менш шанцаў у асобна ўзятага дома трапіць у спіс на капрамонт.

Жыльцы збіраюць грошы на капрамонт, а яго якасць вымушае жадаць лепшага.

Не на карысць справе і тое, што гэтыя грошы акумуляюцца на рахунках жыллёва-эксплуатацыйных арганізацый, дзе нават колькасць старога і новага жылфонду розная. Напрыклад, на балансе ЖРЭУ Кастрычніцкага раёна 681 дом, 619 з якіх маюць патрэбу ў рамонтце канструкцыйных элементаў і інжынернага абсталявання. А ў магілёўскага ГАА «ЖылЭкспА» 59 дамоў і толькі на 5 з іх скончыліся нарматыўныя тэрміны экс-

плуатацыі дахаў. Сёлета ў ЖРЭУ плануецца на сабраныя сродкі адрамантаваць 8 дамоў — на больш проста не хапае грошай. А вось «ЖылЭкспА», наадварот, мае магчымасць вольна распараджацца гэтымі фінансамі, прычым не заўсёды па прызначэнні. За мінулыя 2 гады яно выдаткавала больш за 500 мільёнаў рублёў на абсталяванне дваравых тэрыторый сістэмамі відэаназірання, што ніяк не адносіцца да капітальнага рамонту жылля. А летась змясціла 1,7 мільярда рублёў на банкаўскі депазіт, што таксама недапушчальна.

БЕЗ ДАХУ НАД ГАЛАВОЙ

Жыльцы збіраюць грошы на капрамонт, а яго якасць вымушае жадаць лепшага. На «гарачую» тэлефонную лінію, якая праводзілася Дзяжкантролем, паступіла 25 нараканняў менавіта на капрамонт. Найбольш незадаволенымі засталіся жыхары Магілёва, Бабруйска, Магілёўскага і Клімавіцкага раёнаў.

— Іх скаргі датычыліся за-таплення кватэр атмасфернымі

У Магілёве пачаты яшчэ ў 2010 годзе рамонт жыллага дома пры нарматыўных тэрмінах ад 4 да 6 месяцаў працягваўся аж 3 гады.

асадкамі непасрэдна пры правядзенні капрамонта дахаў, — адзначае Людміла Непалушава. — Як высветлілася, ахоўныя мерапрыемствы пры правядзенні такіх работ наогул не прадугледжаны праектнай дакументацыяй. У выніку жыхарам наносіцца значная шкода, якая патрабуе дадатковых выдаткаў для кампенсацыі. Чаму б Мінжылкамгасу сумесна з Мінбудаархітэктуры не ўключыць у праектна-каштарысную дакументацыю рашэнне па стварэнні ахоўных канструкцый даху?

Дапамагло б сэканоміць дзяржаўныя сродкі і прымяненне тыпавых праектных рашэнняў для канкрэтных відаў работ у дамах, пабудаваных па аднолькавай схеме — па рамонтце дахаў, парапетаў,

ганкаў, лоджый, пандусаў для інвалідаў-калясачнікаў... Толькі на гэтым ЖРЭУ Кастрычніцкага раёна магло сэканоміць за мінулыя 2 гады каля 130 мільёнаў рублёў.

ХТО АДКАЗНЫ ЗА ТЭРМІНЫ І ЯКАСЦЬ?

Калісьці Міхаіл Жванецкі пажартаваў: маўляў, рамонт нельга закончыць, яго можна толькі пачаць. У Магілёве быў выпадак, калі пачаты яшчэ ў 2010 годзе рамонт жыллага дома пры нарматыўных тэрмінах ад 4 да 6 месяцаў працягваўся аж 3 гады. Тэрміны зацягнуліся не без удзелу жыхароў, якія адмаўляліся ад прадугледжаных праектам змяненняў і ставілі свае ўмовы. Напрыклад, патрабавалі замест капрамонту фасада правесці яго цэплавую мадэрнізацыю.

— Так быць не павінна, — упэўнена Людміла Непалушава. — Гэтыя пытанні трэба вырашаць на пачатковым этапе, яшчэ пры даследаванні спецыялістамі дома, каб потым не ўносіць змяненні ў праектна-каштарысную дакументацыю. Вы-

клікае нараканні нізкі прафесійны ўзровень майстроў і прарабаў, якія не могуць належным чынам арганізаваць працу. Гэта адбываецца на тэрмінах выканання рамонтна і яго якасці. Каб такога не адбывалася, мы прапануем на дзяржаўным узроўні прапрацаваць магчымасць падрыхтоўкі навучальнымі ўстановамі краіны адпаведных спецыялістаў.

На думку кантралёраў, іх заўвагі дапамогуць скараціць тэрміны правядзення капрамонтна і больш рацыянальна выкарыстоўваць сродкі на яго. Дадатковымі ж крыніцамі фінансавання маглі б стаць спецыяльныя доўгатэрміновыя льготныя крэдыты для арганізацый ЖКГ і ўвядзенне на дзяржаўным узроўні абавязковага страхавання памяшканняў у шматкватэрных жылых дамах. Заўвагі супрацоўнікаў КДК Магілёўскай вобласці былі прапанаваны для ўнясення ў праект указа аб мерах па ўдасканаленні працы ў сістэме ЖКГ. Як тут мяркуюць, гэта будзе мець свой плён.

Нэллі ЗІГУЛЯ

УЗЯЦЬ АДКАЗНАСЦЬ НА СЯБЕ

10 ліпеня 1994 года беларусы абралі першага Прэзідэнта

15 сакавіка 1994 года Вярхоўны Савет прыняў Канстытуцыю Рэспублікі Беларусь, згодна з якой яна была аб'яўлена ўнітарнай дэмакратычнай сацы-

яльнай прававой дзяржавай. У адпаведнасці з Канстытуцыяй Рэспубліка Беларусь была абвешчана прэзідэнцкай рэспублікай. Першыя выбары Прэзі-

дэнта Беларусі адбыліся 23 чэрвеня і 10 ліпеня. Роўна 20 гадоў таму перамогу ў другім туры атрымаў Аляксандр Лукашэнка, які набраў 80,1% галасоў.

■ Урокі гісторыі

ШЛЯХ ДА ВЕРЫ

Першы крок па ім мы зрабілі дваццаць гадоў таму

Ліпень 1994-га, памятаю, быў гарачы і вільготны, шчодры на навальніцы і цёплыя дажджы, ад якіх грыбы высыпалі ледзь не каля парога бацькоўскай хаты. Яшчэ ён запомніўся першай практыкай у Мінску: пасля трэцяга курса нам дазволілі паспрабаваць сілы ў сталічных выданнях, і (бедныя нашы старэйшыя калегі, на чые галовы мы зваліліся!) мы амаль усёй групай «газетчыкаў» журфака рынуліся асаджаць Дом прэсы. Яшчэ былі бяссонныя ночы з дурнаватымі песнямі пад гітары, з гарачымі спрэчкамі ў інтэрнатаўскай ліфтавай прабудучыню краіны і пра нашу ролю ў яе гісторыі. Нам было па дваццаць гадоў, і здавалася, што зямны шарык толькі таму і круціцца, што мы папіхаем яго сваімі нагамі. Мы ў тыя неспакойныя часы, як і ўсе дваццацігадовыя ў любую эпоху, былі палітыкамі, аналітыкамі, нігілістамі, скептыкамі.

Менавіта такім — скептычна-нігілістычным — вокам мы назіралі за тым, як наша краіна ператвараецца з парламенцкай рэспублікі ў прэзідэнцкую, як праходзяць першыя выбары кіраўніка дзяржавы. Вядома, мы ў іх удзельнічалі — першыя ў жыцці сапраўдныя выбары, дзе можна адчуць сябе абсалютна дарослым і зноў жа (хоць на каліва!) стваральнікам найноўшай гісторыі. Спрачаліся да хрыпаты аб вартасцях свайго кандыдата, не разумеючы тады галоўнага: менавіта ў ліпені 1994 года мы, разам з усёй краінай, маладой, амбіцыйнай і крыху разгубленай (якраз як тыя студэнты-трэцякурснікі), прастаяўшы тры гадзіны пасля абвешчання незалежнасці на раздарожжы, нарэшце зрабілі выбар, у якім напрамку ісці, і зрабілі першы крок...

Ды і як было тое зразумець і ў тое паверыць, калі мы на той момант не верылі ні ў што і ні ў кога, акрамя саміх сябе. Мы былі страчаным пакаленнем, народжаным у эпоху застою. Яно падрасла ў эпоху перабудовы, а стала дарослым на пачатку незалежнасці. За наш такі нядоўгі век мы бачылі столькі прыгожых ідэалаў, якія рушыліся ў адзін момант, што стварылі новыя ці проста прызнавалі іх лічылі справай марнай і бескарыснай. Нават калі гэты ідэал — краіна, у якой ты жывеш. Мы яе любілі, але не паважалі і не асабліва ў яе верылі. (Да-

пускаю: хтосьці з сённяшніх саракагадовых паспрабуе з гэтай катэгарычнасцю паспрачацца; але наколькі гэта будзе шчыра?) І ўжо зусім неверагодным здавалася, што адзін чалавек, за якога прагаласавала большасць жыхароў краіны, здолее штосьці змяніць або хаця б вярнуць нам тую так і не набытую за дваццаць гадоў жыцця веру.

Таму што, каб упершыню ў жыцці паверыць, трэба было шмат. Не бачыць, як у роднай вёсцы разносіцца калгаснае дабро — аж да страхі з цялятніка, які стаў раптам нікому не патрэбны, і вялізныя незаараныя палеткі зарастаюць улётку асотам і лебядой. Не бегаць па горадзе ў пошуках элементаў тэрарыстаў — малака і тварагу, не кажучы ўжо пра вараную каўбасу, якая была раскошай і па якую выстройваліся доўгія чэргі. Не насіць аднолькавы «шырпатрэб» турэцкага ці кітайскага пашыву — іншага не было, а адзенне з Еўропы маглі дазволіць толькі «новыя беларусы» (цікавыя такія хлопцы, памятаеце: усе скрозь у спартыўных касцюмах кіслотных колераў або ў чырвоных і зялёных пінжаках). Не сумнявацца ў тым, што пяць гадоў ва ўніверсітэце дадуць свой плён (мець вышэйшую адукацыю тады было не надта модна, бо ў час «чаўнакоў» яна асацыявалася з беднасцю і беспрацоўем). Не стаць штодня каля абменніка (стыпендыя была мізэрная, інфляцыя — вялізная, і на штодзённай розніцы курсаў удавалася атрымаць добрую прыбыўку да бюджэту, каб не прасіць у бацькоў, якія самі ледзь перабіваліся ад зарплаты да зарплаты). Не саромецца перад прыезджымі іншаземцамі сваіх вуліц, ператвораных у кірмаш, не зайзросціць іх дагледжанаму выглядзе і ўпэўненасці. Не марыць выйсці замуж за аднаго з гэтых дагледжаных і ўпэўненых ці знайсці за мяжой работу — і з'ехаць да сытага жыцця і дабрабыту...

Цяпер, праз дваццаць гадоў, я спрабую ўспомніць: калі ж з'явіліся першыя парасткі гэтай веры? Можна, калі аднойчы маці-пенсіянерка, якой старалася дапамагач з зарплатаў, адмовілася ад маіх грошай: «Не трэба, дачушка, пенсіі на жыццё стала халаць»? Можна, калі ўбачыла, як закінутае поле за гумнамі арэ сучасныя вялікі трактар? Можна, калі ўпершыню праехалася па Мінску на новень-

кім «Белкамунмашаўскім» тралейбусе? Ці калі ўбачыла першыя два паверхі будоўлі, у якой праз колькі часу павіна была з'явіцца мая кватэра (тады давлялося ўлезці ў пазыкі і крэдыт, але, як і тысячы іншых людзей, справілася)?.. Гэтая вера была ўжо трывалай і моцнай, калі, вяртаючыся з першага адпачынку на моры ў Балгарыі, праехаўшыся на аўтобусе па ўкраінскіх ды румынскіх дарогах, раптам заўважыла, якія яны роўныя ў нас і якія прыгажосць і чысціня абапалі іх. Яна мацвалася з кожным годам, і нядаўна на вечары-сустрэчы, калі пагаварыла са сваімі аднакурснікамі, якія — выпускнікі невядомай вясковай школы — усе знайшлі сябе ў жыцці, да гэтай веры дадалася яшчэ вельмі важнае разуменне. Наша краіна, наша дзяржава, калі ў цябе ёсць рукі, галава, імгэт і жаданне працаваць, не дасць прапасці, дапаможа выйсці ў людзі, і шукаць лёгкага хлеба здэсыці за яе межамі не варта. Бо нідзе, акрамя як тут, мы не будзем сваімі на сваёй зямлі... А за мяжу — хіба што паехаць паглядзець на іх помнікі ды славутасці ці адпачыць на моры: мы, як і ўсе еўрапейцы, любім падарожжы, аказваецца...

Я не палітолаг, не ведаю дакладна, з якіх пастулатаў ствараецца дзяржаўная ідэалогія. Але, здаецца, у аснове яе — вось гэтая вера, якая складаецца з зусім простых рэчаў, блізкіх кожнаму. Яна, разам з павагай і любоўю, — самыя важныя паняцці, без якіх ні краіна, ні яе грамадзяне не будуць адчуваць сябе трывала і ўпэўненыя.

Магчыма, яшчэ праз дваццаць хтосьці з дваццацігадовых (якія, несумненна, як і мы калісьці, будуць усе як адзін — палітыкі, аналітыкі, нігілісты, скептыкі) спытае, што для мяне асабіста быў гэты перыяд, які пачаўся ў гісторыі Беларусі ў ліпені 1994-га. І я без аніякіх сумненняў адкажу: гэта быў час, калі я навучылася верыць. У сваю краіну, у людзей, якія ў ёй жывуць, у саму сябе. Я адчула, што ў мяне ёсць Радзіма, якую можна не толькі проста любіць, але якой можна ганарыцца...

А калі хтосьці з маіх ровеснікаў паспрабуе паспрачацца, няхай спачатку задумаецца, наколькі шчыры ён будзе перад самім сабой.

Алена ЛЯЎКОВІЧ

Фота БЕЛТА

ШТО ДЛЯ НАШАЙ КРАІНЫ АЗНАЧАЎ ПАВАРОТ У БОК ПРЭЗІДЭНЦКАЙ РЭСПУБЛІКІ?

Гэтае пытанне мы задалі парламентарыю, палітолагу і гісторыку

Валянціна ЛЯВОНЕНКА, член Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па міжнародных справах:

— Моладзь сёння не памятае тых перыпетыяў, з якімі сутыкнулася наша краіна пасля распаду Савецкага Саюза. Мы знаходзіліся ў глыбокім крызісе, бо эканамічны сувязі рваліся па-жывому. Беларусь была зборачным цэхам Савецкага Саюза. Тут канцэнтраваліся кваліфікаваныя кадры, быў больш высокі адукацыйны ўзровень. Рэспубліка мела высокі навукова-тэхнічны патэнцыял, але эканамічны крызіс балюча ўдарыў па ўсіх сферах і пацягнуў за сабой крызіс палітычны. Дастаткова сказаць, што інфляцыя складала тады 40% у месяц. Наспяваў сацыяльны выбух. І ў гэты час, на жаль, парламент раздзіраўся ўнутранымі сваркамі, пустой балбатнёй і не мог выпрацаваць праграму, якая была здольная вывесці краіну з таго стану, у якім яна апынулася.

У гэтай сітуацыі і з'явіўся на палітычнай арэне Прэзідэнт, які здолеў сфармуляваць сваю праграму так, што яна адпавядала асноўным

чаканням грамадзян. Ён знайшоў набор лексікі, якая была сугучна думцы абсалютнай большасці беларусаў. І народ пайшоў за ім. Праз 20 гадоў пасля выбару, які быў зроблены беларусамі ў 1994 годзе, мы бачым, наколькі Прэзідэнт аказаўся ў патрэбным месцы ў патрэбны час, з неабходным наборам асабістых якасцяў і з праграмай, якую падтрымалі беларусы. Гэтым быў забяспечаны поспех.

З таго дня, па сутнасці, пачалося ўзыходжанне Беларусі да сённяшняга яе ўзроўню развіцця. Вытокі нашай сацыяльна-эканамічнай стабільнасці — у першых прэзідэнцкіх выбарах. Дасягнуць яе было вельмі складана, але Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка стварыў такую сістэму каштоўнасцяў і прапанаваў такія выхадзі са складаных сітуацый, якія дапамаглі стабілізаваць грамадскасць. Думаю, што кожны, хто мае непрадзутае стаўленне да сітуацыі ў нашай краіне, пагодзіцца, што выбар тады быў зроблены правільны.

Сяргей КІЗІМА, доктар палітычных навук:

— Парламент — рэч добрая і патрэбная, але форма праўлення, пры якой парламент вяршэнствае ў прыняцці палітычных рашэнняў, падыходзіць да спакойных сітуацый, калі ў краіне няма вялікіх праблем, калі нармальна функцыянуе эканоміка, няма знешніх і ўнутраных выклікаў і пагроз. У такой сітуацыі галоўная роля парламента дазваляе нармальна развівацца. У Беларусі да 1994 года сітуацыя была зусім іншая. У эканоміцы існавалі вялікія праблемы, узрасла беспрацоўе, сацыяльныя гарантыі нівеліраваліся, народ адчуваў сябе цалкам неабароненым, са смуткам згадваў савецкія часы, пры ўсіх іх мінусах, але з вялізнай колькасцю плюсаў. Для тых гадоў характэрны, апроч іншага, разгул злачыннасці. У такіх умовах парламент як цэнтр прыняцця палітычных рашэнняў не мог эфектыўна функцыянаваць, бо ў любым

парламенце існуюць розныя фракцыі, розныя пункты гледжання, прыхільнікі розных метадаў дзеяння, і ў экстрэмальных умовах прыняць адну праграму, дамовіцца пра адны метады дзеяння і рэалізаваць іх практычна немагчыма.

Таму прэзідэнцкая форма праўлення для Беларусі ў той сітуацыі аказалася максімальна адэкватнай і народ галасавалі за таго кандыдата, які гатовы быў узняць на сябе ўсю адказнасць, каб стаць цэнтрам правядзення неабходных рэформ, цэнтрам абароны сацыяльных гарантыяў насельніцтва, цэнтрам аднаўлення эканомікі, барацьбы са злачыннасцю, у прыватнасці — з карупцыяй, што было вельмі актуальна ў той час. Іншымі словамі, які гатовы быў выступіць у якасці гаранта і абаронцы інтарэсаў насельніцтва Рэспублікі Беларусь. У гэтай сітуацыі Прэзідэнтам стаў Аляксандр Лукашэнка, які паслядоўна і планерна рэалізоўвае ўсе гэтыя місіі.

Вячаслаў ДАНИЛОВІЧ, дырэктар Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук, дацэнт:

— Як гісторык я лічу, што першыя прэзідэнцкія выбары ў нашай краіне сталі надзвычай значнай падзеяй. Дзякуючы таму, што яны адбыліся, што краіна выбрала моцнага кіраўніка, беларусы дамагліся рэальнай незалежнасці сваёй Айчыны. Цяпер мы маем магчымасць развіцця Беларусі

як моцнай еўрапейскай краіны, годна адстойваем свае інтарэсы. І наша вага на міжнароднай арэне будзе ўзрастаць з развіццём еўразійскай інтэграцыі. Вельмі важна і тое, што першы прэзідэнт абраў палітычны курс, пры якім самым галоўным у дзяржаве абвясцілі інтарэсы грамадзян. Таму як грамадзянін я таксама бачу ў тых выбарах станючыя наступствы.

Вольга МЯДЗВЕДЗЕВА, Уладзіслаў КУЛЕЦКІ.

РУДАБЕЛЬСКІ ДЗЕД МАРОЗ НЕ ЗМАРНУЕ СЕНАКОС

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Прадзеды рудабельцаў казалі пра землякоў-шчасліўчыкаў: «З Белуном сябруе». Недалёка стаіць касматы Жыцень — той самы чараўнік, які правярае, ці чыста сабраны ўраджай. Калі засталіся на полі каласкі, то Жыцень іх збярэ, звяжа ў сноп і гаспадару з дакорам прынесе.

А яшчэ сюды часта прыязджаюць закаханыя, бо калісьці, як расказвае паданне, узаемныя пачуцці дзяўчыны і юнака далі назву мясцовай рэчцы. Лёс не дазволіў закаханым застацца разам, таму пасля страты свайго нарачонага дзяўчына пераўтварылася ў самотную птушку. Шмат гадоў у распачы лятала тая птушка над ціхай рэчкай, якую людзі потым назвалі Пціч.

Вось такая казачная сядзіба рудабельскага Дзеда Мароза знаходзіцца ў маляўнічых мясцінах побач са светлай і ціхпльнянай рэчкай Пціч. Калі верыць у добрае і незвычайнае, то не толькі дзятве, але і дарослым даецца магчымасць пабачыць здзяйсненне сваіх мар. Я кажу пра тое, як гэтым летам на маленькай палянцы пад Дубам жаданняў (ёсць і такі на гэтым падворку) раптам вырасла мноства прыгажуні баравікоў.

Не інакш, як нейкі грыбнік загадаў сабе на ўдачу! А каб чытачы ведалі, хто тут сапраўды «кіруе» казкай, — патлумачу. Снягурка і Дзед Мароз (іх вы бачыце на здымках) — гэта Алена і Сяргей Мартыненкі. Яна — намеснік дырэктара раённай бібліятэкі, ён — дырэктар маладзёжнага культурна-аздраўленчага цэнтру. Казачная сядзіба знаходзіцца на тэрыторыі дзяржаўнай установы культуры «Бубнаўка».

Яўген ПЯСЕЦКІ, фота аўтара.

Здарэнні

З АДПАЧЫНКУ — БЕЗ БАГАЖУ

Днямі ў СМІ і інтэрнэце шырока абмяркоўваўся выпадак, што адбыўся ў ноч з 7 на 8 ліпеня ў славацкім горадзе Кошыцы. Аўтобус, на якім група беларускіх дзяцей вярталася з адпачынку ў Балгарыі, быў абкрадзены невядомымі. З багажнага аддзялення зніклі асабістыя рэчы 15 дзяцей і аднаго дарослага. Усе рэчы пацярпелыя пакінулі ў аўтобусе, у той час як самі накіраваліся на начлег у гасцініцу. У выніку вяртанне турыстычнай групы ў Беларусь было затрымана да 9 ліпеня.

Як абараніць сябе ад негатыўных эмоцый падчас адпачынку ў іншых краінах? Як распавялі карэспандэнту «Звязды» ва ўпраўленні страхавання маёмасных інтарэсаў грамадзян кампаніі «Белдзяржстрах», асобнае страхаванне багажу на час паездкі арганізацыяй не праводзіцца. Па словах намесніка начальніка ўпраўлення Алены КУНЦЭВІЧ, такое страхаванне нясе ў сабе вялікую рызыку для страхавальнікаў, бо выпадкі крадзяжу маёмасці падчас адпачынку здараюцца даволі часта.

Застаецца параіць падчас збору ў паездку за мяжу спыніцца на самых неабходных для вашага адпачынку прадметах, старацца не перавозіць з сабой каштоўнасці, дарагія ўпрыгажэнні і тэхніку.

Яраслаў ЛЫСКАВЕЦ

Май на ўвазе

ІЛЬГОТНАЕ КАДЗІРАВАННЕ

У Мінскім гарадскім клінічным наркалагічным дыспансэры 25 ліпеня можна атрымаць ільготнае лячэнне («кадзіраванне» і «падшыўку»). Спецыяльная акцыя для тых, хто пакуе ад алкагольнай залежнасці, пройдзе па адрасе: вул. Някрасава, 22, к. 1. Запіс праводзіцца з 9.00 да 16.00 па нумары 292 31 03.

Неабходная ўмова для атрымання такога лячэння — устрыманне ад алкаголю мінімум 10 дзён. Кадзіраванне і падшыўка — не панацея, аднак дазваляюць пэўны час падтрымліваць здаровы лад жыцця, даюць хвораму шанц на асэнсаванне сітуацыі.

Святлана БАРЫСЕНКА

АМАЛЬ ЛЮБЫ КАПРЫЗ!

Прымусілі спяваць «пад фанеру»?

Летась адразу пасля завяршэння «базару» ў інтэрнэце з'явілася інфармацыя: маўляў, некаторыя «зоркі» скардзіліся на тое, што ім забаранілі на канцэрце закрыцця выступаць «жыўцом».

— Безумоўна, артысты хочуць выступаць без фанэграмы, бо гэта пацвярджае іх прафесіяналізм. Таму нас прасілі, угаворвалі. Але ж, на жаль, рэжым правядзення фестывалю такі, што гэта тэхнічна, тэхналагічна, арганізацыйна немагчыма. Напрыклад, у канцэрце закрыцця, рэжысёрам якога я была, бралі ўдзел артысты, якія напярэдадні працавалі на праграме «Начны хіт». Іх выступленне на пляцоўцы скончылася ў 3–4 гадзіны ночы. А з самай раніцы ўжо пачалася рэпетыцыя канцэрта закрыцця фестывалю. Прафесіяналы ведаюць, што галас яшчэ, як правіла, у такі час «спіць». На рэпетыцыю было адведзена ўсяго 3 гадзіны. За гэты час нельга зрабіць усё магчымае: каб настроіць гук, запісацца і гэтак далей. Таму ў такой сітуацыі была мінімальна рызыка — праца пад фанэграму, — паведаміла **Марына РАМАНОУСКАЯ, намеснік генеральнага дырэктара «Цэнтру культуры Віцебск» па спецыяльных праектах, рэжысёр леташняга канцэрта закрыцця фестывалю.**

— Калі не будзе якаснага гуку, зразумела, не будзе нармальнага паказу па тэлебачанні. Безумоўна, артысты не хочуць рызыкаваць! — дадала яна.

Дранікі з ікрой!

На «базары» няма асаблівых праблем з лімузінамі для перавозкі «зорак». Прэстыжныя аўто прыязджаюць і з Мінска. Ды і некалькі гадоў запар шыкоўныя «колы» выдзяляюцца з адміністрацыі кіраўніка дзяржавы.

А вось чаго няма — гэта гасцініц узроўню «пльч зорак». Самы «зорны» віцебскі атэль — «Лучоса» («чатыры зоркі». — Аўт.). Сёлета там збіраюцца пасяліць Кіркорава, Міхайлава і іншых «самых зорных».

Філіп Кіркораў вельмі любіць, каб яго ў аэрапорце сустракалі журналісты і прыхільнікі яго таленту. У атэль ўжо ведаюць, што былы муж Пугачовай любіць спыняцца ў трохпакаёвых апартаментнах. Філіп Бядросавіч, як і многія іншыя знакамітасці, не адмаўляецца ад беларускіх дранікаў. Але часцей за ўсё,

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

зразумела, з «зорнай» начынкай — ікрой і сёмгай.

А вось Стас Міхайлаў любіць адварныя стравы.

Аляксандру Рыбаку ўсё роўна, дзе жыць і што есці. Сам у гэтым прызнаўся падчас фестывалю журналістам: не ведае, што ў спісе патрабаванняў яго райдара: маўляў, за мяне вырашаюць тыя, хто адказвае за мае гастролі.

Дзякуючы «зоркам» кухары навучыліся многаму. Напрыклад, «звычайныя пастаяльцы» не за маўлялі на вячэру вустрыцы і мідыі. Цяпер дзякуючы артыстам, калі ласка, зробіць! Як і іншыя стравы, якіх няма ў меню. Аладкі бульбяныя, запечаныя з мясам крэветак «Жамчужныя каралі» — вагой 350 грамаў — адна з самых папулярных «зорных» страў у «Лучосе».

Там улічылі і тое, што многія «зоркі» прывыклі спаць на шырокіх ложках. Таму апошнія нават у аднамесных нумарах — двухспальных. Сны вядомыя артысты будуць глядзець, лежачы на бялізне белага колеру ды на сацінавай падушцы. Да паслуг Лявонцьева — нумар, у якім «галоўны» колер сіні, які стварае «начную атмасферу».

«Зоркі»

таксама хварэюць

«Зоркі», вядома, хварэюць і на «базары». Самай «скандальнай» за ўсе гады правядзення фестывалю стала хвароба Алы Пугачовай. Канцэрт яе не адбыўся, і пайшлі чуткі, што гэта звязана з алкаголем. А насамрэч — з-за таго, што ў «зоркі» былі не ў парадку галасавыя звязкі.

Упачатку яшчэ з Мінска патэлефанавалі ў дырэкцыю фестывалю і трывожна паведамлілі, што Ала Барысаўна дрэнна сябе адчувае. У прыватнасці, яна паскардзілася на праблему з сэрцам. Тады кіраўніцтва «хуткай дапамогі» патэлефанаваў асабіста спадар Бас, на той час кіраўнік дырэкцыі фестывалю... Кардыялагічная брыгада пад'ехала да атэля «Эрыдан» каля чатырох гадзін дня. Аднак дапамога не спатрэбілася. Медыкі, якія падчас фестывалю суправаджаюць артыстаў, зрабілі ўсё магчымае, каб «зорцы» стала лепш. У прыватнасці, доктар з Віцебскага медыцынскага

ўніверсітэта, аглядзеўшы хворую з Масквы, прыйшоў да высновы, што дапамога кардыёлагаў не патрэбна. А вопытны загадчык ЛОР-аддзялення адной з віцебскіх бальніц Аляксандр Заталока дапамог «вярнуць» голас.

Анжаліка Агурбаш і Барыс Маісееў на «Славянскім базары» адчувалі сябе па-дамашняму.

Таісія Павалій, памятаецца, перажыла непрыемныя хвіліны з-за ціску, які павысіўся літаральна падчас канцэрта «Дзве сястры — Беларусь і Расія».

Дзіма Білан аднойчы на «базары» прымусіў пахвалівацца «фанаў». Перад яго выступленнем у «жоўтых» СМІ з'явілася інфармацыя

пра тое, што ён у бальніцы. Аказалася, чуткі. Увечары выступіў на плошчы Перамогі. Потым — у Анапу.

«Агеньчык»

для Тамары Гвердцытэлі

Адразу некалькі «зорак» прызнаваліся на «базары» ў тым, што яны вядуць здаровы лад жыцця.

Юрый Антонаў расказваў, што не ўжывае алкаголь і не курыць. Але, паводле яго слоў, на спорт часу не хапае. Свініну ніколі не казвае. Але ж цалкам ад мясных страў не адмаўляецца. Як і ад перспектывы ў чарговы раз пабрацца шлюбам. Памятаецца, менавіта на «базары», убачыўшы мноства прыгожых дзяўчат, вырашыў ажаніцца ў чацвёрты раз!

А калісьці на тым жа «базары» наш зямляк дазваляў сабе добра расслабіцца. Расказаў журналістам, як падчас застолля, прысвечанага Дню Украіны, піў з задавальненнем настойку з перцам і пад гэтую выпіўку з'еў адразу шмат катлет «па-кіеўску».

Вядомая актрыса і рэжысёр Вера Глаголева таксама прызналася, што абыякавая да спіртнога і мяса. І выглядае, адпаведна, вельмі добра.

Але не ўсе такія «правільныя». Як «паравоз» раней курыў у Віцебску Андрэй Макарэвіч. Аўтар жа гэтых радкоў аднойчы пакурыў на «базары» з Тамарай Гвердцытэлі. Спадарыня папрасіла запальнічку...

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

А тым часам...

Учора ў парку адпачынку адбылося лёсаванне ўдзельнікаў XII Міжнароднага дзіцячага музычнага конкурсу «Віцебск-2014». Перад гэтай хвалючай падзеяй юныя «зорчкі» адправіліся ў захапляльны падарожжы на трамваі і цеплаходзе. На апошнім іх і даставілі да месца, дзе вызначалі, хто за кім будзе выступаць.

А сёння ў 17.00 — першы конкурсны дзень.

Нагадаю, нашу краіну прадстаўляюць дзве 11-гадовыя мінчанкі: Мілана Рэдчанка і Зінаіда Купрыяновіч. Мілана выступіць пад ну-

марамі 12 і 2, яе зямлячка — 1 і 14.

Дзяўчынкі ў захапленні ад Летняга амфітэатра. На свае вочы ўбачылі вядомых артыстаў падчас рэпетыцыі. За выкананне песні Брытні Спірс у пазамінулым годзе Мілана атрымала «золата» на парызскім конкурсе.

І наша Зінаіда ў сваёй творчай біяграфіі ўжо мае нямяла перамог. Удала выступала ў Празе, Санкт-Пецярбургу... Летась стала лаўрэатам міжнароднага конкурсу маладых выканаўцаў папулярнай музыкі «Дзіцячая Новая хваля». Сёлета — лаўрэатам І прэміі

міжнароднага фестывалю-конкурсу «Славянскія сустрэчы», Міжнароднага конкурсу дзіцяча-юнацкага творчасці «Star Show», лаўрэатам 1-й ступені адкрытага конкурсу мастацтваў «Хрустальная ліра», уладальнікам Гран-пры міжнароднага конкурсу «Кубак Еўропы»...

Юныя «зорчкі» прызналіся, што «хварэюць» адна за адну, бо раней давялося выступаць разам на конкурсах.

Пераможца атрымае Гран-пры — 5000 долараў. Памер 1, 2 і 3 прэміі, адпаведна, 3000, 2000 і 1000 долараў.

Сяргей ЛАПКОЎСКИ:

Імёны

«ЗАСТАЛОСЯ НАРАДЗІЦЬ ДЗЯЦЕЙ І ПАШЫРЫЦЬ КВАТЭРУ»

Сёння гурт «Цвет Алоэ», лідарам якога з'яўляецца Сяргей ЛАПКОЎСКИ, — моцны «гулец» на беларускай эстрадзе. І ў тым, басспрэчна, ёсць немалая заслуга самога фронтмена, які, нягледзячы ні на што, застаўся верным сабе і сваёй мары — займацца музыкай. Але, калі думаеце, што сакрэт поспеху толькі ў спрыяльным збегу абставін, то памыляецеся...

— Гісторыя гурта пачыналася ў студэнцкім інтэрнаце, калі сустрэліся два захопленыя музыкай хлопцы. Цяпер калектыву ўжо сёмы год. Адчуваеце, як выраслі?

— Даўно выраслі: мы дарослыя людзі, якія «адбыліся» ў музыцы і сталі сапраўды-нымі прафесіяналамі. Цяпер мне і музыкантам не трэба збірацца кожны дзень на рэпетыцыі. Мы сходзімся, робім прафесійны прадукт, а потым сустракаемся непасрэдна перад канцэртамі на рэпетыцыі. І выходзім на сцэну...

— Студэнцкія гады чым запомніліся?

— У тых часы мне трэба было зарабляць грошы. Бо хацелася жыць не ў інтэрнаце, як многім студэнтам, што прыязджалі з іншага горада. Я працаваў на рынку «Дынама», тады вельмі папулярным у мінчан. Там, дарэчы, некалі і хлопцы з гурта «Тяни-Толкай» працавалі, і многія іншыя музыканты. Зарабляў дастаткова, таму мог і апрацаваць добра, і выглядаць годна, аплачваюць кватэру, рэпетыцыі, а

з другога курса пачаў і за вучобу самастойна плаціць, каб бацькам было лягчэй. І, безумоўна, маё студэнцтва прайшло ў атмасферы рэпетыцыі, на якіх мы «прападалі» з хлопцамі ўвесь час.

— А тусоўкі і іншыя «прыгоды»?

— Мы жылі марай, мэтай. Рэпечывалі, запісваліся і марылі пра вялікую сцэну. А ў 2007 годзе запісалі альбом «Пяшчота», атрымалі прэмію «Песня года» на АНТ. Усё было не проста... Нас «адкрыў» Геннадзь Маркевіч, які прыняў да сябе ў студию «Чырвоныя зоркі», і мы пачалі падбіраць музыкантаў, рабілі ўсё для таго, каб выйсці на новы ўзровень. Праз нейкі час атрымалі мінімальную папулярнасць і паступова з'явілася магчымасць зарабляць музыкай.

— Як вас сустрэла сталіца?

— Мабыць, як і ўсіх. Я ў Мінску вось ужо 12 гадоў і з самага пачатку адчуваю, што горад стапрацэнтна мой. Мне было ўсё цікава, я адразу ўліўся ў новы тэмп жыцця і пачаў зарабляць. Здабыў незаможнасць.

— Вы неяк адзначалі, што ў эстраднай тусоўцы ваш калектыв ігнаруе. Зараз сітуацыя змянілася?

— Стаўленне ва ўсіх рознае: адны зайдросцяць, іншыя насцярожана рэагуюць. Аднак ёсць нямала тых, хто добра нас прымае.

Я чалавек настрою. Магу быць занудай, а бываю задаволеным і шчаслівым. Аднак вельмі асцярожна ўпускаю людзей у сваё жыццё, бо неаднойчы апёкся на сваёй даверлівасці...

— Летась вы выдалі другі альбом, і ў складзе групы адбыліся перамены. У чым была іх прычына?

— Так склалася, што нехта з нас вырас, іншыя «адкалоліся» па асабістых абставінах. Напрыклад, наш бас-гітарыст стварыў свой кавербэнд і іграе па клубах, барабаншчык з'ехаў на заробкі ў Арабскія Эміраты. А мы з Русланам Івановым засталіся, запрасілі ў каманду барабаншчыка Сяргея Васількова і працуем апошнім часам ужо ўтраіх. У любым выпадку, мы расцём і развіваемся. Я нават спрабую рабіць нешта сольна.

(Заканчэнне на 8-й стар. «ЧЗ».)

Гэта прэстыжна

ПРЫГАТАВАЦЬ-ПАДАЦЬ — ДА БРАЗІЛІ «ДАСТАЦЬ»

Даказаць, што рабочая прафесія — гэта прэстыжна, вырашылі арганізатары міжнароднага конкурсу прафесійнага майстэрства WorldSkills International. Сёлета да яго ўпершыню далучылася Беларусь, і навучэнцы розных устаноў прафесійнай адукацыі ў самых розных сферах — ад каменшчыкаў да робататэхнікаў — на нацыянальных спаборніцтвах паказалі сябе больш чым годна. Карэспандэнт «Чырвонкі» паразмаўляла са студэнткамі Мінскага дзяржаўнага прафесійна-тэхнічнага каледжа кулінарыі Марыяй КУПРЭЙ і Кацярынай ГЕНУК.

Марыя Купрэй: «Нават чэхлы абрусны для крэслаў шылі самі».

Дзяўчаты занялі першыя месцы ў сваіх кампетэнцыях і летам наступнага года маюць шанец паехаць прадстаўляць Беларусь на міжнародным конкурсе ў бразільскі Сан-Паўлу.

КАРАЛЕВА СЕРВІРОЎКІ

...Людзі, якія ў стане запомніць усе віды талерак, келіхаў і відэльцаў, якія ведаюць, для чаго кожны прадмет прызначаецца і з якога боку яго трэба класці на стале, выклікаюць у мяне адназначную павагу. Васямнаццацігадовая Марыя Купрэй ведае ўсё гэта бездакорна, што і даказала, атрымаўшы першае месца на конкурсе ў кампетэнцыі «Рэстаранны сервіс».

(Заканчэнне на 3-й стар. «ЧЗ».)

Эх, каб яшчэ...

У ФАН-ВЁСЦЫ — ЯК ДОМА!

Чэмпіят свету па хакеі з шайбай, да якога рыхтавалася ўся краіна, адгрымеў. Для кагосьці ён стаў нагодай для забаў, а іншым, наадварот, давалося добра папрацаваць. Пра работу ў Фан-вёсцы распавяла куратар валанцэраў, студэнтка чацвёртага курса Вышэйшай школы турызму БДЭУ Кацярына КУЛАКОЎСКАЯ. Дзяўчына прадстаўляла беларускага дзяржаўнага тураператара «Цэнтркурорт», які займаўся засяленнем гасцей чэмпіянату.

ПАПЯРЭДНЯЯ «РЭПЕТЫЦЫЯ»

Але найперш — колькі слоў пра Фан-вёску. Гэта комплекс з чатырох інтэрнатаў, зоны гасціннасці з гіпермаркетам і крытым Лядовым палацам. Кацярына распавядае: «Валанцэраў мы запісвалі яшчэ з восені, а падрыхтоўку да чэмпіянату пачалі напрыканцы зімы. Я курыравала 150 чалавек. Амаль

усе яны былі беларускімі студэнтамі, хаця не абышлося і без выключэнняў. Так, да нас запісаліся настаўніца англійскай мовы, якая захацела папрацаваць з валанцэрамі, і малады кубінец — ён нарадзіўся ў Беларусі, пасля доўгі час жыў на Кубе, а потым вярнуўся».

Валанцэры праходзілі тэсціраванне і гуртарку — усе абавязкова павінны былі добра валодаць англійскай мовай, быць пунктуальнымі, адказнымі і ветлівымі. Яны былі заняты на рэцэпцыі, на вонкавых вулічных пастах і паркоўках. Працавалі ў тры змены, па 7-8 гадзін. «Мы рыхтаваліся да сапраўднага аншлагу, бо па «броні» можна было падлічыць, колькі гасцей прыедзе сёння, — узгадвае дзяўчына. — Напрыклад, удзень магло завітаць да 3 тысяч чалавек, ноччу — да 2 тысяч. Таму для нас праходзілі рэпетыцыі прыёму гасцей. Уявіце: дзве сотні студэнтаў з лісткамі браніравання выдавалі сябе за фанатаў, а іншая групка валанцэраў павінна была іх хутка і якасна засяліць».

(Заканчэнне на 2-й стар. «ЧЗ».)

Удзячны госьць з задавальненнем працуе валанцэрку на сваім «байку».

Ідзімаладых

ВУЧОНЫ — І КАСМАПАЛІТ, І ПАТРЫЁТ

Малады навуковец, супрацоўнік навукова-вытворчага цэнтра НАН Беларусі па матэрыялазнаўстве Ягор Канюкоў — пра сваё жыццё і працу

— Чаму вы абралі менавіта матэрыялазнаўства?

— У школе мне заўжды прасцей даваліся прыроднаадукацыйныя навукі, у першую чаргу фізіка, а таксама хімія і біялогія. Таму выбар будучай спецыяльнасці быў невялікі: або праграмаванне, або фізіка. Я паступіў на фізфак Брэсцкага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Пушкіна, і на трэцім курсе падумаў, што не хачу, каб мае веды прападалі. Спачатку папрацаваў у вясковай школе звычайным настаўнікам, а потым атрымаў прапанову ісці ў аспірантуру пры НВЦ па матэрыялазнаўстве, дзе яшчэ падчас вучобы ва ўніверсітэце праходзіў практыку.

Наш цэнтр займаецца вывучэннем матэрыялаў і іх характарыстык: трываласці, электраправоднасці і іншых. Многія даследаванні маюць прыкладны характар, у нас ёсць свае вытворчасці. Гэтым адрозніваемся ад многіх іншых навуковых арганізацый. Я люблю працаваць не толькі галавой, але і рукамі, люблю бачыць вынікі працы, таму ў свой час і выбраў менавіта гэты цэнтр.

— Як вы ацэніце ўзровень універсітэцкай адукацыі ў рэгіёнах?

— У нас быў вельмі моцны факультэт. Усе выкладчыкі мелі навуковыя ступені, сярод іх — шэсць дактароў навук. Студэнты на курсе таксама падабраліся нядрэжныя: амаль палова маёй групы скончыла школу з залатымі медалямі.

Базавая адукацыя, без дэталёвага паглыблення ў канкрэтны адгалінаванні навукі, у нас была вельмі добрая. Вялікі мінус — выкладчыкам заўжды даводзіцца рабіць упор на тэарэтычную адукацыю, таму што для практыкі не хапае абсталявання. Калі ў нас кажуць: «Мікраскоп складаецца з наступных частак і працуе па наступных прынцыпах», то ў краінах Заходняй Еўропы чалавеку спачатку даюць папрацаваць з гэтым абста-

ляваннем. І, нарэшце, нельга забыцца на самаадукацыю, бо кожны ахвотны, цікавы да навукі чалавек, пачынае паглыбляцца ў тую тэму, якая яму бліжэй.

У нас ёсць свае вытворчасці. Гэтым адрозніваемся ад многіх іншых навуковых арганізацый.

Увогуле, мне здаецца, што наша школьная і ўніверсітэцкая адукацыя нічым не горшая за тую ж заходне-еўрапейскую. А вось ужо на ўзроўні магістратуры і аспірантуры пачынаем сустракаць заходнім калегам.

— Наколькі я ведаю, вы актыўна праходзіце стажыроўкі за мяжой: былі ў Партугаліі, Германіі, Балгарыі, Бельгіі. Ці ёсць якія-небудзь істотныя адрозненні паміж нашым і замежным падыходам да развіцця навукі?

— Калі не згадваць фінансавы бок справы, то істотныя адрозненні ёсць толькі ў сістэме падрыхтоўкі спецыялістаў для сферы навукі. На Захадзе студэнт старшых курсаў звычайна ўжо мае нейкую спецыялізацыю. Ёсць вузкая сфера, у якой ён збіраецца працаваць, і ў адпаведнасці са сваім выбарам выпускнік ВУН шукае працу ў лабараторыі ці на прадпрыемстве. У нас жа толькі вельмі маленькі працэнт маладых вучоных, якія на пачатку працы ведаюць, у якім адгалінаванні навукі яны будуць працаваць. Гэта звязана з характарам нашай універсітэцкай адукацыі, якая накіравана на перадачу базавых ведаў ва ўсіх адгалінаваннях навукі, без прывязкі да практычнага ўжывання.

І яшчэ трэба вылучыць падыход да рэалізацыі гатовых распрацовак. На жаль, у Беларусі прасоўваннем сваіх інавацый займаюцца самі вучоныя. Гэта займае шмат часу, і нярэдка праект становіцца неактуальным яшчэ да свайго ўкаранення на

вытворчасці. Усё-такі, на маю думку, інжынірынгам, маркетынгам і іншымі стадыямі ўвасаблення праектаў павінны займацца спецыяльна падрыхтаваныя людзі.

— Сярод усіх праектаў па міжнародным супрацоўніцтве часцей за ўсё ўзгадваюць рамачныя праграмы. Раскажыце, што гэта за праграмы і ў чым іх вартасць для беларускай навукі?

— Рамачныя праграмы праводзяцца Еўрапейскім саюзам вельмі даўно. Фактычна гэта такія ўсёеўрапейскія навуковыя «пяцігодкі», калі вучоным з некалькіх еўрапейскіх краін збіраюцца ў рабочыя групы, каб супольна ствараць нешта новае. Такія праграмы шчодро фінансуюцца, а таму навукоўцы не маюць праблем з матэрыяльным забеспячэннем. Цяпер завяршаецца сёмая рамачная праграма. Наступны цыкл «Гарызонт 2020» будзе цягнуцца сем гадоў, а не пяць, як гэта было раней.

Вартасць такіх праграм для беларускіх навукоўцаў заключаецца ў тым, што нам даюць доступ да матэрыяльных сродкаў і абсталявання, якога на радзіме часта не хапае. Еўрапейская навуковая супольнасць узамен атрымлівае нашы ідэі і інавацыі. Правы на вынікі працы звычайна пароўну дзеляцца паміж намі і арганізатарамі праграм. Даследаванні могуць мець як выключна фундаментальны характар, так і прыкладны, аж да стварэння вытворчасці.

— А што ўкладваецца ў паняцце «беларуская навука»?

— Я прытрымліваюся б словазлучэння «навука ў Беларусі». Бо, згадзіцеся, няма ж беларускай тэорыі многанання ці беларускай перыядычнай сістэмы элементаў. Усе мы працуем на адну вялікую сусветную супольнасць, і я ніколі не бачыў такой з'явы, як навуковы патрыятызм. У тым жа Бруселі разам са мной былі людзі з больш як дваццаці краін, і

ўсе працавалі дзеля адной мэты. Пра навуку якой-небудзь асобнай краіны можна казаць, толькі характарызуючы, напрыклад, найбольш развітыя яе адгалінаванні. Для Беларусі традыцыйна гэта оптыка і матэрыялазнаўства, якім я і займаюся.

Але вучоным з'яўляюцца касмапалітамі толькі ў сваёй працы, пра сваю радзіму ніхто не забываецца. Звычайна, калі мы працуем над нейкімі праектамі супольна з замежнікамі, то робім тэматычныя вечарыны, на якіх усе разказваюць пра сваю краіну. Мы распавядаем калегам пра Беларусь, яе традыцыі і культуру. Здаецца, гэта ўсім цікава, бо пра нашу краіну, як нам ні крыўдна, звычайна ведаюць няшмат.

Усё-такі, на маю думку, інжынірынгам, маркетынгам і іншымі стадыямі ўвасаблення праектаў павінны займацца спецыяльна падрыхтаваныя людзі.

— А якія з апошніх распрацовак цэнтру матэрыялазнаўства вам падаюцца найбольш актуальнымі?

— Якраз нядаўна я вярнуўся з выставы ў Гановеры. Разам з дэлегацыяй Акадэміі навук мы дэманстравалі распрацоўкі нашага НВЦ. У першую чаргу, гэта штучна створаныя звышцвёрдыя матэрыялы — такія, як алмазы і кубічны нітрыт бору. Іх вартасць у тым, што яны могуць рэзаць усе астатнія рэчывы за кошт сваёй тры-

валасці. Паказвалі штучна створаныя каштоўныя камяні: смарагды, александрыты і іншыя. Яны выклікалі вялікую цікавасць у наведвальнікаў, бо выглядаюць вельмі прыгожа. Яшчэ адна важная распрацоўка — магнітныя экраны, якія абараняюць тэхніку ад сторонняга электрамагнітнага ўздзеяння. Напрыклад, з іх дапамогай можна абараняць ад пашкоджання інфармацыю, што захоўваецца на вінчэстарах персанальных камп'ютараў, а таксама іншыя прылады, якія працуюць з магнітным полем. Можна ўзгадаць і электронную кераміку, якая выкарыстоўваецца ў GPS-датчыках. Сёння існуе шмат сістэм спадарожнікавай навігацыі: GPS, ГЛОНАС, якія працуюць з рознымі частотамі. Замест таго, каб ставіць у адзін навігатор некалькі розных датчыкаў, можна ўсталяваць толькі наш — ён пакрывае шырокі дыяпазон частот.

— Які кірунак у сучаснай навуцы вы лічыце самым перспектывным?

— Калі паглядзець, на якія навуковыя часопісы цяпер больш за ўсё спасылаюцца вучоныя, то гэта выданні, прысвечаныя біялогіі і хіміі. Вялікая будучыня ў «памежных» адгалінаваннях — біяхіміі, біяфізіцы. У Беларусі па гэтых кірунках пачалі працаваць нядаўна, таму работы яшчэ вельмі шмат.

Яраслаў ЛЫСКАВЕЦ.

У ФАН-ВЁСЦЫ — ЯК ДОМА!

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «43».)

Галоўная мэта «трэніроўкі» — навучыцца абслугоўваць, не ствараючы чэргаў — бо яны могуць стаць прычынай скаргаў! Затое пасля «загартоўвання» валанцёры былі гатовы да ўсяго. Таму ўсё прайшло выдатна, да таго ж не было моўнага бар'ера, чым я вельмі ганаруся, усё ж многія валанцёры былі з майго факультэта». Валанцёрам было настолькі цікава, што яны прасілі дадатковы «фронт» работ.

ЧАЙ ДЛЯ БРЫТАНЦА

Кур'ёзных выпадкаў у Фан-вёсцы хапала: тут была зона гасціннасці, дзе турысты святкавалі перамогі сваіх каманд. Даволі часта «губляліся» латышы. Альбо прыходзілі на рэцэпцыю без дакументаў. Здаралася, што людзі, якія згубіліся, прасілі дапамогі. І валанцёрам замест працы на рэцэпцыі даводзілася правозіць дзень у міліцыі, «вызваляючы» гося.

— За час, праведзены на рэцэпцыі, я навучылася з першага погляду беспамылкова вызначаць, хто ёсць хто з гасцей, — ахвотна дзеліцца сваімі назіраннямі валанцёрка. — Калі засяляліся беларусы ці расіяне, яны адчувалі сябе як дома. А замежнікі, наадварот, усім жыва цікавіліся, выказвалі падзяку.

Мы чакалі, што прыедзе шмат гасцей з Расіі. Але многа было і замежных гасцей. Прыехалі швейцарцы, шведы, нарвежцы, латышы,

італьянцы, французы, немцы, таму мы практыкаваліся не толькі ў англійскай мове, а яшчэ ў нямецкай і французскай.

Было многа пенсіянераў-падарожнікаў, і яны зусім не сумавалі.

Падалося, што французы вельмі радуюцца жыццю. Яны прыехалі ўначы вялікай групай. Звычайна людзі стомленыя, нервуюцца, просяць хутчэй засяліць, — а гэтыя ў адказ на просьбу пачакаць нацягнулі на сябе фан-вопратку, пачалі спаваць і танцаваць. Сярод іх было многа пенсі-

янераў-падарожнікаў, і яны зусім не сумавалі. Турыстаў ва ўзросце хапала, хаця больш за ўсё было моладзі. Здаралася, што прыезджалі сем'і з дзецьмі — у асноўным, беларусы і расіяне.

Аднойчы давялося паваждацца з брытанцам, які прыехаў на дзень раней, чым трэба. Каб засяліцца ў нумар, ён быў вымушаны пачакаць дзве гадзіны. Брытанец захацеў выпіць чаю, а ў мяне быў толькі ў пакеціках, і, што самае смешнае, англійскай вытворчасці, але беларускай расфасоўкі. «Якія смачны чай, быццам родны», — задаволенна прамовіў брытанец і... папрасіў другі кубачак!

Удзячны гося з задавальненнем пракаціў валанцёрку на сваім «байку».

Валанцёры Фан-вёскі не мелі права прадаваць беларускія сувеніры, але кожнаму гося яны ўручалі памятны пакунак.

МІНСК ВАЧЫМА ЗАМЕЖНІКА

Вядома, госяці сталіцы абавязкова дзядзіліся сваімі ўражаннямі пра Мінск. «Чыста, прыгожа, сімпатычныя дзядзічаты», — кажуць амаль усе, хто ўпершыню прыязджае ў Беларусь, — адзначыла валанцёрка. — Але мы хацелі паказаць турыстам больш: усім прапанавалі наведаць экскурсію па горадзе альбо адправіцца ў вандроўку ў Мір і Нясвіж. Тут мы трапілі ў «яблычак», бо паслуга стала вельмі папулярнай, усе з вялікім задавальненнем адкрывалі для сябе новыя маршруты».

Першыя ўражання ад краіны вываюць розныя, але часта даставіць радасць можа нават невялікі сувенір. Валанцёры Фан-вёскі не мелі права прадаваць беларускія сувеніры, але кожнаму гося яны ўручалі памятны пакунак з кубкам-запашальнікам у Беларусі, картай госяця, якая давала зніжкі на наведванне кавярняў, картай горада і метрапалітэна, праязным на 10 бясплатных паездак на грамадскім транспарце. Дык гасцям настолькі спадабаліся іх падарункі, што яны выпрошвалі кубкі і нават сувенірныя пакецікі.

НАША ДАВЕДКА

На сайт Дырэкцыі чэмпіянату паступіла больш за 3,5 тысячы заявак ад ахвотных стаць валанцёрамі.

Усяго ў рамках чэмпіянату свету па хакеі былі задзейнічаны 752 валанцёры з кола студэнтаў ВУН і актывістаў Беларускага рэспубліканскага саюза моладзі. Найбольшая колькасць валанцёраў (322 чалавекі) былі студэнтамі Мінскага дзяржаўнага лінгвістычнага ўніверсітэта. Яшчэ 200 чалавек навучаліся ў Беларускай дзяржаўнай універсітэце фізічнай культуры.

Акцыю «Запішыся валанцёрам-2014» правёў і Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі. БРСМ сфарміраваў 29 сэрвісных студэнцкіх атрадаў (усяго 491 чалавек) для работы на розных сталічных аб'ектах. Сэрвісныя атрады працавалі ў Мінскім метрапалітэне, у студэнцкай вёсцы, у атэлях і гасцініцах. А ўвогуле поле дзейнасці для валанцёраў было надзвычай шырокім: ад суправаджэння гасцей з вакзалаў і аэрапорта да работы ў акрэдытацыйных цэнтрах, прэс-цэнтры, лінгвістычных службах, у спартыўных і медыцынскіх сэрвісах лядовых арэн, інфацэнтрах гасцініц, інфармацыйна-турыстычных цэнтрах Мінска.

А яшчэ замежнікі вельмі шчодро аплачвалі заместлены музыкантаў у пераходах, якія ім дужа падабаліся.

Словам, госяці чэмпіянату былі цалкам задаволены прыёмам у Фан-вёсцы, а значыць, валанцёры справіліся са сваёй задачай на «выдатна».

Кацярына РАДЗЮК.

10 07 2014 г.

ПРЫГАТАВАЦЬ-ПАДАЦЬ...

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ».)

Дзяўчына навучаецца па спецыяльнасці «Афіцыянт, бармен», прычым прафесію выбірала асэнсавана. У гэтай сферы працуе яе сястра, якая і параіла: «Ідзі, там вельмі цікава вучыцца». Сястра мела рацыю, і Маша ні разу не пашкадавала пра паступленне: вучыцца ёй сапраўды падабаецца. Хоць і не думала, што вучоба падорыць ёй такі шанс — атрымаць магчымасць прадстаўляць сваю краіну на сусветным конкурсе прафесійнага майстэрства.

У фінале канкурэнцыю дзяўчыне склалі яшчэ чацвёра маладых людзей. У першы дзень канкурсантам трэба было пафантазіраваць на прапанаваную тэму — цалкам сервіраваць пад яе стол. Марыі дасталася «смачная» тэма «Свята шакаладу». Удзельнікі рабілі сервіроўку і паказвалі майстэрства абслугоўвання згодна з адпаведным меню, якое складалі самі. На ўсё пра ўсё — 2,5 гадзіны.

— У мяне была невялікая колькасць кусак, адна гарачая страва і вельмі цікавы дэсерт — шакаладны фантан з садавіной. Было дзе разгуляцца фантазіі, і мы маглі сервіраваць тэматычны стол так, як яго бачым.

Другі конкурсны дзень прынёс новае заданне: сервіроўка стала згодна з прапанаваным меню для абслугоўвання ў вярочны час і дэкантацыя (пераліванне з бутэлькі ў графін, і толькі пасля ў келіх з мэтай пазбаўлення ад асадку) віна. Тут ужо ніякіх «вольнасцяў» — усё строга паводле стандартаў сервіроўкі. На вачах у членаў журы за 3,5 гадзіны зрабіць усё правільна, спакойна, упэўнена, каб не ўздрыгнула рука і не напружыцца ні адзін мускул, — вось у чым заключаецца сапраўднае майстэрства, якое прадэманстравала на конкурсе Марыя.

Адчуваць, што ты лепшая — гэта вельмі дзіўна. Але гэтаму статусу трэба адпавядаць.

— Я старалася думаць пра тое, што гэта проста мая работа, а не конкурс. Журы садзілася за стол, і я ўяўляла, што гэта проста госці, якіх трэба абслужыць.

— Вельмі хацелася перамагчы — гэта першы мой конкурс. І хоць спачатку пад дэвізам «Трэба — значыць трэба», то, калі выйшла «на рэспубліку», прачнуўся азарт, стала цікава і захацелася пастарацца.

Пасля каледжа Марыя плануе паступаць у эканамічны ўніверсітэт па спецыяльнасці «Рэстаранны і гасцінны бізнес», праўда, з-за падрыхтоўкі да конкурсу ў Бразіліі паступленне ў ВНУ вырашыла адкласці на год.

Іспытам другога дня быў карвінг — выразанне з агародніны. За тры гадзіны я зрабіла жар-птушку з вялікім пышным хвостом і букет руж з дайкона.

— Калі выйграла, я была ў шоку, зведала нейкае незразумелае адчуванне. Пасля гэтага крыху супакоілася і падумала: «Напэўна, я малайчына». Хоць і дагэтуль не веру, што паеду на сусветны конкурс. Увогуле, адчуваць, што ты лепшая — гэта вельмі дзіўна. Але гэтаму статусу трэба адпавядаць.

ДЗЯЎЧЫНА — «ПАЛЬЧЫКІ АБЛІЖАШ»!

Кацярына Генук усміхаецца і на пытанні адказвае сціпла, нават крыху сарамліва. Нягледзячы на бліскучую перамогу на рэспубліканскім конкурсе прафесійнага майстэрства ў кампетэнцыі «Кулінарнае мастацтва», ніякай «зорнай хваробы» ў Каці не з'явілася.

Затое жаданне вучыцца чамусьці новаму, якое і прывяло яе ў каледж кулінары, нікуды не знікла. Цікава, што менавіта прага эксперыменту падштурхнула дзяўчыну стаць поварам. Ды не звычайным, а кухарам дзіцячага харчавання. І цяпер, адчуўшы, так бы мовіць, увесь смак сваёй прафесіі, Кацярына кажа, што для яе гэтая сфера застаецца вельмі цікавай. Адметна, што сама чараўніца кухні,

Кацярына ГЕНУК смачна накорміць любога.

хоць і ўмее здзіўляць арыгінальнымі стравамі і незвычайнымі спалучэннямі прадуктаў, асабіста для сябе нічога «мудрагелістага» з ежы не выдумляе, аднак паесці, як прызнаецца, любіць. А яшчэ малады кухар пацвердзіла меркаванне, што дома людзі яе прафесію гатуюць рэдка, бо стамляюцца ад гатоўкі на працы.

У адрозненне ад Марыі, Кацярына ішла на конкурс мэтанакіравана: хацелася праявіць сябе, стаць лепшай.

...Яшчэ на падрыхтоўчым этапе выявілася шмат хібаў, многае не атрымлівалася, даводзілася доўга працаваць, рабіць нешта наноў. Але да конкурсу Кацярына падышла сур'ёзна і не прагадала: першым заданнем на рэспубліканскім конкурсе стала прыгатаванне фірменнай салаты і гарачай стравы.

— Я гатавала салату з бураком, манга і казіным сырам. А ў якасці другой стравы ў маім меню была запечаная карэйка, фаршыраваная амлетам і грыбамі, кракеты — паніраваныя бульбяныя шарыкі, смажаныя ў фрыцюры, дранікі і грыбны соус.

На вачах у журы за 3,5 гадзіны зрабіць усё правільна, спакойна, упэўнена, каб не ўздрыгнула рука, — вось у чым заключаецца сапраўднае майстэрства.

На прыгатаванне ўсяго гэтага сапраўды панскага пачастунку было адведзена 4 гадзіны. Кацярына прызнаецца, што была ўпэўнена ў сабе: думала пра тое, што яна ўсё ведае і ўмее рабіць. Аднак быў момант, калі пачала хвалявацца, што не паспее скончыць гатоўку, бо астатнія канкурсанты ўправіліся са сваімі стравамі хутчэй.

— Ледзь не падвяло мяса: на першы погляд падалося гатовым, а калі стала рэзаць і выкладаваць, аказалася, што яшчэ сыравае. З'явілася хваляванне, але супакойвала сябе тым, што часу яшчэ дастаткова. Сабралася і рабіла выгляд, што захоўваю спакой, — усміхаецца дзяўчына. Па выніках першага дня Каця атрымала максімальную колькасць балаў ад журы.

— Іспытам другога дня быў карвінг — выразанне з агародніны. За тры гадзіны я зрабіла жар-птушку з вялікім пышным хвостом і букет руж з дайкона. Элементы былі даволі складаныя, асабліва давалася «паваждацца» з тулавам птушкі. Але ўсё атрымалася.

Хоць дзяўчына і спадзявалася заняць першае ці другое месца, але, па яе словах, перамога ўсё роўна стала для яе сюрпрызам. І распаліла жаданне годна паказаць сябе ў Бразіліі. Да конкурсу ў Сан-Паўлу падрыхтоўка яшчэ не пачалася — дагэтуль Кацярына плануе ўладкавацца на працу ў кавярню, у якой цяпер праходзіць практыку, а таксама прадоўжыць навучанне па спецыяльнасці ў ВНУ у Магілёве. Аднак, хоць паездкі ў Бразілію чакаць яшчэ больш за год, адзін з галоўных складнікаў поспеху — цвёрды намер перамагчы — у Кацярыны ўжо ёсць.

Дзіяна СЕРАДЗЮК.
Фота з архіваў герань матэрыялу.

Сапраўдныя таленты

КОНКУРС, ШТО ЗБЛІЖАЕ

Пацяплела. А можа, тое падалося з-за абаяльных дзявочых усмешак? Па характары яны аказаліся зусім рознымі: спакойная, разважлівая Лізавета і «агеньчык» Ганна. Але насамрэч агульнага ў іх было больш. Высветлілася, напрыклад, што і Лізавета, і Ганна ў адзін дзень запісаліся на адны і тыя ж курсы па англійскай мове, толькі на розны час!

за 70 лепшых «проб п'яра» юных і маладых няштатных аўтараў, якія будуць і надалей на працягу лета з'яўляцца на старонках «Чырвонкі» (у тым ліку і ў сённяшнім нумары — гл. старонкі 4-5). Нам бы вельмі хацелася запрасіць усіх пераможцаў (а імі можна па праве лічыць усіх тых, чые творчыя работы былі надрукаваны) на сустрэчу ў рэдакцыю і асабіста павіншаваць іх з перамогай, але... Багатая географія, далёкія адлегласці, да таго ж у старэйшых па ўзросце удзельніках конкурсу яшчэ і «гарачая пара» — спачатку ЦТ, потым падача дакументаў у прыёмныя камісіі...

Ганна Філістоўіч (злева) і Лізавета Карповіч пасля ўручэння дыпламаў пераможцаў.

Лізавета даволі доўга займалася музыкой, танцамі і спевамі Ганна, вялікая аматарка тэатра, наведвала ўзорную тэатр-студыю. Абедзве захапляюцца журналістыкай. Яна, дарэчы, і зьяля раней незнаёмых паміж сабой дзяўчат у нашай рэдакцыі, зноў жа, па агульнай прычыне. Знаёмцеся бліжэй з аднымі з пераможцаў сёлетняга творчага конкурсу маладых няштатных аўтараў «Мы — такія!» — выпускніцай 11 класа гімназіі №10 г. Маладзечна Ганнай ФІЛІСТОЎІЧ і выпускніцай 10 класа Ліцэя БДУ мінчанкай Лізаветай КАРПОВІЧ.

Вынікі конкурсу мы падвялі ў мінулым нумары «Чырвонкі». Нагадаем, што яго пераможцамі сталі шэсць удзельнікаў, лаўрэатамі — яшчэ чатырнаццаць. Усім ім дасланы дыпламы і памятныя прызы ад Выдавецкага дома «Звязда». Тром выпускнікам (у тым ліку і Ганне Філістоўіч), якія зніклі будучы паступаць на спецыяльнасць «Журналістыка», апроч таго, дадзены рэкамендацыі ад рэдакцыі. А ўвогуле да друку адабрана больш

Але мы ўпэўнены, што Ганну Філістоўіч і Лізавету Карповіч можна назваць «паўнамоцнымі прадстаўнікамі» усіх удзельнікаў творчага конкурсу «Мы — такія!» Гэтая назва, дарэчы, была выбрана невыпадкова, і яе бліскуча пацвердзілі і дзяўчаты, што пабывалі ў нашай рэдакцыі, а таксама многія іншыя аўтары, якія даслалі ў рэдакцыю свае «пробы п'яра». Усе разам яны паказалі і расказалі, якая крэатыўная, творчая і таленавітая ў нас моладзь! Яны сапраўды — такія!..

...Ужо не трэба на заняткі Лізаветце. Здала ўсе тэсты Ганна. Апошняю ў бліжэйшы час яшчэ чакае хваляванне адносна вынікаў паступлення. У першай наперадзе цэлы год, каб канчаткова вызначыцца з выбарам жыццёвага шляху. Прыкладна тое ж можна сказаць і пра іншых хлопцаў і дзяўчат. Многіх з іх (як і Лізавету з Ганнай у рэдакцыі) звёў на старонку «Чырвонкі» на хвалі любові да роднай мовы і жадання тварыць на ёй наш творчы конкурс.

Сяргей РАСОЛЬКА.

Факт

ДЗЕЦІ НАВУЧАЦЬ НЕ СМЕЦЦЬ

У Слаўгарадскім раёне, што на Магілёўшчыне, на базе мясцовай сярэдняй школы № 1 ствараецца цэнтр па энерга- і рэсурсазберажэнні.

Школьнікі-валанцёры будуць праводзіць у ім адукацыйныя семінары і акцыі для дзяцей і дарослых на тэму рацыянальнага выкарыстання бытавых адходаў. Стварэнне цэнтра прадугледжана дзеючым праектам «Пляцоўкі другасных рэсурсаў (новы погляд на змяненне стаўлення да праблемы)», які рэалізоўваецца па ініцыятыве мясцовага фонду «Адраджэнне-Агра» і пры фінансаванні падтрымцы праграмы малых грантаў Глобальнага экалагічнага фонду. Агульная сума, якую плануецца асвоіць, — 48 тысяч долараў.

Сёлета на тэрыторыі Слаўгарада і двух населеных пунктаў Лапаціцкага сельсавета — Лясная і Лапацічы — было створана 15 пляцовак для паасобнага збору смецця. Неўзабаве тут з'явіцца шчыты з інфармацыяй аб карысці такога падыходу да праблемы. З насельніцтвам праводзяцца вучэбныя семінары, дзе тлумачыцца, як з раслінных адходаў атрымаць добры кампост, больш карысны, чым звычайныя хімічныя ўгнаенні. У Лапаціцкім сельсавеце плануецца ліквідаваць несанкцыянаваныя звалкі.

Нэлі ЗІГУЛЯ.

«Нелірычная» паралель

«Аншлаг» у фізіка-матэматычных класах

Па колькасці ахвотных стаць ліцэістамі ўступная кампанія ў Ліцэі БДУ аказалася самай шматлікай за пяць апошніх гадоў: удзел у конкурсным адборы ўзялі 1546 чалавек. Пераможцы рэспубліканскіх алімпіяд былі залічаны ў Ліцэй без уступных іспытаў — такіх было 26 чалавек.

Найбольшай папулярнасцю ў абітурыентаў карысталіся фізіка-матэматычныя класы, куды было пададзена 628 заяў. Між іншым, такіх класаў у ліцэі самая вялікая колькасць — па пяць у кожнай паралелі. У конкурсным адборы ў філалагічныя класы удзельнічалі 346 навучэнцаў. На грамадазнаўчы кірунак прэтэндавалі 166 чалавек.

Таксама ў Ліцэі БДУ сёлета ўпершыню ажыццяўляўся набор на хіміка-матэматычны кірунак, які зацікавіў 109 навучэнцаў. А ў класы хіміка-біялагічнага профілю спрабавалі паступіць 297 чалавек. Такім чынам, па выніках уступных іспытаў у Ліцэі БДУ будуць сфарміраваны 12 дзясятых класаў: пяць класаў фізіка-матэматычнага кірунку, два класы — хіміка-біялагічнага, два — філалагічнага, два — грамадазнаўчага і адзін клас — хіміка-матэматычнага кірунку.

Надзея НІКАЛАЕВА.

УСМЕШКА, ШТО ЛЕДЗЬ КРАНАЕ ВУСНЫ...

...Яго невысокая постаць заўсёды кідалася ў вочы і выбівалася з паўсядзённага выгляду жыхароў гарадка. Белая кашуля, гальштук, крыху старамодны, але досыць эlegantны плашч. І нязменная ўсмішка, якая ледзь кранае вусны...

Калі пачала займацца музыкай — мне было гадоў сем, — Уладзімір Васільевіч Карасёў акампаіраваў нам падчас танцаў. Часта заходзіў на ўрок, слухаў маю ігру на баяне, даваў парады. Я амаль нічога не ведала пра яго, хто ён, адкуль, але яго ўсмішка заўсёды выпраменьвала такую незвычайную цеплыню, што побач з гэтым чалавекам я адчувала сябе ўтульна і спакойна.

Гледзячы на яго, заўсёды здавалася, што перад табой чалавек са шчаслівым лёсам. «З песняй па жыццё!» — І вось мне выпала магчымасць з ім пагутрыцца... Мой дыктафон убіраў у сябе словы, за якімі стаялі няпростыя дзесяцігоддзі чалавечага жыцця.

— Нарадзіўся я недалёка ад Бранска, у вёсцы Жуленічы. Гэта была вельмі вялікая вёска, бо да вайны там знаходзілася нават чыгуначная станцыя. Мне было гадоў шэсць, але я ўжо мог бегла чытаць газету. Ніхто гэтаму не верыў. Таму маці, калі ішла ў калгас на працу, брала мяне і кавалак газеты, якую магла знясіці. А калі хто сумняваўся ў маіх поспехах, яна даставала гэты кавалак і я чытаў.

Скончыў я паспеў толькі першы клас. Увосень сорок першага Бранск акупіравалі немцы. Сям'я наша была вельмі бедная. Шасцёра дзяцей. Малодшая сястра нарадзілася 20 чэрвеня 1941 года. Пад новы 1942 год бой паміж немцамі і партызанамі разгарэўся проста пасярод вёскі. Партызаны спалілі нямецкую машыну. Праз некаторы час карны атрад спаліў усю вёску. Адбылося гэта, па словах маці, якраз на Вадохрышча. Мама з немаўлятамі засталася без жылля і вырашыла звярнуцца да далёкай радні. Сем кіламетраў да той вёскі мы змаглі прайсці толькі за два дні, бо стаялі саракаградусныя маразы, снегу намяло па калена, а дваіх малодшых дзяцей мама несла на руках, мяне ж цягнула на санках. Вось так, спыніўшыся пераначаваць у лесніку, мы і адолелі гэты шлях. Зразумела, што доўга гасцываць у родзічаў нам, сям'ям, не было ка. Данесліся чума, што ў нашай вёсцы пасля налёту карнікаў ацалелі дзве хаты, у тым ліку хата маёй бабулі. Мы вярнуліся туды, хоць жыць там было вельмі небяспечна: хата была за двэсцэ метраў ад чыгункі, і фашысты патрулявалі гэтую мясцовасць. Калі заўважалі жыхароў у такіх хатах, усіх расстрэльвалі. Мы кожны дзень чакалі смерці.

Урэшце трапілі мы да далёкіх сваякоў у Калужскую вобласць. Пасяліліся ў памяшканні вясковай лазні. Было так гладна і цяжка, што даводзілася прасіць міласціну, ходзячы па вёсках. Хто бульбы дасць, хто яшчэ што... Пад вясну з гнілой бульбы пяклі бліны. Выжылі...

Памятаю, летам 1943 года немцы гналі нас па этапе 50 кіламетраў за Бранск, дзе адпраўкі ў канцлагер. Мы тыдзень чакалі эшалона. Маці выкапала яміну, выслала саломой. У ёй мы і начавалі. Быў мо-

мант, які я ніколі не забуду. Падчас начной бамбёжкі маці паклала нас у гэтую яму, нібы снапкі, а сама легла зверху са словамі: «Калі паміраць, дык усім разам, каб вам потым не пакутаваць». Выжылі...

Калі нас ужо везлі ў эшалоне, у Оршы я, бегаючы па ваду, ледзь не адстаў ад цягніка. Мяне падсадзілі ў апошні вагон. Пакуль я дабраўся да сваіх, маці ўся сплалася, думваючы, што я згубіўся назаўсёды.

Згрозілі нас на станцыі Лясной. Ізноў кіламетраў пятнаццаць ішлі пехам. Калі прыбылі ў канцлагер № 337 (толькі нядаўна даведаўся яго нумар), нас усіх заставілі вымыцца і змазацца нейкім дэзынфекцыйным сродкам. І мужчын, і жанчын разам — на гэта ніхто не зважаў. Сястры немцы ледзь не забілі да смерці за тое, што яна быццам бы замнога ўзяла для сябе вады. Адабралі здаровых падлеткаў і маладых людзей для адпраўкі на работы ў Германію. Нас не кранулі, бо ўсе мы былі малыя па ўзросце, а старэйшы мой брат пасля перанесенай у дзяцінстве шкарлятыны быў глухі.

Нягледзячы на ўсе цяжкасці, нам пашчасціла збегчы. Ваду ў лагер вазілі вязні: чалавек сорок упрагаліся ў цыстэрну (вясільную бочку на калёсах) і саматугам ехалі да ракі. Там ваду залівалі, потым везлі ў лагер, дзе нямецкі наглядчык кожнаму адпускаў з крана ў ядро. Калі

гер. Маці згадзілася, бо мы шукалі любую магчымасць выжыць. Мне ў лагеры пашылі боты, штаны галіфэ, фрэнч і выдалі ракетніцу без патронаў: відаць, разумелі, што дзіцяці (мне было няпоўных дзевяць гадоў) трэба даць нагуляцца з гэтай «цацкай». Праз некаторы час я атрымаў баявы пісталет з поўным зарадам і запасам баявых патронаў — бельгійскі браўнінг. Акрамя лазні, больш нідзе нельга было пакадаць асабістую зброю.

Наш атрад насіў імя Баціна. Рацыя была толькі ў нас, таму радысты з суседніх атрадаў прыезджалі часта. Асабліва я запомніў радыста Юру, які вельмі добра спяваў і іграў на гітары. Своеасаблівымі святамі ў нас былі дні лазні. Памятаю, без перабольшвання, цэлую гару плацінак: рускія, польскія, беларускія — менш. І з таго часу больш за ўсё запомніўся раман «Нішчая». Гэта потым я даведаўся пра яго аўтараў, кампазітара, а яшчэ пазней у мяне ўзнікла адчуванне, што гэты раман нейкім дзіўным, неверагодным чынам датычыцца маёй маці... Памяці маёй маці. Тады ён мне проста спадаваўся і запомніўся назаўсёды.

Калі вызвалілі Мінск і Баранавіцкую вобласць, мяне выклікаў камандзір і сказаў: «Валодзя, мы атрымалі загад далучацца да рэгулярнай арміі, таму мы цябе завязем

развітацца з маці. Толькі ты пакінь сваю зброю». Гэта была хітрасць: камандзір добра разумеў, што па сваёй волі пакінуць атрад я адмолюся. А браць у пекла наступлення і жорсткіх баёў дзевяцігадовае хлапчана ім не дазваляла сумленне. Пакуль я размаўляў з маці, мае праважаты з'ехалі ў атрад. Выжыў...

На вызваленай тэрыторыі Баранавіцкай вобласці было шмат прыватных гаспадарак. Маці ўсіх маіх братоў уладкавала пастухамі, сясцёр — каго нянькай, каго прыслугай. Пастухом я працаваў пяць гадоў. Плацілі жытам. Яго мы малолі жорнамі. Выжывалі...

Літаральна пасля вайны знайшоў нас бацька, удзельнік баёў на Курскай дузе. Ён быў моцна скалечаны, праз некаторы час у шпіталі і памёр. У 1947 годзе мы з братам уладкаваліся ў майстерню на пашыве і рамонце абутку. Кармілі боханам хлеба на дваіх, астатняе — соль і вада. Луста з соллю раніцай, луста ўдзень і ўвечар. Так і жылі. Калі ў 1948 годзе адмянілі карткавую сістэму, хлеб стала магчымым набываць у магазіне, але ўставаць у чаргу, каб купіць лішні бохан, прыходзілася а чацвёртай гадзіне раніцы. Ізноў выжывалі...

Неўзабаве наша сям'я пераехала ў вёску Суботнікі Іўеўскага раёна, але працягваць вучобу пасля дзевяцігадовага перапынку я магчымасці не меў, бо не было за што. Я працаваў кухонным рабочым, затым вучнем кухара ў санаторным шпіталі для інвалідаў вайны. Зарабіўшы на адзённым і кнігі, у 1949 годзе працягнуў сваю адукацыю. Пераросткам пайшоў у чацвёрты клас. Толькі дваццаць дзён я прабыў там, і мяне перавялі ў пяты, бо я вельмі добра спраўляўся з вучобай.

Аднойчы ў дождж спаткаў на вуліцы дырэктара раённага Дома культуры Мікалая Лемешава. З акардэонам. «Пакуль дахаты данясу, зусім размогне,» — паскардзіўся той. Я прапанаваў пакінуць інструмент у нашай хаце, бо яна была недалёка ад клуба. За ноч я вывучыўся іграць вальс «Дунайскія хвалі». Калі назаўтра дырэктар прыйшоў забіраць акардэон, я зайграў. Уражаны маім поспехам, дырэктар пакінуў мне інструмент, і праз месяц я пераўзыхіў усіх мясцовых гарманістаў. Я наведваў сёмы клас, а вечарамі працаваў у ДOME культуры. Так пачалася мая прафесійная музычная дзейнасць.

...Пасля дэмабілізацыі ўладкаваўся дырэктарам Дома культуры ў Іўі. Працаваць прыходзілася вечарамі, рэпетыцыі пачыналіся а дзевятай гадзіне. Цяжкасці былі з жыллем. А ў Ашмянах прапаноўвалася такая ж работа, і абяцалі жыллё.

З цягам часу мне прапанавалі стварыць ансамбль песні і танца, а гэта ўвогуле каласальная работа: абавязкова хор, аркестр, харэаграфія, салісты... Затое, калі абараніліся, у склад работнікаў раённага Дома культуры былі ўведзены чатыры штатныя адзінкі. Міністэрствам культуры мне было дадзена званне «Дырыжор першай катэгорыі». Былі зацверджаны стаўкі хармайстара, балетмейстара і баяніста.

Асобная старонка маёй біяграфіі — народны тэатр. На той час кіраваў ім Арсенцій Якаўлевіч Фамін, адданы сваёй справе чалавек. Так сталася, што забралі ў армію аднаго з артыстаў літаральна перад конкурсам тэатральных калектываў, і мне прапанавалі яго замяніць. За тыдзень я вывучыў усю ролю і патрэбныя рэплікі іншых герояў. Справіўся. І вось новая задача: выклікаюць на рэспубліканскі агляд. На сцэне я так разгубіўся... Іграў як у сне, баюўся да залы павярнуць галаву. І, насуперак чаканню, атрымаў пахвалу ад самога старшыні журы, які адзначыў маю натуральную ігру... Калектыву атрымаў званне народнага, пасля чаго былі ўведзены штатны адзінкі рэжысёра тэатра і загадчыка пастапоначай часткі.

Апошняе дзесяцігоддзе да пенсіі, з 1983 года, я супрацоўнічаў з музычнымі калектывамі першай школы. Пасля выхаду на пенсію, хутка ўжо дваццаць гадоў, працую ў школе-інтэрнаце, з'яўляюся акампаінітарам узорнага дзіцячага хору «Пралескі». Мне часта даводзіцца выяжджаць на розныя імпрэзы, курсы. З хорам выступалі нават на сцэне Палаца Рэспублікі.

Мне хутка восемдзесят гадоў. Лёс цяжкі выпаў, нават трагічны. І без жылля засталіся, і жыцця ледзьве не пазбавіліся. Сустрэкаючыся з сёстрамі, заўсёды пытаем адно аднаго: «Як мы выжылі?» Ні дзяцінства, па сутнасці, не было, ні юнацтва... Цяпер думаецца: было столькі момантаў, калі я мог загінуць, згубіцца ў гэтым віры жыцця, але выжываў. Дзеля працы, у якой прайшлі ўсе гэтыя гады, дзеля сям'і, нават дзеля партыі... У пачатку дзевяностых мне былі вернуты на рукі ўсе дакументы, звязаныя з партыйнай дзейнасцю. Я ўсё захоўваю, бо мяне не вучылі дрэннаму — вучылі быць сумленнымі, шчыра працаваць. Так і рабіў усё жыццё.

Вікторыя ПРЫГОЦКАЯ, выпускніца 11 класа СШ №3 г. Ашмяны.

У вёску збіраліся яшчэ звечара. Ехалі на Радаўніцу на могілкі да любімага дзядулі. Ветлівы і шчыры, часам сур'ёзны і такі родны — як моцна любіў Ваня свайго дзядулькі! Якім цікавым суразмоўцам ён быў! З ім можна было доўга гаварыць і даведацца шмат цікавага. Дзядулю заўсёды хвалявала, якімі людзьмі вырастуць яго ўнукі, ці змогуць яны зберагчы ўсё тое багацце, якое засталася нам у спадчыну ад нашых далёкіх продкаў.

ЯК ЯЕ ВЯРНУЦЬ?

— Унучак, а ці ведаеш ты, хто мы такія? — пачынаў размову дзядуля.

— Мы — такі-я! — кажа хлопчык і разводзіць шырока рукі.

— Гучыць горда. Хто ж такія мы?

— Мы — беларусы! Так нават у гімне напісана, — адказвае Ванюша.

— Да-а, дакладна кажаш. Напісана. А раскажы мне, унучак, чаму немцы называюцца немцамі, а палякі — палякамі?

— Таму што немцы размаўляюць нямецку, а палякі — па-польску. Што тут незразумелага, дзядуля? — са здзіўленнем перапытвае хлопчык.

— А беларусы?

— А беларусы... — нясмела вымаўляе Ваня і задумваецца.

— Дзіўна атрымліваецца: і гімн у нас ёсць свой, і сцяг, і герб — а вось прыгожая, мілагучная мова зусім мала дзе гучыць. Эх, — уздыхае стары, — толькі ў нашай глыбінцы людзі і размаўляюць на ёй. Вось скажы мне, Ваня, ці шмат ты кніг чытаеш па-беларуску?

ПРА АЎТАРА

Аляксандра нарадзілася і доўгі час жыла ў Санкт-Пецярбургу. Але васьм ужо пяты год жыве ў Беларусі і вывучае беларускую мову.

«Такую прыгожую і мілагучную, — кажа дзядуля. — Люблю пісаць для душы, пішу па-руску і па-беларуску. Мая першая песня была на беларускай мове».

Наш аўтар сем гадоў займаўся мастацкай гімнастыкай, тры гады — вакалам. Яна аматар актыўнага ладу жыцця. Вольны час прысвячае кнігам. Захапляецца мастацкай і псіхалагічнай літаратурай. Яшчэ 18-гадовая Аляксандра вывучае мовы, захапляецца правам і хоча стаць юрыстам.

— А як жа! Кожны тыдзень на беларускай літаратуры. А яшчэ і на ўроку беларускай мовы правілы вучым.

— Мова — найвялікшы здабытак кожнай нацыі, народа, дзяржавы. Менавіта праз мову забяспечваецца сувязь пакаленняў. Праз кнігі мы можам мець зносіны з людзьмі, якія жылі некалькі соцень гадоў таму. А цяпер... Мала таго, што ў нашу мову пастаянна трапляюць замежныя словы, дык яшчэ і людзі не сочаць за чысцінёй маўлення, а словы-паразіты сталі зусім звычайнай з'явай. Брыдкаслоўе таксама адна з праблем... У нашай краіне дзве дзяржаўныя мовы: руская і беларуская. Але, мабыць, людзі не зусім разумеюць сэнс гэтага размежавання, таму карыстаюцца абедзюма мовамі адначасова. У выніку атрымліваецца нейкая мешаніна. Янка Купала, творы якога вы зараз вывучаеце ў школе, вельмі б здзіўляўся, пачуўшы сучасную беларускую мову.

— А што нам рабіць, дзядуля? Як вярнуць тую мову, на якой размаўлялі вялікія беларускія пісьменнікі і паэты? Як нам адродзіць тую спадчыну, якую яны нам пакінулі?

— Усё ў тваіх руках, хлопчык мой. Пачні з сябе. Чытай кнігі па-беларуску, глядзі фільмы, слухай песні, размаўляй на мове. Можна быць, твае сябры возьмуць з цябе прыклад і таксама загавораць. А потым — і іх сябры. Вы, моладзь, усё здолееце. Я ў гэтым не сумняваюся.

...А вось і могілкі. «Добры дзень, дзядуля! Я буду вельмі старацца, каб мілагучная беларуская мова гучала часцей, каб мы не забыліся на тую багатую і непаўторную спадчыну, якую пакінулі нам нашы славетныя і мудрыя продкі», — павітаўся Ваня са сваім дзядулем.

Аляксандра САКАЛОЎСКАЯ, выпускніца 11 класа гімназіі №58 г. Гомеля імя Ф.П. Газа.

ПРА АЎТАРА

— У свае 17 гадоў я свабодна іграю на трох музычных інструментах, спяваю, танцую, а калі прыходзіць натхненне — пішу вершы і музыку. Маё жыццёвае крэда: ніколі не спыняцца, ставіць новыя мэты і дасягаць вяршынь, якія на першы погляд здаюцца нерэальнымі, — гаворыць пра сябе Вікторыя. — У віры жыцця, я лічу, таксама важна не забываць пра тое, што ты чалавек, які быў народжаны не проста так. Ты народжаны для таго, каб пакінуць значны след на гэтым свеце і тым самым, хаця б трохі, але змяніць свет да лепшага. Зрабіць гэта не проста, але ж НЯМА НІЧОГА НЕМАГЧЫМАГА. Гэтым правілам трох «Н» я карыстаюся ўсё сваё жыццё і там самым пракалдаваю сваю дарогу ў паспяховае будучыню.

Вікторыя збіраецца паступаць у Інстытут журналістыкі БДУ. Жадаем ёй удачы. Дзядуля стала лаўрэатам нашага конкурсу «Мы — такія!», вынікі якога мы падвялі ў мінулым выпуску «ЧЗ».

ПАРТРЭТ НА ФОНЕ СЕЛЬСКАГА ПЕЙЗАЖУ

Мы, беларусы, народ самабытны, творчы, заўсёды славіліся сваім майстэрствам. Колькі ж цікавых людзей жыўе побач! Такім чалавекам я лічу Яўгенію Пятроўну Маеўскую-Лучанок. Гэта чалавек-скарбніца, што поўніцца разнастайнымі захапленнямі.

Кожны з нас марыць займацца любімай справай, але не ў кожнага атрымліваецца. Яўгенія Пятроўне ж пашчасціла адчуць гэтую асалоду! Яна вядомая і як мастачка, і як пэтка. Мае зборнік сваіх вершаў пад назвай «Лунная дарога».

Якія ў яе праніклівыя вершы! Прыходзячы да яе ў госці, штораз чую ўсё новыя радкі з толькі што напісаных твораў. У зносінах з прыродай нараджаецца натхненне. Да прыроды ў яе асаблівае стаўленне: яна не проста назірае і піша, але і гатова дзяліцца з ёю таемствамі душы, бачыць у ёй і сябра, і суразмоўцу:

Я люблю вас, березы мои./Вы шумите зимою и летом,/Буду петь я вам песни свои/И делиться душевным секретом.

Якая ў вершах, такая і ў жыцці! І гэтак жа цудоўна піша карціны. Героі — родныя або аднавяскоўцы. Мастачка заўсёды ў нечым звычайным і штодзённым знойдзе ўзвышанае і захапляльнае. Менавіта гэтым яна і прываблівае ў сваёй творчасці! Яў-

генія Пятроўна ў віры паўсядзённых клопатаў рыхтуе эскізы, стварае вобразы будучых герояў. Яна напісала больш за 400 жывапісных палотнаў — пейзажаў, партрэтаў, нацюрмортаў. Асабліва запамінальныя «Вяртанне сына з палявання», «Зімні вечар», «Унук Пеця», «Лазня». Звяртае на сябе ўвагу карціна «95-я вясна», у якой мастачка ўвасобіла вобраз бабруйчанкі Аляксандры Васільеўны Казакевіч. Трапна і непаўторна напісала Яўгенія Пятроўна партрэт падпалкоўніка ў адстаўцы Ільі Міхайлавіча Громава, які назвала «Ветэран». Шмат зрабіла мастачка копій з карцін вядомых класікаў. Гэта «Невядомая» Крамскага, «Мора» Айвазоўскага, «Няроўны шлюб», «Паляўнічыя на прывале», «Каля брамкі», «Зняцце

Ісуса Хрыста» і іншыя. Многія з гэтых цудоўных карцін набыты Дамамі культуры і клубамі, а таксама прыватнымі калекцыянерамі, у тым ліку з Расіі, Літвы, Ізраіля. Яна мастак па натуре, па сутнасці сваёй. Святло яе душы — у яе фарбах.

Яшчэ са слоў Яўгеніі Пятроўны я даведалася, што яна з'яўляецца прамым нашчадкам заснавальнікаў хутара Лукі — Лучанкоў. У яе ёсць і дакументы, якія пацвярджаюць гэты факт. Яўгенія Пятроўна вельмі ганарыцца гэтым і беражліва ставіцца да гісторыі свайго роду. Яна захоўвае ўсе прадметы даўніны, што засталіся ад продкаў. Марыць нават стварыць культурна-асветніцкі цэнтр, дзе будуць сабраны старадаўнія рэчы, а таксама і яе карціны. Цэнтр Яўгенія Пятроўна жадае адкрыць менавіта ў

Луках, дзе жыўе сама, на гістарычнай радзіме продкаў. Менавіта ў будынку, дзе прайшлі яе школьныя гады, які належаў да раскулачвання яе продкам — Кавалеўскім. Гэта даніна памяці ім. Цяпер у будынку знаходзіцца крама. Яўгенія Пятроўна выкупіла яе на аўкцыёне ў 2006 годзе. Зразумела, не ўсе вясцоўцы згодны з задумай Яўгеніі Пятроўны — вакол крамы ўжо доўгі час кіпяць страсі. Сама Яўгенія Пятроўна спадзяецца размясціць

у будынку і краму, і культурна-асветніцкі цэнтр.

Нехта разумна прыкмеціў: «Дзе талент, там не месца для старасці». Гэта цалкам адносіцца да Яўгеніі Пятроўны. Нягледзячы на ўжо далёка не юны ўзрост, яна па-ранейшаму вельмі актыўная: піша карціны, вершы, іграе на гармоніку, збірае прадметы даўніны, займаецца нумізматыкай, а таксама пільна сочыць за сваім здароўем — займаецца «маржаваннем», чым і вылечылася ад цяжкай хваробы. Вось з якіх людзей трэба браць прыклад!

Таццяна БУСЕЛ,
выпускніца 11 класа
Ленінскага вучэбна-педагагічнага комплексу
«Дзіцячы сад-сярэдня школа»
Бабруйскага раёна.

ПРА АЎТАРА

17-гадовы аўтар марыць стаць журналістам.

— Гэта ж так цікава і займальна — даведвацца пра ўсё і ўсіх, а потым гэтыя чароўныя гісторыі «кансерваваць» у перыядычным друку! Я люблю пісаць артыкулы на беларускай мове, атрымліваю ад гэтага вялікае задавальненне. Бо я ж беларуска! І ў сваіх публікацыях паказваю, што ганаруся гэтым! — кажа пра сваю мару Таццяна.

Акрамя журналістыкі, дзяўчына мае яшчэ шмат захапленняў (бісералпацэнне, вязанне, маляванне), а таксама займаецца спортам. «Але ў апошні час на ўсё гэта не хапае часу, — прызнаецца аўтар. — Мяне, як і іншых выпускнікоў, чакае самастойнае жыццё, а да яго трэба як след падрыхтавацца».

ЖЫЦЬ — РАДЗІМЕ СЛУЖЫЦЬ

У гэтых словах заключана, можна сказаць, уся біяграфія палкоўніка ў адстаўцы Івана Мікітавіча Усніча. Больш за 30 гадоў ён аддаў службе ў арміі. Быў узнагароджаны ордэнам «За службу Радзіме ва Узброеных Сілах» III ступені, медалямі «За бездакорную службу» трох ступеняў.

Нарадзіўся Іван Мікітавіч у чэрвені 1944 года ў невялікай вёсцы Засялечча Замошскага сельсавета. Бацька працаваў на торфапрадпрыемстве «Татарка», а маці была калгасніцай. Дзяцінства Івана было нялёгкім, як і ва ўсяго пасляваеннага пакалення. Скончыўшы ў 1962 годзе Татаркаўскую сярэднюю школу, паступіў у Харкаўскае ваеннае авіяцыйнае вучылішча. Пасля яго заканчэння быў накіраваны ў Прыкарпацкую ваенную акругу, дзе размяшчаўся 48-ы асобны разведвальны полк. У ім малады афіцэр вучыўся галоўнаму — быць гатовым выканаць свой доўг у любы момант і ў любых абставінах. У 1970 годзе ў лётных часцях праводзіўся адбор лётчыкаў у атрад касманаўтаў. Іван Мікітавіч падыходзіў па ўсіх медыцынскіх паказчыках, па лётнай падрыхтоўцы, але не быў залічаны з-за свайго высокага росту. Пазней яго ўзялі на службу ў Маскоўскую ваенную акругу для асваення самалёта МіГ-25. А ў верасні 1973 года Іван Мікітавіч быў пераведзены ў Адэскую ваенную акругу. Ён здзяйсняў першыя палёты на самалёце МіГ-25 новай мадыфікацыі (як бамбардзіроўшчыка), якія праводзіліся ў цэнтры дзяржаўных выпрабаванняў авіяцыйнай тэхнікі. У сакавіку 1979 года палкоўнік Усніч быў прызначаны камандзірам 164-га разведвальнага палка Паўночнай групы войскаў. Пастулатам палка было наступнае: «Можна памерці, выконваючы баявую задачу, але не дазваляецца жыць, калі не выканаў баявую задачу. Лётчык-разведчык абавязаны выканаць баявую задачу і застацца жывым». У маі 1983 года Усніч быў пераведзены для далейшага праходжання службы ў Сярэднеазіяцкую ваенную акругу, дзе прыняў камандаванне 39-м разведвальным палком. Але ў гэтым жа годзе па стане здароўя (траўма вока) Іван Мікітавіч, вымушаны быў падаць рапарт аб вызваленні яго ад камандавання палком. Просьба была задаволеная. Пасля Іван Усніч стаў выкладаць у Харкаўскім ваенным вучылішчы, перадаючы свой багаты прафесійны вопыт курсантам.

Служыў у Савецкай Арміі больш за 30 гадоў, сумленна выконваў свой абавязак,

быў там, куды яго накіроўвала Радзіма. Мог бы і далей перадаваць свой вопыт будучым ваенным лётчыкам, але разваліўся Савецкі Саюз. Беларус па волі выпадку аказаўся ў арміі незалежнай Украіны. Усе афіцэры павінны былі прыняць прысягу на вернасць гэтай краіне. Палкоўнік Усніч адмовіўся, матывуючы гэта тым, што прысяга на вернасць свайму народу і дзяржаве прымаецца толькі адзін раз у жыцці. Пасля звалнення ў запас Іван Мікітавіч вярнуўся ў родную Беларусь — у пасёлак Татарка. Сваю выкладчыцкую працу працягнуў ужо ў Татаркаўскай сярэдняй школе, стаўшы настаўнікам дапрызыўнай падрыхтоўкі. Цяпер палкоўнік у адстаўцы Іван Мікітавіч Усніч на заслужаным адпачынку, але па-ранейшаму мы заўсёды вельмі рады бачыць яго ў нашай школе.

«Ёсць такая прафесія — Радзіму абараняць» — гэтыя словы з фільма «Афіцэры» вельмі добра падыходзяць для кароткага апісання жыцця майго земляка. Жыццё афіцэра было нялёгкім. Гэта і пастаянныя пераезды, і змены гарнізонаў, і гатоўнасць прыбыць па трывозе ў любы час сутак. Але ніколі Іван Мікітавіч не пашкадаваў аб сваім жыццёвым выбары.

Аляксандр КУТАСЕВІЧ,
вучань 9 класа Татаркаўскай СШ
Асіповіцкага раёна.

ПРА АЎТАРА

Саме галоўнае захапленне 15-гадовага аўтара — спорт. Аляксандр наведвае школьную секцыю па футболе, удзельнічае ў раённых спартыўных спаборніцтвах.

— Іншае маё любімае захапленне — гэта калекцыяніраванне марак. Іх пачала збіраць яшчэ мая мама, а я прадоўжыў, прычым з вялікім задавальненнем, таму што гэты занятак пашырае мой круггляд: кожная марка нясе ў сабе цікавую і пазнавальную інфармацыю, — кажа Аляксандр.

Хобі хлопца летам — рыбалка і катанне на роўках, турыстычныя паходы па незнаёмых месцах. Прычым абавязкова разам з сябрамі, якіх у Аляксандра шмат. Па вечарах ён любіць глядзець пазнавальныя тэлепрадачы, чытаць гістарычныя і прыгодніцкія раманы. Марыць абараняць Радзіму гэтак жа добрасумленна, як і герой яго публікацыі Іван Мікітавіч.

Гісторыя, пачатая Аксінняй

Для мяне мая сям'я — гэта родныя людзі. Калі я спытаў пра сям'ю ў сваёй маленькай сястрычкі Ксеніі (зараз ёй чатыры гады), дык яна пералічыла ўсіх, каго любіць і памятае. Так-так, яна менавіта так і сказала: «Я іх люблю!»

Неяк на ўроку літаратуры мы малявалі генеалагічнае дрэва — сваю сям'ю. Дрэва ў мяне атрымалася добрае, галінастае. Мне пашчасціла, бо я застаў і памятаю не толькі прадзядулю, прабабулю, але і прапрабабулю — бабулю Ксенію (так мы яе звалі), Аксінню Адамаўну Міхалапа. Для многіх людзей гісторыя пачынаецца з падручніка. Для мяне ж — з бабулі Аксінні.

Бабуля нарадзілася ў 1905 годзе і пражила доўгае, няпростое жыццё. Але пры гэтым ні разу ніхто не чуў ад яе дрэннага слова, ніколі яна не скардзілася на свой лёс. Пабралася шлюбам з дзедам — Васілём Сідаравічам Міхалапам, нарадзілі чатырох дзяцей. Быццам і жыццё нядрэннае, нават лічылі іх сям'ю заможнай, бо былі і конь, і карова. У 1930-я гады ўсю сям'ю высылаюць як палітычных. У дарозе памірае маленькая дачушка, а сям'я едзе далей на ўсход. Цяжка, холадна. Бабуля разам з дзецьмі па чужых дакументах, з чужым іменем дабіраецца да Свядрдоўска. Там трапляе ў саўгас, працуе ў цяпліцах. Менавіта адтуль, са Свядрдоўска, былі прызваны ў Чырвоную Армію двое старэйшых сыноў: пачалася Вялікая Айчынная вайна. Малодшага з іх — Аляксея, майго прадзеда, прызвалі на пачатку 1942 года, калі яму споўнілася

сямнаццаць гадоў. Накіравалі ў пяхотнае вучылішча, пасля — на фронт. Быў камандзірам кулямётнага разліку, усю вайну — у пяхоце. Дзядуля быў двойчы цяжка паранены, але зноў вяртаўся на фронт. Скончыў вайну дзед у Кенігсбергу (Калінінградзе), а дадому вярнуўся ў 1947 годзе.

Але не, была адна маленечкая кніжачка ў каленкаравай вокладцы. Яе ўжо пасля смерці дзеда знайшла мая матуля. Вось там акуратным, амаль каліграфічным почыркам быў апісаны франтавы шлях прадзеда Аляксея: калі і адкуль быў прызваны, калі паранены, на якіх франтах ваяваў. І нешматлікая

ПРА АЎТАРА

Ігар кажа, што яму падабаецца вучыцца, адкрываць нешта новае, чаго раней не ведаў і не мог нават уявіць. Напэўна, па гэтай прычыне вучоба даецца нашаму 14-гадоваму аўтару лёгка.

Што датычыцца іншых інтарэсаў, дык яны ў хлопца досыць разнастайныя. Гэта і літаратура, і матэматыка з фізікай. Яшчэ Ігар займаецца музыкой — заканчвае сёлета музычную школу па класе вакалу.

— Іграю на гітары і лічу, што менавіта гэты інструмент лепш за ўсё перадае стан душы, — гаворыць аўтар.

Як апынулася бабуля Аксіння ў родных мясцінах (вёска Дуброва Кіраўскага раёна Магілёўскай вобласці), я не ведаю, бо пра гэта ніхто не расказваў. Увесь час, пакуль не пайшла на пенсію, працавала ў калгасе. А дзед Аляксея, як чалавек з адукацыяй, франтаром, спачатку працаваў сакратаром Казуліцкага сельсавета, а потым звязаў свой лёс з Кіраўскім аддзяленнем «Саюздрука».

Памятаю, матуля мне раскавала пра свайго дзеда, майго прадзеда Аляксея. Але колькі я ні прасіў распавесці пра яго франтавое жыццё, адказ заўсёды быў адзін: «Дзед Лёша не расказваў — не любіў расказваць — пра вайну. У яго нават кніг на ваенную тэматыку не было, усё больш рускія і замежныя класікі. І фільмы, што распавядалі пра ваенныя падзеі, глядзеў, прыкрыўшы адно вока. А на пытанне: «Ці так было?» — толькі ўсміхаўся».

фотаздымкі. І ўзнагароды — баявыя і юбілейныя.

Бабуля Аксіння, на маёй памяці, маленькая сухенькая жанчына з натруджанымі рукамі і заўсёды са сваім «канём»-кійком, не дажыла два гады да свайго стагадовага юбілею. Памятаецца, як у Анатоля Вярцінскага: «Жыццё даецца, каб жыццё тварыць...»? Так і бабуля — прапрабабуля Аксіння Адамаўна — тварыла сваё жыццё, жыццё сваёй (і маёй) сям'і, так, як умела, як атрымлівалася.

Сям'я — гэта гісторыя, якая нараджаецца, жыўе і застаецца з вамі назаўсёды. А мы самі толькі частка гэтай гісторыі, як тыя пацеркі. І хочацца, каб такіх пацерак, як і галінак на генеалагічным дрэве, было як мага больш. А мы пра гэта памяталі і маглі расказаць.

Ігар МАЛАШЭНКА,
вучань 8 класа гімназіі № 4
г. Магілёва.

Крокі да самастойнасці

Свой выбар

НАВОШТА Я ТУДЫ ПАЕХАЛА?

Як дзве студэнткі спалучалі ў замежжы адпачынак, працу і самаадукацыю

Не баючыся перамен і рызык, моладзь пераадоўвае «сілу цяжару» ўласнай зоны камфорту і адпраўляецца пазнаваць не толькі свет, але і свае магчымасці. Выхаваць самастойнасць, фінансавую незалежнасць ад бацькоў, удасканаліць валоданне замежнай мовы, навучыцца прымаць адказныя рашэнні і яшчэ мноства прычын могуць пералічыць тыя беларускія студэнты, якія падчас летніх канікул паехалі працаваць за мяжу. Дзве студэнткі беларускіх ВНУ падзяліліся сваім досведам пра тое, як можна атрымаць мільён незабыўных уражанняў.

Гісторыя першая. ГЕАЛАКАЦЫЯ — ГЕРМАНИЯ

Ірына КЛЕПІКАВА, студэнтка Беларускага дзяржаўнага эканамічнага ўніверсітэта, свой першы крок да самастойнасці зрабіла ў 19 гадоў. Пазалетась дзяўчына адважылася ўладкавацца на працу ў нямецкім Мюнхене. І гэтая спроба аказалася сапраўды ўдалай і незабыўнай.

— Ехаць у Германію я збіралася не адна, а са сваім добрым сябрам. Нам абам вельмі падабалася нямецкая мова, вучыць якую мы пачалі толькі ва ўніверсітэце. Спачатку была прапанова паехаць туды на летнія курсы, каб удасканаліць валоданне замежнай мовай. Аднак пасля нашых інтэрв'ю разышліся, падрыхтоўка «згасла», але ідэя паехаць у Германію засталася.

Адчуваючы моцную прагу самастойнасці, Ірына вырашыла знайсці сабе заняткі на лета таксама самастойна. Праз інтэрнэт яна пазнаёмілася з дзяўчынай, якая ўжо неаднойчы дапамагала ўладкоўвацца

было восем гадзін у суткі стаяць і выконваць манатонную работу. Аднак да ўсяго хутка і лёгка прывыкаеш, калі побач ветлівыя супрацоўнікі. І слушнай парадай падзеяцца, і цікавую гісторыю распавядаць, і падчас кавы-паўзы смачным печывам пачастуюць.

Два летнія месяцы мы здымалі кватэру, у якой жыў беларускі студэнт, што вучыцца ў адным з універсітэтаў Мюнхена. Ён паехаў дадому на канікулы, а мы часова занялі яго месца.

— Напачатку было складана. Першыя два тыдні я нагадвала сабаку: вочы разумныя, усё разумею, а сказаць нічога не магу. Тым больш што жывая гутарка носьбітаў мовы, якую дагэтуль я вучыла ўсяго 8 месяцаў, зусім не падобная на тую, якую мы чуем у школе ці ўніверсітэце.

Што доўгае растанне з сям'ёй і радзімай выхавала ў характары будучага эканаміста?

Я пашырыла межы ўласнага светапогляду, пакаштала на смак навязання раней стэрэатыпы і зразумела, што сувязь паміж імі і сапраўднай рэчаіснасцю толькі ўмоўная.

беларускім студэнтам за мяжой. Тая (вядома, за пэўную грашовую ўзнагароду) аформіла ўсе належныя дакументы, знайшла жылло — словам, цалкам забяспечыла камфортнае і, што важна, законнае працаўладкаванне Ірыны ў Мюнхене.

— Бацькі, зразумела, вельмі хваліліся, але не ўспрымалі маё рашэнне ўсур'ез. Напэўна, толькі калі надыйшоў час ляцець у Германію, яны ўсвядомілі, што я не жартавала. Я ж хацела правесці сваю вытрымку: на што здольная, калі за плячыма няма надзейнага бацькоўскага тылу.

Працаваць Ірыне давялося на прадпрыемстве, якое абслугоўвала вялікую мюнхенскую клініку.

— Мае абавязкі заключаліся ў наступным: пасля таго, як рэчы пацыентаў мылі і высушвалі, я іх прасавала, сартавала і акуратна складвала. Хоць праца і не патрабавала асаблівай кваліфікацыі, затое аплачвалася зусім някэпска. Вядома, цяжка

— Безумоўна, няхай і банальна, — упэўненасць у сабе і сваіх сілах. Калі я разумею, што магу самастойна планавалі справу ад пачатку і да канца, калі сама зарабляю грошы і распараджаюся імі... Дзякуючы гэтай мая сям'я зразумела, што мне можна давяраць сур'езныя рэчы. Вядома ж, я пашырыла межы ўласнага светапогляду, пакаштала на смак навязання раней стэрэатыпы і зразумела, што сувязь паміж імі і сапраўднай рэчаіснасцю толькі ўмоўная.

Гісторыя другая. ГЕАЛАКАЦЫЯ — ІСПАНІЯ

Студэнтка Мінскага дзяржаўнага лінгвістычнага ўніверсітэта Кацярына ЛАЗАР свой першы крок у «замежнае лета» зрабіла два гады таму. У 2012-м яна працавала ў дзіцячым летніку ў Афінах. 2013-ы пашырыў геаграфію яе дэбра-

чынай працы: летась дзяўчына дапамагала на раскопках старажытнага замка непадалёк ад Барселона.

— Грошай за сваю валанцёрскую працу я не атрымала, затое змагла паўдзельнічаць у неверагодным археалагічным праекце. Нас было 28 чалавек з розных краін свету: Нарвегіі, Чэхіі, Францыі, Эстоніі, Украіны, Італіі, Расіі, Іспаніі, Тайваня. На працягу двух тыдняў з 9-й па 12-ю гадзіну мы працавалі на тэрыторыі замка пад курастарствам прафесійных археолагаў. Што мы непасрэдна рабілі? Капалі. І спасцігалі веды ў

часе можа, і страшна, але пасля да ўсяго прызвычайваешся. Напрыклад, я да гэтуль не магу пазбавіцца звычкі махаць рукамі. Іспанцы вельмі эмацыянальныя, падчас размовы актыўна жэстыкулююць. І гэта лёгка перадаецца навакольным.

Кацярына за два тыдні ўдала спалучыла карысны адпачынак, працу і самаадукацыю.

АФІЦЫЙНАЕ ПАСЛЯСЛОЎЕ

Як раскажалі ў дэпартаменце па грамадзянстве і міграцыі МУС Беларусі, летась каля 900 студэнтаў дасягнулі сваёй заветнай мэты — папрацаваць за мяжой. Расія, Германія і ЗША асабліва прыйшліся да спадабы студэнтам: менавіта сюды на летнюю працу беларускія навучэнцы выяжджаюць найбольш часта. Права накіроўваць іх па розных студэнцкіх праграмах за межы Беларусі маюць толькі пяць юрыдычных асоб, якія атрымалі спецыяльны ліцэнзіі. Яны ж, згодна з Законам «Аб супрацьдзеянні гандлю людзьмі», павінны перадаваць у падраздзяленні па грамадзянстве і міграцыі інфармацыю аб грамадзянах, якія выехалі за мяжу на працу, навучанне ці для ўдзелу ў культурных, спартыўных мерапрыемствах. Гэта выступае гарантам таго, што ў выпадку канфлікту ці парушэння правоў студэнта яму дапамогуць вырашыць праблему. Такія выпадкі, калі замежны працадаўца не ў поўным аб'ёме выплачваў заробак, здараліся нярэдка. І амаль ўсе вырашаліся пасля ўмяшання ў сітуацыю ліцэнзіята.

Студэнтаў, якія плануюць ехаць на працу самастойна, у дэпартаменце папярэджваюць: існуе рызыка стаць ахвярай гандлю людзьмі. Такім грамадзянам рэкамендавана прытрымлівацца простых, але важных парад:

- ✓ паведаміць пра ад'езд не толькі сваім блізкім, але і падраздзяленню па грамадзянстве і міграцыі па месцы жыхарства;
- ✓ у Міністэрстве замежных спраў Рэспублікі Беларусь атрымаць інфармацыю пра месцазнаходжанне дыпламатычных прадстаўніцтваў ці консульскіх устаноў РБ у той краіне, куды плануецца ад'езд;
- ✓ мець з сабой копіі ўсіх дакументаў, страхуюку ад няшчасных выпадкаў і хвароб, пэўную суму грошай;
- ✓ атрымаць працоўную візу краіны працаўладкавання, выдданую яе дыпламатычным прадстаўніцтвам ці консульскай установай. Не трэба забываць, што турыстычная віза не дае права на часовую ці пастаянную працу.

Любоў КАСПЯРОВІЧ.

Вось і лета... У студэнтаў і школьнікаў гэта любімая пара года. І, напэўна, многія ўжо сёння думаюць, чым будуць займацца падчас доўгачаканага адпачынку. Хтосьці плануе проста бацьць час з сябрамі або сям'ёй, нехта чакае экстрэму і прыгод, а некаторыя не могуць сядзець склаўшы рукі і таму шукаюць працу на лета.

У мяне такіх знаёмых шмат: хтосьці ўладкуецца на трактар, іншыя будуць абслугоўваць людзей у крамах і палатках... Сваю летнюю працу Андрэй Фальковіч знайшоў у вёсцы Колбавічы Баранавіцкага раёна, дзе мы і пазнаёміліся.

З ТАКОЙ ПРАФЕСІЯЙ НЕ ЗГУБЛЮСЯ

Андрэй — жыхар Баранавічаў. У свае 19 гадоў адпрацаваў на ферме ўжо два летнія сезоны. Мне стала цікава, чаму юнак абраў менавіта такі шлях заробку, бо многія сёння думаюць, што гэта непрэстыжна або нават... смешна. Але сам Андрэй так не лічыць. У яго на гэты конт свае аргументы...

Пасля заканчэння Баранавіцкай сярэдняй школы ён вырашыў пайсці ў сельскагаспадарчы каледж, што знаходзіцца ў Ляхавічах, дзе выбраў аграрны факультэт. Да таго ж гэта недалёка ад роднага горада. Я пацікавілася ў будучага агранома, хто паўплываў на яго выбар. І, галоўнае, чаму выбрана менавіта гэтая прафесія?

— Свой выбар я зрабіў сам. Ведаю, што з такой прафесіяй я не згублюся, бо сельская гаспадарка была, ёсць і будзе. Будучая прафесія мне вельмі падабаецца, — кажа Андрэй. А бацькі аднесліся да майго рашэння добра. Маці працуе на заводзе, бацька — зваршчык. Дарэчы, у нас ёсць невялікі агарод. Я заўсёды расказваю маці, чым лепш падкармліваць ураджай, як клапаціцца пра яго і, безумоўна, як збіраць. Таму мае веды — добрая дапамога.

Усё пачалося з таго, што я вырашыў для сябе: лепш ісці працаваць, чым сядзець на шыі ў бацькоў. Так і зрабіў. Ужо з 13 гадоў дапамагаў развоіць камбікорм па вёсках. Потым, калі пасталеў, пайшоў на працу да свайго сваяка-фермера. А калі ж яшчэ працаваць, як не ўлетку? Гэта самы зручны час для моладзі. Я дапамагаў карміць і даглядаць парсюкоў, выбіраць восенню бульбу, секчы дровы...

— Андрэй, мабыць, у кожнага асноўная мэта летняй працы — заробак. Скажы, калі не сакрэт, якім ён быў у цябе? І на што ты траціў грошы?

— У дзень я зарабляў каля 110 тысяч рублёў. Я пераводзіў большую частку грошай у долары — на будучыню, калі ажанюся... А астатняе траціў на тое, што хацелася...

Андрэй раскажаў, што яго знаёмых прасілі дапамогі з уладкаваннем на працу. Але іх палыхала яе цяжкасць. Хлопец лічыць, што падпрацоўваць на ферме не так страшна, як думаюць некаторыя...

Але ж, акрамя працы, ёсць і заняткі для душы. Напрыклад, валејбол. «А так мой асноўны «заятак» — мая дзяўчына. Бывае, калі-нікалі збіраемся з сябрамі і накіроўваемся на рыбалку ці ў лазню...» — усміхаецца Андрэй.

Гэта гісторыя — не заклік абавязкова ісці ўлетку працаваць на якое-небудзь сельгаспрадпрыемства. Але калі надумаецца, то вы ўжо ведаеце, як гэта — працаваць на ферме.

Таццяна ЛАУШ, студэнтка 1 курса факультэта гісторыі камунікацыі і турызму ГрДУ ім. Я. Купалы.

Часопіс «Маладосць» працягвае прадстаўляць выбітных маладых!

Андрусь ДАНИЛЕВІЧ

Апавяданне

МАРА ПРА ПРЫГОЖАЕ КАХАННЕ

Андрусь ДАНИЛЕВІЧ (ён жа Андрэй Якушаў) нарадзіўся ў 1992 годзе. Вучыцца ў Акадэміі мастацтваў і працуе артыстам хору ў Нацыянальным акадэмічным тэатры оперы і балета. Займаецца кампазіцыяй у акадэмічным кірунку. Пажадаем яму і літаратурных поспехаў!

Мабільны тэлефон ляжаў на тумбачцы. Алена глядзелася ў люстэрка, прычэсвала пафарбаваныя ў светлы колер валасы і ўважліва разглядала сябе.

Гучны «шчоўк» парушыў ідылічную цішыню і адарваў дзяўчыну ад вельмі важнай і, бадай, самай галоўнай справы — самалюбавання. Гэта было паведамленне «ВКонтакте»:

— Прывітанне, Алена, што робіш?

Дзяўчына хутка прачытала, зірнула ў люстэрка, зноўку зразумела, што яна самая прыгожая, і з раздражненнем, што хлопец адарваў яе ад любімай справы, адказала:

— Нічога... збіраюся гуляць...

Тэлефон апынуўся ў руках, а сама яна стаяла насупраць люстэрка. Дзяўчына зрабіла дзясяткі другі фотаздымкаў, і адзін з іх адразу ж выклала ў інтэрнэт.

— Дык давай разам! Пагуляем удваіх...

— Ну... не ведаю...

— Давай... Сонейка!

— Добра... згодна...

— У колькі ты можаш?

— Калі з табой, то мне трэба шмат часу яшчэ...

— На што, Алена?

— Ну як? Каб сабрацца...

Узрадаваная дзяўчына лягла ў ложак і пачала пісаць далей.

— Вольга, ты тут?

— А дзе ж яшчэ?

— Слухай!

— Што?

— Хлопец з'явіўся адзін, клёвы такі, пагуляць хоча. Пойдзем з намі.

— Навошта?

— Ну як... Я мала ведаю яго, затое паглядзіш, ацэніш... Гэта, блін...

Пакліч Яню з Кірылам, каб кампанія была.

— Алена, ну дзе ты? У колькі?

— Зміцер, пад'язджай а дваццаць другой гадзіне да крамы «Бусел».

— Добра.

— Толькі гэта...

— Што? Усё, што хочаш!

— Я з сябрамі буду. Ты не супраць?

— Не... Канешне ж, не...

— Ну і добра...

— Хаця... Можа, мы лепш толькі ўдваіх? Навошта яны?

— Не... Магчыма, потым, калі...

Зміцер прыйшоў трохі раней і чакаў. Ён быў моцна закаханы, таму хваляваўся і саромеўся яе сяброў.

Пільна адсочваў усе бакі вуліцы. І ўсё ж яны з'явіліся нечакана.

— Вітаю! Што будзем рабіць? — запыталася Алена, якая спынілася за два крокі ад яго. — Куды пойдзем?

— Давайце ў парк, — уважліва разглядаючы Зміцера, уставіла Вольга.

— Добра! — радасна сказаў ён.

— Толькі з пивам! — уставіў Кірыл.

— Канешне! Не з пустымі ж рукамі ісці, — дадала Вольга.

На твары Зміцера з'явіўся выраз агіды і прыкрасці.

— Зміцер, ты ж будзеш пива?

— трохі заклапочана запыталася Алена.

— Так... вядома ж... Пойдзем выбіраць...

Хлопец не асмеліўся выказаць нязгodu, каб не рызыкаваць каханнем.

Ад хвалявання ён вельмі баяўся дакрануцца да Алены, сказаць нешта не тое, таму трымаўся трохі водаль.

І яна не спыталася набліжацца, бо ведала, што, пакуль Зміцер хваляецца, пакуль нічога не дазволена, ён будзе выконваць усе яе капрызы.

Хоць хлопец і лётаў вакол Алены, аднак Вольга пачала праяўляць да

яго цікавасць. Шматлікія позіркы, размовы, прапановы. Вользе таксама спадабаўся новы знаёмы, і яна паводзіла сябе больш адкрыта, не была такой непрыступнай, як Алена.

На нейкае імгненне Зміцер пачаў рэагаваць на ўвагу дзяўчыны. І тут жа Алена хутка адышла ад яго і прытворна засулавала. Зміцер падбег да яе:

— Што здарылася? Чаго ты такая сумная?

— Я?... Не... Усё добра.

— Я ж бачу, што нешта не так. Можа, адыдзем, пагутарым?

— Усё добра! Ідзі балабол з Вольгай.

— Ну што ты, мне толькі з табой цікава, сонейка!

— Мне здаецца, што не...

Зміцер наважыўся на рызыкаўны крок. Ён абняў дзяўчыну, і яна вельмі нечакана прыціснулася да яго.

Дарэчы, увесь вечар спрабаваў хоць неяк дакрануцца да яе, абняць.

Гэта атрымалася. «Лічы, першая перамога сёння!» Алена непрыкметна ўсміхнулася. Яна таксама атрымала перамогу.

«Не, Вольга, — думала дзяўчына. — Сёння мой вечар. Глядзі на яго, мар пра яго. Усе глядзіце!

Толькі хлопец мой, нават не спрабуйце прыцягнуць яго ўвагу!»

Зміцер не мог зразумець, чаму раней Алена ніяк не падпускала да сябе, была строгага і трымалася за некалькі крокаў, а цяпер ён нават абняў яе.

«Божа, колькі радасці трымаць у руках тую, якую кахаеш!»

Вольга таксама была прыгажуняй, паводзіла сябе адкрыта, праяўляла цікаўнасць да Зміцера. Аднак,

хоць у нейкі момант яго гэта прывабіла, усё роўна цягнула да Алены.

Праз паўгадзіны кампанія пайшла назад, да метро. Алена зноўку не дазваляла сябе абдымаць, гучна гутарыла з сяброўкамі і Кірылам, цешылася закаханымі вачыма Зміцера.

— Давай, Зміцер. Пакуль.

— Што, ужо?

— Так, мы ўсе ідзем дадому, позна ўжо.

— А можа, яшчэ паходзім? Давай я цябе правяду!

— Не, — адрэзала Алена. — Мне тут зусім блізка. Ідзі...

Гуляла кампанія больш за дзве гадзіны, і, безумоўна, закаханаму сэрцу Зміцера гэтага было мала — хлопцу карцела пабыць з Аленай яшчэ.

Калі спусціўся ў метро, адразу пачаў пісаць паведамленні. Шмат маніпуляванне праз «пугу ды пернік», і чароўнае авансаванне мільмі позіркамі, і найўнае лыпанне вейкамі было добра выпрацавана..

Як усё пройдзе, яна прадумала яшчэ тады, калі расчэсвала валасы, бо ведала, што Зміцер пакліча яе.

І каб не сумаваць ноччу пасля спаткання, дамовілася сустрэцца са сваім ранейшым хлопцам, які ўжо чакаў каля «Старога кафэ».

Але ўсё ж такі трохі хвалявалася: каб ён не заўважыў іх са Зміцерам. Таму, відавочна, і выбрала парк, далёкі ад шашы.

«Мінулы» хлопец трымаўся ганарліва, але ласкава. Ён не кахаў, таму кіраваў ёю.

Усю ноч Алена правяла з ім. А раніцай, калі вярталася дамоў, марыла пра прыгожае каханне і рамантыку...

Віталія БАГУН

«ГІГАНТЫК»

Урывак з аповесці

Віталія БАГУН скончыла філалагічны факультэт БДУ. Зараз яна маладая мама, увесь час прысвячае сыну, і таму «на літаратуру» часу не вельмі хапае. Яе аповесць «Гігантык» — «жывенькі баевічок» — друкуецца ў «Маладосці» ў чэрвені-ліпені. «Гігантык» — звышсучасны карабель (ці не знойдзе тут чытач паралель з «Тытанікам»?), выправіўшыся з Лунабурга на Юпітэр, пацерпіць крушэнне. Выжывуць закаханыя...

— «Гігантык» — суперсучасны касмічны лайнер! «Гігантык» — гэта сіла чалавечага розуму! «Гігантык» — гэта машына, што падпарадкоўвае час і прастору! Калі вы стамяліся ад самоты непраглядных

дзён! Калі вам надакучылі ўсе забавы Трох Планет! Калі вы жадаеце ўбачыць Юпітэр! «Гігантык» — гэта тое, што вам трэба! Гэта тое, пра што вы марылі! Гэта вашы летуценні, якія сталі рэчаіснасцю! Тут і толькі тут вы знойдзеце ўсё, што вам нават не мроілася! Тут камфорт і выгода! Тут бяспечнасць касмічных падарожжаў! Вы атрымаеце асалоду ад шляху да Юпітэра! Вы здзівіцеся, якім кароткім вам падасца падарожжа!

Толькі «Гігантык» усавабляе хуткасць, камфорт і надзейнасць! Кампанія «Селена Лайнз» шчыра вітае вас на борце найхутэйшага карабля ва ўсёй Сонечнай сістэме, — раўла неонавая рэклама на вуліцах Лунабурга і ў кожным рэкламным выпуску навін. Ад вышывы рэльефнага сілуэта вялікага карабля, які быў прыкаваны магнітным ланцюгом у доках Лунабурга, ішла рабізна ў вачах.

— Я не ведаю, што такога надзвычайнага яны знайшлі ў гэтым караблі, — незадаволена чыхнуў Рафаэль Кліментавіч, кіназорка, кумір дзяўчатак-падлеткаў і тых, хто недалёка адышоў ад гэтага ўзросту. — Зразумела, яго памеры здольны ўразіць, але не больш за тое. Мы мелі магчымасць паляцець яшчэ ўчора на «Вяхіры».

— Але, Флой, — запярэчыла Саламея Таліба, сакратар-рэферэнт і па сумяшчальніцтве целаахоўнік, — «Гігантык» мае больш моцны рухавік і з гэтай нагоды — большую хут-

касць. Калі ад Месяца да Дэймаса на караблі такога тыпу, як «Вяхір», даводзіцца вандраваць два тыдні, то «Гігантык» пакрые тую адлегласць за сем дзён.

— Я еду на Ганімед адпачываць, — перапыніў яе Флой, — і развейвацца. І для мяне зусім не істотна, на які тэрмін зацягнецца адпачынак з-за цікавасці карабля.

— Флой, гэта шыкоўны лайнер, — Талія Страказа хітравата паглядзела на яго і ўтрымалася, каб не ўшыкнуць трохі ніжэй спіны толькі таму, што ў яе галаву прыйшла думка, што ўсюдышныя папарацы змогуць усавобіць для нашчадкаў і гэты момант іхняга ўзыходжання на «Гігантык», — а мы заслугу ўвасабляем усяго самага лепшага.

Ён не здолеў стрымаць усмешку, калі сутыкнуўся з аптымізмам гэтай дзяўчынкі, свайго візажыста.

— Флой, пасля... — Зорана Клад, таксама целаахоўнік, якая па сумяшчальніцтве займалася ягонай вопраткай, схамянулася. Кожная з іх намагалася не нагадаць яму пра перажыты боль, звязаны са стратай жонкі. Яна выправілася, — пасля здымкаў табе вельмі патрэбны адпачынак.

— Так, гэта былі цяжкія месяцы. Шкада, Аўроры са мной не было, — абмовіўся ён пра жонку, якая загінула. — Прадзюсар будзе незадаволены, што я не з'яўлюся на прэм'еры.

— Мы вырашым гэта пытанне, — уступіла ў размову

Мейбл Тоўн, прэс-сакратар Рафаэля Кліментавіча, — я гутарыла з Эмілем. Мы прыйшлі да думкі, што ў дзень прэм'еры ты перададзі прывітанне з «Гігантыка». Спадзяюся, пазней мы дамовімся з капітанам Славінскім.

— Я ўсё жыццё працую на шоу-бізнес. Магу я калі-небудзь адпачыць? — прабурчаў акцёр і спахмурнеў.

— Флой, гэтыя зморшчыны робяць цябе зусім старым, — выявіла незадаволенасць Саламея. Яна лічыла, што паказваць слабасць у час, калі яго здымаюць тысячы камер пры ўзыходжанні да «Гігантыка», згубна для кар'еры артыста.

Ад Лунабурга, які быў больш портам, чым горадам, да вялізнага «Гігантыка», што ўтрымліваўся ў беспаветранай прасторы магнітным ланцюгом, падымалася празрыстая пластмасавая трубка пераходніка. Над галавой і пад нагамі, справа і злева мігцелі зоркі, сыходзіла-знікала Зямля, але Флой не заўважыў касмічнай прыгажосці. Ён глядзеў уніз, дзе, як мурашы, спрытна рухаліся перасяленцы, тыя, хто меркаваў, што іх рукі і галовы, якія недаацэнлілі на Трох Планетах, знойдуць прымяненне там, за поясам астэроідаў. Юпітэр, дакладнай ягонай сістэма, толькі пачынала каланізавацца.

— Капітан, мне здаецца, што яшчэ небяспечна пачынаць палёт, — звярнуўся штурман да кіраўніка. — Касмічныя промні найбольш актыўныя ў гэтую пару года.

Сістэма арыентавання можа быць перагружана.

— Корбут, калі мы пакінем Лунабург пазней, Юпітэр выйдзе з супрацьстаяння, і мы маем магчымасць праскочыць міма арбіты. Да планеты значна лягчэй набліжацца, калі знаходзішся ў зоне прыцягнення яе электрамагнітнага поля.

Калі наш карабель аддаліцца ад планеты, нам давядзецца выкарыстоўваць рухавікі для набліжэння. Гэта, вядома, не выклікае асаблівых цяжкасцяў, але я аддаю перавагу дакладна вылічанаму курсу, каб дасягнуць порта сваечасова, а не ганяцца за планетай, якая ўцякае, і марнаваць час.

— Так, капітан, — згадзіўся памочнік.

— Мы выпраўляемся дакладна апоўдні паводле стандартнага змянога часу, — загадаў Георг Славінскі.

— Усе сістэмы прыведзены да пяціхвіліннай гатоўнасці, капітан, — адрапартаваў Браніслаў Корбут.

«Гігантык» пахіснуўся ў беспаветранай прасторы — адклічылі магнітны прамень. Карабель заззяў элементамі сонечных батарэй і павольна накіраваўся ў глыбокі космас.

Людскі натоўп зачаравана назіраў за тым, як гігант зямной караблебудоўлі пакрысе раставаў у чорнай пустэчы космосу і ператвараўся ў маленькую бліскучую кропку, падобную да адной з зорак у Суусвеце.

Ян, — гэта самае хуткаснае судна ва ўсёй Сонечнай сістэме. Пры стварэнні «Гігантыка» мы разлічвалі, што маса карабля пры спецыфіцы крыніцы энергіі спрацуе на паскарэнне. З аднаго боку — зусім новы рацыянальны падыход да паліва, з іншага — чым большая маса цела, тым з большай сілай прыцягвае яго планета, што будзе відавочна пры падыходзе спатканку да Марса, а потым да Юпітэра. Тады маса... Але мяркую, вам не цікавяць усё гэтыя формулы, — спыніў ён плынь уласнага красамоўства, калі заўважыў, як Зорыч спахмурнеў.

— Паводле нашых разлікаў, — працягнуў ягоную прамову Усяслаў, — мы будзем на Дэймаса праз тыдзень, хаця звычайна гэта адлегласць займае чатырнаццаць дзён на менш моцным і сучасным лайнерах. І мы спадзяёмся дасягнуць Ганімеда ўжо праз месяц, хаця гэты шлях праходзіць за два месяцы, калі казаць пра адбыццё з Дэймаса.

— Усяслаў, вы абячаеце даставіць нас на Юпітэр ужо праз месяц? — завішчала Антуанэта Цюль, вядомая оперная спявачка, якая мела дабрачынныя мэты здзяйснення ваяжу на Ганімед. — Усяслаў, вы чараўнік.

Яе твар паружавеў. Вочы ўзбуджана заблішчалі. Яна кінула ласкавы позірк у бок Рафаэля Кліментавіча, нібыта прасіла прабачэння за хвілінную слабасць. І Флой, і Менахем Грын, спадчыны фінансіст, без памачы закаханы ў Антуанэту, спахмурнелі...

SEX=БАЛЯСЫ

ШУКАЙ, ГАРМОН!

«Не похожий на тебя, не похожий на меня...» — спяваў некалі Леанід Агуцін. Ну дык зразумела, чаму не падобны: «Просто так прохожий — парень чернокожий». А чаго гэта я прыгадаў колішні шлягер? Ды патрапілі на вочы чарговыя даследаванні вучоных пра тое, як людзі выбіраюць сабе «другую палавінку». Аказваецца, на-суперак меркаванні, што прыцягваюцца найперш процілегласці, чалавек выбірае сабе спадарожніка жыцця з ліку тых, якія падобныя з ім па... генатыпе. Не, вялікім адкрыццём, вядома, даследаванні амерыканскіх вучоных не назавеш, у народзе пра тое даўно ведалі (прыгадайце хоць бы «Мужык і жонка — найлепшая суполка», «Гаспадар і баба — адна рада», «Антось ды Тадора — што лапаць ды абора» і г.д.).

Але ж цікавы розум вучоных мужоў канчаткова расставіў усе кропкі над «і»: шчаслівая і гарманічная пара з'яўляецца такой на малекулярным узроўні. Раней лічылася, што сужэнцы выбіраюць адно аднаго, выходзячы з прыкладна аднолькавага сацыяльнага акружэння, узроўню адукацыі, падобных звычак і інш. А цяпер высветлілася, што ўсё і проста і складана адначасова. Было ўстаноўлена, што ДНК двух людзей, якія пражывалі разам (незалежна ад ступені законнасці іх шлюбу), былі падобныя адно на другога больш, чым ДНК двух людзей, якія не складалі пару. Вось такія, аказваецца, бываюць вынікі... (Памятаеце эпізод з фільма «Граніца. Таежны раман», калі камандзір палка ўшчувае маладзенькага лейтэнанта за яго стасункі з урачом часці? «Што гэта за перадача такая — «Іграй, гармон»? — па-бацькоўску спрабуе дастукацца да Івана Сталбова палкоўнік, абыграўшы ў сваёй фразе назву музычнага інструмента і тэлеперадачы, што існавала некалі.)

Пры такім раскладзе версія пра чалавека, уладара сітуацыі, канешне ж, становіцца ўжо не такой актуальнай. Памятаеце Сямёна Слепакова яшчэ ў камандзе КВЗ «Зборная Пяцігорска»: «Тата абяцаў схадзіць у запарк, тата — схадзіў!» Абяцай — не абяцай, а ўсё ўжо прад-вырашана. А з іншага боку...

Шукаць, як той казаў, трэба! Няхай сабе і па генатыпе, і на малекулярным узроўні. Знайсці — гэта ж таксама задача няпростая.

Фота Надзеі НІКАЛАЕВАЙ.

Паняцце «падобны — не падобны» праследуе нас усё жыццё ў незалежнасці ад нашага жадання. Некаму гэтае падабенства — у прамым сэнсе слоў — даецца па факце самога нараджэння. Напрыклад, я ўжо даўно не здзіўляюся, калі са мной вітаюцца маладзёныя мые людзі. Ведаю, што блытаюць з братам (з ім, адпаведна, вітаюцца мае знаёмыя), і жартую: каб ён хаця б грошы не пазычаў ад майго імя. Дарэчы, гавораць, што дублёры-двайнікі вядомых галівудскіх акцёраў на гэтым зарабляюць добрыя грошы. А нехта дабіваецца падабенства штучна. З рэальным чалавекам або нават з прыдуманым, мультышным, напрыклад, і спосабаў тут таксама процьма: ад капіравання некага ў адзенні, макіяжы, паводзінах да пластычных аперацый, часам шматлікіх. Анекдот у тэму чулі? Дзяўчына ў клініцы пластычнай хірургіі пытаецца: «Доктар, можаце зрабіць мне твар, як у якой-небудзь вядомай поп-спявачкі?» — «Ды без праблем. Імплантацыя вусоў і барады ў нас каштуе нядорога!» Так што да выбару куміра, калі без яго ніяк, трэба падыходзіць вельмі і вельмі абачліва.

...Стараннем вучоных было ўстаноўлена, што шчаслівыя ў шлюбце ці ў доўгім сумесным пражыванні ў многім становяцца падобнымі адно на аднаго. Чым мацнейшы і шчаслівейшы саюз, тым большае падабенства. Пра тое нам некалі яшчэ Юрый Антонаў спяваў: «Гляжусь в тебя как в зеркало...» Быў устаноўлены і яшчэ адзін цікавы факт. Яго можна аднесці як да карысных, так і да шкодных звычак. Калі адзін з сужэнцаў пачынаў займацца, напрыклад, спортам, неўзабаве да яго, як правіла, далучаўся і другі. Здаровы лад жыцця, агульнае хобі — гэта выдатна. А калі як у чарговым анекдодзе? «Адна хітрая пара, каб ніколі не расставацца, увесь час брала новыя крэдыты...»

Праўда, іншыя вучоныя ўнеслі ў гэтую бочку мёду сваю лыжку дзэгцю. Мабыць, яны таго і не хацелі, але выйшла як выйшла. Група даследчыкаў з Ізраіля і Нідэрландаў эксперыментальна даказала, што гармон каханя актывіруе прымушае людзей гаварыць няпраўду. Па выніках сваёй працы даследчыкі прыйшлі да высновы, што ў падману ёсць... біялагічны падстава. Гармон актывіруе называюць гармонам каханя, паколькі ён адказвае за сувязі паміж бацькамі і дзецьмі, за сімпатыі паміж каханкамі. Высокі ўзровень гармону выклікае павышаны клопат аб аб'екце каханя і нават — амаральныя паводзіны. Праўда, яшчэ раней вучоныя з Германіі прыйшлі да высновы, што высокі ўзровень актывіцы ў мужчын, якія знаходзяцца ў адносінах з процілеглым полам, прымушае іх... пазбягаць іншых жанчын. І гэты ж гармон дапамагае парам пазбягаць сварак і канфліктаў...

Дык каму верыць, людцы? Яны ж, тым навукоўцы, хаця б паміж сабой дамовіліся б! А тое атрымалася, як у тым анекдодзе. «Дарагія дзяўчаты, калі вы ўсё яшчэ спадзеяецеся сустрэць разумнага, прыстойнага, сімпатычнага, уважлівага, шчодрара і выхаванага хлопца, дык давядзецца вас расчароваць: такіх сабак разабралі яшчэ шчанюкамі». Быццам бы і хораша сказана і ў той жа час з кым падтэкстам...

А, зрэшты, чаго тут доўга разбірацца? Шукаць, як той казаў, трэба! Няхай сабе і па генатыпе, і на малекулярным узроўні. Знайсці — гэта ж таксама задача няпростая. Так што пажаданне толькі адно: шукайце і не памыляйцеся!

Кастусь ХАЦЕЛАЎ-ЗМАГЕЛАЎ.

«ЗАСТАЛОСЯ НАРАДЗІЦЬ ДЗЯЦЕЙ І ПАШЫРЫЦЬ КВАТЭРУ»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ».)

— Толькі музыкай, як вядома, у нашых рэаліях шмат не заробіш...

— У мяне ёсць сваё ІП: акрамя музыкі, працую вось ужо два гады ў новым амплуа вядучага. Бо, як паказвае вопыт маіх калег, людзі часта хочць бачыць нас не толькі ў якасці артыстаў, але і ў якасці вядучых на розных мерапрыемствах. Таму я актыўна займаюся і такой дзейнасцю. Прадаю, як кажучы, усё оптам.

— Тры гады таму пасля пэўных падзей у асабістым жыцці вы паехалі ў Маскву з мэтай даведацца правілы гульні тамтэйшага шоу-бізнесу...

— Насамрэч тая спроба не мела поспеху. Пахадзіў, паглядзеў, пераняў пэўны вопыт і вярнуўся назад. Усё здабытае мы прымянілі на практыцы, і, як вынік, наша папулярнасць ўзрасла. Кліпы якасныя знялі, прэзентацыі арганізавалі на ўзроўні. Але тады ў мяне не было нагоды «зачапіцца», каб застацца ў Расіі. А сёння поспех ёсць і ў гэтым кірунку. Мы правялі перамовы з кампаніяй «Расмюзік» і тым самым наблізіліся да новых крокаў.

— Маючы вопыт выступлення перад беларускай і расійскай публікай, бачыце розніцу?

— Беларусы самі па сабе людзі вельмі добрыя, але яны заціснутыя, калі казаць пра апладысменты, усмешкі, умненне радавацца. Да сваіх артыстаў наша публіка часам ставіцца нават пагардліва. А вось будзеш ты беларусам, які заявіў пра сябе ў Расіі, тады зусім іншае стаўленне. Расійская публіка, у адрозненне ад беларускай, наадварот, больш свабодная... І выпадкі кштальту «бегчы за аўтобусам» — гэта пра расійскіх прыхільнікаў. Там не саромеюцца падысці па аўтограф альбо папрасіць сфатаграфавання.

Дрэва пасадзіў яшчэ ў школе. Пабудаваў сваё жыллё, абзавёўся добрым аўто. Побач са мной каханая дзяўчына, якая стане ў будучым маёй жонкай і маці маіх дзяцей.

— У кліпах ваш герой — гэта чалавек, які любіць рызыкаваць, хоча ўзяць ад жыцця па максімуме і прайсці па ім без шкадаванняў. Наколькі такі вобраз супадае з вамі ў рэальным жыцці?

— Там я герой-спакуснік, самаўпэўнены хлопец. У рэальным жыцці я больш мяккі. Люблю рамантыку, спачуваю людзям і проста пражываю кожнае імгненне. І перш чым пайсці на рызыку, я заўсёды добра падумаю. Наогул, я чалавек настрою. Магу быць занудай, а бываю задаволеным і шчаслівым. Аднак вельмі асцярожна ўпускаю людзей у сваё жыццё, бо неаднойчы апёкся на сваёй даверлівасці...

— Я ведаю, што адзін з вашых братаў — вайсковец. А ў вас няма адчування, быццам упусцілі нейкі каштоўны вопыт, абмінуўшы армейскую школу?

— Мой брат Юра ўжо даслужыўся да маёра. Я жартую, што ён адслужыў за нас дваіх. Калі мне было 18 гадоў, то ісці ў войска не хацелася... Па-першае, я рваўся займацца музыкай і не быў гатовы адкласці сваё жаданне на два гады. Па-другое, хацеў паступіць ва ўніверсітэт. Плюс пераезд у іншы горад і магчымасць рэалізавацца. У два-

Гурт «Цвет Алоэ» існуе з 2007 года. Першую папулярнасць гурту прынесла кампазіцыя «Белым снегам», за якую яны атрымалі прэмію «Песня года».

У 2008-2009 г.г. «Цвет Алоэ» прадстаўляў Беларусь на міжнародным конкурсе «Новая хваля» і прайшоў у фінал.

У 2010 годзе выдалі дэбютны альбом «Пяшчота».

2011 год — калектыў атрымлівае Нацыянальную музычную прэмію тэлеканала СТБ у намінацыі «Прыз глядацкіх сімпатыі». У гэтым жа годзе хлопцы запісваюць дуэт на песню «Сусвет» з Нінай Багданавай.

2013 год — змяняецца састаў калектыву і выходзіць альбом «Наша лета».

цаць гадоў у мяне быў іншы светапогляд, і, магчыма, тады б не атрымалася тое, што я маю сёння, калі б пайшоў служыць. Таму я задаволены ўсім у сваім жыцці. Наогул, лічу армію патрэбнай, але ўпэўнены, што ў першую чаргу маладым людзям варта атрымаць адукацыю.

— З арміяй не складалася, але мужчынскае захапленне рыбалкай вас не мінула...

— Так, я люблю пасядзець з вудай, каб была цішыня і спакой. У мяне жыццё такое, што ў будні, па магчымасці, я адпачываю, а ў выходныя — працую. Хацелася б выязджаць у родны горад і праводзіць час з сям'ёй. Калі ўдаецца, то наведваюся ў госці да бацькі, і мы разам ідзем вудзіць рыбу. Альбо са сваёй дзяўчынай выбіраем на прыроду, і, пакуль яна загарае, я рыбачу.

— А задумваецца пра тое, што вам хутка 30?

— Я увесь час аналізую пройдзены шлях. Прыблізна планую сваё жыццё гады на два наперад. А так, лічу, што для свайго ўзросту я «адбыўся» як мужчына. Дрэва пасадзіў яшчэ ў школе. Пабудаваў сваё жыллё, абзавёўся добрым аўто. Побач са мной каханая дзяўчына, якая стане ў будучым маёй жонкай і маці маіх дзяцей. І ў мяне ёсць любімая прафесія. Засталося нарадзіць дзяцей і пашырыць жылплошчу — тады асноўны план будзе выкананы.

Алена ДРАПКО.

З братам Юрыем, яго жонкай Святланай і бацькам Эдуардам Іванавічам.

ЧЫРВОНКА
ЧЫРВОНАЯ ЗМЕНА

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ №12
ад 19 лютага 2009 года выдана
Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.
Заснавальнікі газеты —

рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда»;
грамадскае аб'яднанне «Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі».
Дырэктар-галоўны рэдактар
КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч.

Адказныя за выпуск: першы намеснік галоўнага рэдактара Наталля КАРПЕНКА, рэдактар аддзела Надзея НІКАЛАЕВА, рэдактар аддзела Сяргей РАСОЛЬКА.
Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда»
Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10А.

Кантактныя тэлефоны: 292 44 12, 287 17 41.
e-mail: info@zvyazda.minsk.by

Газета аддрукавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку».

ЛД №02330/0494179 ад 03.04.2009. 220013,
г. Мінск, пр. Незалежнасці, 79.

Тыраж 20.662.

Нумар падпісаны ў 19.30 09.07.2014 г.

■ Бліжэй да людзей

ПАД КНІЖНЫМ ПАРАСОНАМ

У Магілёве працуе чытальня на свежым паветры

На думку людзей, заклапочаных прапагандай чытання, справа не ў тым, што знікла цікавасць да кніг, а ў тым, што сама схема іх распаўсюджвання з'яўляецца архаічнай. У Магілёве пытаюцца ламаць стэрэатыпы. Чытальня зала ад Цэнтральнай гарадской бібліятэкі імя Карла Маркса запрацавала проста ў Камсамольскім скверы. Пад чырвоным парасонам стаіць стол з часопісамі, а побач — металічная паліца з кніжкамі, у тым ліку і для букросінгу.

Вось далучылася маладая мама з маленькім хлопчыкам. Малы разглядае кніжку з малюнкамі, а маці зацікавіў часопіс для жанчын. Яшчэ адну чытачку прывабілі часопісы для аматараў хэнд-мэйда. Яна кажа, што займаецца рукадзеллем і ўсюды шукае новыя ідэі. Спыніў крок мужчына сярэдніх гадоў: яму на

вочы трапіў часопіс «Охота и рыбалка». Палез быў па грошы ў кішэню — і вельмі здзіўся, што гэта не перасоўная крама, а чытальня ад бібліятэкі. Купіць нельга, затое можна прысесці на лаўку і пачытаць. Мужчына з гатоўнасцю запаўняе чытацкі фармуляр. Жыве ён зусім недалёка ад бібліятэкі, а вось яе паслугамі скарыстаўся ўпершыню. Выходзіць, ад чытальні пад адкрытым небам ёсць карысць.

— Летась праз нас прайшло каля 300 чалавек, — кажа загадчыца аддзела абслугоўвання і інфармацыі бібліятэкі Алена Астапава. — Частка іх стала пастаяннымі чытачамі бібліятэкі. Некаторыя прыходзілі да нас нават у абеда, сумяшчалі прыёмнае з карысным.

Чытальня зала працуе ў скверы з 11.00 да 14.00 па чацвяргах і пятніцах. Кнігу за такі кароткі час, напэўна, і не

паспееш адолець, але можна ўзяць літаратуру, якая прызначана для букросінгу. Пакуль у наяўнасці дэтэктывы і класіка. Але «асартымент» пастаянна папаўняецца.

— Адна жанчына прыносіць нам часопісы «Тайны зорак», — кажа загадчыца чытальні. — Яна выпісвае гэтае выданне, а калі прачытае, дзеліцца з нашымі чытачамі.

— Карысць ад працы на свежым паветры вялікая, — лічыць і бібліятэкар Марыя Сямёнава. — Да нас часта звяртаюцца госці горада, для якіх гэта магчымасць прыёмна адпачыць пасля прагулкі. Маладыя маці прыходзяць пагартыць часопісы, пакуль дзіця спіць у калысцы. А моладзь любіць спаткацца каля нашага парасона. Па-першае, не заблудзіцца; па-другое, можна пачытаць, пакуль каханая затрымліваецца.

Здзіўляе чытача сёння вельмі цяжка. Магчыма, ідэя

з перасоўнай чытальняй і не новая, але ж цікавасць да яе ёсць. Існуюць і іншыя праекты. За апошні час па запрашэнні бібліятэкі прайшлі сустрэчы з сучасным майстрам фэнтэзі Раманам Злотнікавым, аўтарам раманаў пра каханне Алінай Знаменскай, папулярнай пісьменніцай дэтэктыўнага жанру Палінай Дашкавай.

На гарадскіх святах можна ўбачыць, як каля бібліятэкі дэфіліруюць кніжныя герані ў сукенках з газет і часопісаў. Некалькі гадоў таму ў скверы працавала жывая бібліятэка, дзе замест кнігі была магчымасць пагутарыць з людзьмі розных прафесій і захапленняў. А на сёлетнім свяце горада адбылася невялікая рэтра-вечарынка ў стылі 1960-х гадоў, на якой настрой уздымалі папулярныя ў той час стылягі.

Нэлі ЗІГУЛЯ. Фота аўтара

Бібліятэкар Марыя Сямёнава дапамагае чытачу аформіць фармуляр.

А ЯК У ІХ?

✓ На некаторых пляжах Італіі ёсць магчымасць узяць кнігу напрокат, як у самай звычайнай бібліятэцы. Для асабліва захопленых чытачоў прадугледжаны спецыяльныя парасоны, размешчаныя ў аддаленай частцы пляжа, адасобленай ад шуму і пырскаў вады. Цікава, што ініцыятыва пляжнага чытання належыць адной з італьянскіх арганізацый па ахове навакольнага асяроддзя.

✓ У Вене некалькі гадоў таму на адной з вуліц з'явілася кніжная шафа, у якой кнігі даступныя ўсе 24 гадзіны ў суткі. Тут няма лёгкага чытва, літаратура выключна сур'езная. Аўтарам праекта стаў дзвэч мастацтваў Франк Гаснер, які пажадаў такім чынам кінуць выклік таму «камерцыйнаму глупству», якое запаланіла ўсю прастору ў Аўстрыі.

Суседзі

Дамы ў вуалях, мужчыны ў цыліндрах

Этот проект финансируется Европейским Союзом
This project is funded by the European Union

Падчас нядаўняга свята нацыянальных культур у Гродне суседзяў з Друскінінкай прахожыя спынялі на вуліцах літаральна праз кожныя некалькі метраў, каб з імі сфатаграфаваліся. Уявіце сабе: сучасны горад і раптам па ім шпацыруюць... дамы ў доўгіх сукенках і вуалях. А побач — мужчыны ў фракках і цыліндрах. Быццам з даўняй, яшчэ губернскай эпохі.

Ідэя пафестываліцы ў Гродне менавіта ў такім адзенні ўзнікла ў асацыяцыі экскурсаводаў Друскінінка падчас першага «круглага стала» ў рамках сумеснага праекта з беларускімі суседзямі «Прасоўванне турызму праз павышэнне інфармаванасці аб гісторыі і культуры рэгіёнаў». Пасля экскурсіі літоўцы (многія з іх, як ні парадаксальна, прыехалі да нас упершыню) былі вельмі ўражаны непаўторным стылем гістарычнай часткі горада, дзе практычна кожны будынак мае нейкую асаблівасць. Пры гэтым у прафесіяналаў турыстычнай справы ўзнікла адчуванне, што гродзенскія экскурсаводы павінны быць у касцюмах... губернскай мінуўшчыны, калі, дарэчы, Гродна і Друскінінкай былі часткамі адной тэрытарыяльнай адзінкі. Доўгая сукенка і вуаль для жанчын, фрак, цыліндр і троець для мужчын... Гід у такім выглядзе, працуе з турыстычнай групай, сам па сабе становіцца ўпрыгажэннем горада. Плюс — гэта атракцыя для турыстаў, ды і мясцовых жыхароў.

А на наступны дзень госці з Літвы (уладальнікі турфірмаў, аграсядзіб, экскурсаводы) былі ўжо ў спартыўных касцюмах.

Гродна і Друскінінкай развіваюць турызм праз гісторыю і культуру рэгіёнаў

Экскурсаводы з Друскінінкай на гродзенскіх вуліцах.

Яны выступілі экспертамі турыстычнага прадукту — воднага маршруту «Аўгустоўскае кальцо», які распрацаваны на Гродзеншчыне абласным аддзяленнем грамадскага аб'яднання «Рэспубліканскі турысцка-спартыўны саюз». І пераканаліся, што «водная» сувязь Гродна з Друскінінкай — цалкам рэальная. На байдарцы ў спакойным рэжыме з некалькімі прыпынкамі

для адпачынку можна за 6-7 гадзін трапіць з маляўнічых мясцін на Аўгустоўскім канале, а далей па Нёмане дасягнуць таксама вельмі прыгожых ваколіц Друскінінкай.

«Супер! Мы гатовы супрацоўнічаць па папулярнасці гэтага турыстычнага маршруту», — паведамілі літоўцы яго арганізатарам пасля сплаву па «Аўгустоўскім кальцы».

НАША ДАВЕДКА

Праект міжнароднай тэхнічнай дапамогі «Прасоўванне турызму праз павышэнне інфармаванасці аб гісторыі і культуры рэгіёнаў» ажыццяўляецца па Праграме трансгранічнага супрацоўніцтва Латвія—Літва—Беларусь на 2007-2013 гады. З літоўскага боку партнёрамі праекта з'яўляюцца Балтыйскі інстытут аграбізнесу, адміністрацыя муніцыпалітэта г. Друскінінкай і Літоўская асацыяцыя сельскага турызму. З беларускага — аддзел фізічнай культуры, спорту і турызму Гродзенскага гарвыканкама і Гродзенскае абласное аддзяленне грамадскага аб'яднання «Рэспубліканскі турысцка-спартыўны саюз».

Сярод задач праекта — падрыхтаваць базу даных аб турыстычных аб'ектах Друскінінкайскага і Гродзенскага рэгіёнаў на шасці мовах, у тэкставым, відэа- і аўдыяфарматах, з магчымасцю абнаўляць і дадаваць інфармацыю. З выкарыстаннем інавацыйных тэхналогій будуць створаны мабільны гід для доступу да інфармацыі аб гісторыка-культурных аб'ектах праз сродкі мабільнай сувязі, турыстычная карта з новымі маршрутамі і звесткамі аб розных цікавінках. Акрамя таго, прадстаўнікі турыстычнага сектара Літвы і Беларусі абменьваюцца перадавым вопытам і павышаюць сваю кваліфікацыю.

— Гэтыя і іншыя мерапрыемствы праекта накіраваны на тое, каб павялічыць турыстычную прывабнасць Друскінінкай і Гродна, што, адпаведна, прынясе нашым рэгіёнам дадатковыя эканамічныя выгады, — зазначае **нацыянальны кардынатар праекта з беларускага боку Сяргей КАЛЯДА**.

І не толькі эканамічныя. Як ужо паведамыла «Звязда», удзельнікі праекта пабывалі ў вандроўцы па маршруце «Гродна—Шчучын—Жалудок—Нясвіж—Мір—Навагрудак—Валейка—Ліда—Гродна», дзе азнаёміліся з аб'ектамі гістарычнай спадчыны і абмеркавалі шляхі супрацоўніцтва ў турыстычнай сферы.

— Мы часта прыгадваем з нашай агульнай гісторыі толькі яе асобныя часткі, а трэба разам тварыць тое, што нас

яднае, — зазначыў тады **прафесар Вільнюскага ўніверсітэта, даследчык гісторыі Вялікага Княства Літоўскага Альфрэда БУМБЛАЎСКАС**.

Дарэчы, падчас гэтай паездкі ўзнікла ідэя выдаць кнігу «Гісторыя Літвы» (адзін з аўтараў — Альфрэда Бумблаўскас) у перакладзе на беларускую мову. І вось нядаўна ў Мінску адбылася яе прэзентацыя.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

На маршруце «Аўгустоўскага кальца».

У ВАЙСКОВЫ КЛУБ ПА ВЕДЫ

Міністр унутраных спраў Ігар Шуневіч у Мінску адкрыў гарнізонны клуб на тэрыторыі вайсковай часці 3214.

Клуб стане месцам правядзення афіцыйных і творчых мерапрыемстваў, цэнтрам культурнага адпачынку не толькі для вайскоўцаў, але і для іх блізкіх.

Рэканструкцыя клуба распачалася ў верасні 2013 года. За кароткі тэрмін будынак мадэрнізаваў да сучаснага стану. Была зроблена спецыяльная прыбудова, дзе могуць займацца музыкальныя калектывы. З'явіўся пакой баявой славы і так званы афіцэрскі сход. Новы выгляд атрымала і тамтэйшая бібліятэка.

— Вайсковая часць не можа жыць без клуба, — прызнаецца **Юрый КАРАЕЎ, намеснік міністра ўнутраных спраў, камандуючы ўнутранымі войскамі МУС Беларусі.** — Гэта тое месца, дзе афіцэрам і салдатам давядуць карысную інфармацыю, распарадженні, прыказы. Тут байцы могуць наведаць канцэрт, выступленне Клуба вясёлых і знаходлівых, паглядзець кінастужку. Будаўніцтва завяршылі ў адпаведны тэрмін. Цалкам змянілася і канфігурацыя памяшканняў. Глядзельная зала разлічана на 550 месцаў.

Тарас ШЧЫРЫ. Фота аўтара.

21 июля 2014 г. в 14.00 состоится внеочередное общее собрание акционеров ОАО «Гранд Фэшен Хаус».

Повестка дня:

- О сделках общества.
- Местонахождение ОАО: г. Брест, ул. Куйбышева, 13.
- Место проведения собрания: г. Брест, ул. Куйбышева, 13.
- Время регистрации в день проведения собрания: с 13.00 до 14.00.
- При себе необходимо иметь документ, удостоверяющий личность (для представителя акционера – доверенность).
- С материалами собрания можно ознакомиться в рабочие дни, начиная с 16.07.2014 г. с 10.00 до 16.00 по месту нахождения общества.

УНП 290671335

Совет директоров.

В связи с утерей считать недействительной печать ООО «АЛЕНДРА».

УНП 101826199

УНП 190398583

УП «Минский городской центр недвижимости»

СООБЩАЕТ О ВНЕСЕНИИ СЛЕДУЮЩИХ ИЗМЕНЕНИЙ в извещении о проведении 22 июля 2014 года 156-го открытого аукциона по продаже права заключения договоров аренды капитальных строений (зданий, сооружений), изолированных помещений, машино-мест, их частей, находящихся в государственной и иной собственности (опубликовано в газетах «Звязда» 19.06.2014 и «Минский курьер» 20.06.2014):

- предметы аукциона № 50 и № 64 исключаются из текста публикации;
- текст графы шестой по предмету аукциона № 48 заменяется текстом следующего содержания: «Под торговый объект продовольственной и непродовольственной группы товаров (ассортимент по согласованию с арендодателем)».
- Телефон для справок +375(17)327 40 22. Адрес в сети интернет: www.mgcn.by.**

ГОМЕЛЬСКИЙ ГОРОДСКОЙ ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ

13 августа 2014 г. проводит открытый аукцион с условиями на право проектирования и строительства капитальных строений (зданий, сооружений)

№ лота	Адрес земельного участка: г. Гомель	Площадь, га	Целевое назначение	Качество земли	Характеристика расположенных на участке инженерных коммуникаций, инженерно-технических условий.	Объекты недвижимости, подлежащие сносу	Ориентировочный размер убытков, причиняемых изъятием земельных участков и сносом расположенных на них объектов, возмещаемых победителем аукциона землепользователям, бел. руб.	Срок аренды (лет)	Затраты на подготовку документации, бел. рублей	Начальная стоимость, бел. руб.	Сумма задатка, бел. руб.
1	в районе улиц Комиссарова-Гагарина	0,5763 (в том числе 0,4974; 0,0789)	строительство многофункционального развлекательного комплекса или гостиничного комплекса со встроенными помещениями или здания специализированного культурно-просветительного и зрелищного назначения или четырехэтажного многоквартирного жилого дома со встроенными помещениями		Победителю аукциона либо единственному участнику несостоявшегося аукциона произвести проектирование и строительство объекта с учетом следующих условий: возмещение убытков землепользователям, причиняемых изъятием земельных участков в установленном порядке; снос капитальных строений, зданий (сооружений); строительство не менее 50 гостевых парковочных мест (отдельно от дворовой территории проектируемого объекта); согласование проектно-сметной документации с Гомельским узлом электросвязи, с филиалом «Гомельские тепловые сети» РУПЭ «Гомельэнерго», Министерством культуры Республики Беларусь.	Земельный участок формируется за счет изъятия земельных участков из земель под застройкой у землепользователей: земельный участок площадью 0,2842 га по ул. Комиссарова, 2; земельный участок площадью 0,1228 га по ул. Комиссарова, 6; земельный участок площадью 0,0661 га по ул. Комиссарова, 8; земельный участок площадью 0,0116 га по ул. Комиссарова, 10; земельный участок площадью 0,0789 га по ул. Комиссарова, 14, 16а.	4 666 047 062	99	29 737 939	3 294 672 500	164 733 000

1. Организатор аукционных торгов – управление коммунальной собственности горисполкома.

2. Объект выставляется на аукционные торги в соответствии с Положением о порядке организации и проведения аукционов с условиями на право проектирования и строительства капитальных строений (зданий, сооружений), утвержденных постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 26.03.2008г. № 462, а также в соответствии с Постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 12.07.2013 г. № 607 «О внесении дополнений и изменений в некоторые постановления Совета Министров Республики Беларусь по вопросам проведения аукционов, конкурсов». Всем желающим предоставляется возможность предварительно ознакомиться с документами по объекту в натуре, с проектом договора на реализацию права проектирования и строительства капитальных строений (зданий, сооружений).

3. **Аукцион состоится 13 августа 2014 г. в 15.30 в Гомельском городском исполнительном комитете по адресу: г. Гомель, ул. Советская, 16, при наличии не менее двух участников на лот.**

4. К участию в аукционе допускаются лица, пода-

вшие в комиссию следующие документы: заявление по установленной форме; документ, подтверждающий внесение суммы задатка (задатков) в размере, указанном в извещении с отметкой банка, на р/с 3642402000226 в филиале 300 ГОУ ОАО «АСБ Беларусбанк» г. Гомель, ул. Фрунзе, 6а, МФО 151501661; УНП 400251518, управление коммунальной собственности горисполкома. Кроме того, представляются:

4.1 юридическим лицом Республики Беларусь или индивидуальным предпринимателем – копия документа, подтверждающего государственную регистрацию юридического лица или индивидуального предпринимателя, без нотариального засвидетельствования;

4.2 иностранным юридическим лицом – копии учредительных документов и выписка из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть подготовлена в течение шести месяцев до подачи заявления на участие в аукционе) либо иное эквивалентное доказательство юридического статуса в соответствии с законодательством страны происхождения, документ о финансовом состоянии, выданный обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией, при необходимости легализованные в

установленном порядке, с нотариально заверенным переводом на белорусский или русский язык;

4.3 представителем заявителя (кроме случаев, когда юридическое лицо представляет его руководитель) – доверенность, выданная в установленном законодательством порядке, при необходимости легализованная в установленном порядке, с нотариально заверенным переводом на белорусский или русский язык;

4.4 при подаче документов на участие в аукционе заявитель (его представитель) предъявляет документ, удостоверяющий личность, а руководитель юридического лица также – документ, подтверждающий его полномочия.

5. Победитель обязан:

5.1 кроме стоимости предмета аукциона и затрат на подготовку документации, возместить организатору торгов затраты на подготовку и проведение аукциона. Оплата стоимости предмета аукциона и возмещение расходов, связанных с проведением аукциона, подготовкой документации осуществляется в установленном порядке в течение 10 рабочих дней со дня принятия решения об изъятии и предоставлении земельного участка, возмещения затрат на

организацию и проведение аукциона, в т.ч. расходов, связанных с изготовлением участникам документации, необходимой для его проведения, выполнения условий, предусмотренных в решении об изъятии и предоставлении земельного участка, которые подлежат выполнению до обращения государственной регистрации в отношении земельного участка.

5.2. Победитель аукциона обязан подписать договор на реализацию права проектирования и строительства капитальных строений (зданий, сооружений) не позднее 2 рабочих дней после совершения действий, указанных в п. 5.1.

6. Документы для участия в торгах принимаются по рабочим дням с 9.00 до 17.00 по 7 августа 2014 г. включительно в управлении коммунальной собственности горисполкома по адресу: г. Гомель, ул. Советская, 21, каб. № 4. Заключительная регистрация участников аукциона с 14.00 до 14.40 в день аукциона по адресу: г. Гомель, ул. Советская, 21а, каб. № 4. Лот №1 выставляется повторно. Объявление было опубликовано в газете «Звязда» от 22.05.2014 г.

Контактные телефоны: 77 69 35; 77 67 27 факс: 77 48 85. Наш сайт – www.gorod.gomel.by

Закрытое акционерное общество

«Белорусско-Швейцарский банк БелСвиссБанк»

www.bsb.by

БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС на 1 июля 2014 г.

Наименование банка: Закрытое акционерное общество «Белорусско-Швейцарский банк «БелСвиссБанк»

(в миллионах белорусских рублей)

№ п/п	Наименование статьи	Символ	Пункт пояснительной записки	на 01 июля 2014 г.	на 01 июля 2013 г.
1	2	3	4	5	6
1	АКТИВЫ				
2	Денежные средства	1101		214 188	182 149
3	Драгоценные металлы и драгоценные камни	1102		60 977	72 355
4	Средства в Национальном банке	1103		215 718	190 579
5	Средства в банках	1104		317 904	221 196
6	Ценные бумаги	1105		224 173	184 321
7	Кредиты клиентам	1106		65 999	103 228
8	Производные финансовые активы	1107		2 320	0
9	Долгосрочные финансовые вложения	1108		15	15
10	Основные средства и нематериальные активы	1109		289 511	229 487
11	Имущество, предназначенное для продажи	1110		0	0
12	Отложенные налоговые активы	1111		0	0
13	Прочие активы	1112		45 598	36 508
14	ИТОГО активы	11		1 436 403	1 219 838
15	ОБЯЗАТЕЛЬСТВА				
16	Средства Национального банка	1201		32 299	31 692
17	Средства банков	1202		31 679	27 750
18	Средства клиентов	1203		966 201	834 514
19	Ценные бумаги, выпущенные банком	1204		0	0
20	Производные финансовые обязательства	1205		518	0
21	Отложенные налоговые обязательства	1206		0	0
22	Прочие обязательства	1207		10 728	5 426
23	ВСЕГО обязательств	120		1 041 425	899 382
24	СОБСТВЕННЫЙ КАПИТАЛ				
25	Уставный фонд	1211		153 800	153 800
26	Эмиссионный доход	1212		0	0
27	Резервный фонд	1213		20 903	8 590
28	Фонд переоценки статей баланса	1214		169 284	130 756
29	Накопленная прибыль	1215		50 991	27 310
30	ВСЕГО капитал	121		394 978	320 456
31	ИТОГО обязательства и капитал	12		1 436 403	1 219 838

ОТЧЕТ О ПРИБЫЛЯХ И УБЫТКАХ на 01 июля 2014 г.

Наименование банка: Закрытое акционерное общество «Белорусско-Швейцарский банк «БелСвиссБанк»

(в миллионах белорусских рублей)

№ п/п	Наименование статьи	Символ	Пункт пояснительной записки	01.07.2014 г.	01.07.2013 г.
1	2	3	4	5	6
1	Процентные доходы	2011		37 702	19 286
2	Процентные расходы	2012		11 206	9 531
3	Чистые процентные доходы	201		26 496	9 755
4	Комиссионные доходы	2021		72 523	51 446
5	Комиссионные расходы	2022		8 743	6 258
6	Чистые комиссионные доходы	202		63 780	45 188
7	Чистый доход по операциям с драгоценными металлами и драгоценными камнями	203		4 112	(8 303)
8	Чистый доход по операциям с ценными бумагами	204		(336)	393
9	Чистый доход по операциям с иностранной валютой	205		38 251	27 086
10	Чистый доход по операциям с производными финансовыми инструментами	206		(2 185)	651
11	Чистые отчисления в резервы	207		(18 824)	(2 975)
12	Прочие доходы	208		4 055	2 885
13	Операционные расходы	209		83 923	55 247
14	Прочие расходы	210		1 926	3 371
15	Прибыль (убыток) до налогообложения	211		67 148	22 012
16	Расход (доход) по налогу на прибыль	212		8 416	1 010
17	ПРИБЫЛЬ (УБЫТОК)	2		58 732	21 002

Руководитель

И.о. Главного бухгалтера

Лицензия на осуществление банковской деятельности, выданная Национальным банком Республики Беларусь № 7 от 27.09.2013. УНП 807000069.

Казбанов В. А.

Авраменко Т. В.

РУП «Институт недвижимости и оценки»

► **ОЦЕНКА ИМУЩЕСТВА**
(недвижимость, транспорт, оборудование, бизнес, интеллектуальная собственность)
► **ОРГАНИЗАЦИЯ И ПРОВЕДЕНИЕ АУКЦИОНОВ**

РУП «Институт недвижимости и оценки»
(Организатор аукциона)
извещает о проведении повторного открытого аукциона
по продаже здания административно-хозяйственного с инв. № 500/С-10550,
принадлежащего ОАО «Оптоэлектронные системы» (Продавец) и расположенного по адресу: г. Минск, ул. Черняховского, д. 1.

Часть здания с инв. №500/С-10550 сдается в аренду: 19,3 м² по 31.05.2017; 21,8 м² по 31.12.2015; 23,4 м² по 31.12.2015; 28,3 м² по 31.12.2015; 63 м² по 31.12.2015; 19 м² по 31.12.2015; 79,9 м² по 31.05.2015; 31,3 м² по 31.12.2015; 58 м² по 31.12.2016; 80,6 м² по 31.05.2017; 30,1 м² по 30.04.2017; 38,7 м² по 31.12.2015; 10,1 м² по 31.01.2016; 22 м² по 31.05.2016.

Для эксплуатации и обслуживания здания административно-хозяйственного ОАО «Оптоэлектронные системы» предоставлен в аренду по 28.02.2015 земельный участок площадью 0,1226 га с кадастровым номером 50000000009005284 с ограничением прав на земельные участки, расположенные: в охранной зоне линий связи и радиодифракции, площадь 0,0184 га; охранной зоне линий электропередачи, площадь 0,0055 га; охранной зоне сетей и сооружений газоснабжения, площадь 0,0040 га.

Начальная цена с НДС – 7 920 960 000 бел. руб.
Задаток с НДС – 396 048 000 бел. руб.

Задаток перечисляется на р/с № 3012154337010 в ОАО «БПС-Сбербанк» ЦБУ №703, 220004, г. Минск, ул. Кальварийская, д. 4а, код 369. Получатель – РУП «Институт недвижимости и оценки», УНП 190055182. Назначение платежа: задаток для участия в повторном аукционе по продаже имущества ОАО «Оптоэлектронные системы», проводимом 22 июля 2014 г.

Договор купли-продажи должен быть заключен в течение 30 (тридцати) банковских дней со дня подписания протокола о результатах аукциона. Оплата за Объект осуществляется в срок, который будет установлен в договоре купли-продажи Объекта между Победителем аукциона (Претендентом на покупку) и Продавцом.

Аукцион состоится **22.07.2014 в 11.00 по адресу: г. Минск, ул. Комсомольская, д. 11, 3 этаж, каб. 4.** Шаг аукциона – 5%. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по **18.07.2014 до 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Комсомольская, д. 11, 3 этаж, каб. 2.**

Первое полное извещение о проведении аукциона опубликовано в газете «Звезда» от 12.02.2014. С полным текстом извещения можно ознакомиться на сайте Организатора аукциона ino.by.

☎ **Дополнительная информация:**
8 (017) 306-00-57, 8 (029) 356-90-03, 8 (029) 550-09-52
• www.ino.by • e-mail: 5538325@mail.ru

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА

Аукцион состоится 11.08.2014 в 10.00

по адресу: 220030, г. Минск, просп. Независимости, 11/1, 2 этаж, конференц-зал.

Организатором аукциона является

республиканское унитарное предприятие «Отель «Минск»»,
находящееся по адресу: г. Минск, просп. Независимости, 11.

На аукционе выставляется право заключения договора аренды недвижимого имущества:

1. Помещение № 501, арендуемой площадью 15,8 кв.м, на пятом этаже изолированного помещения по просп. Независимости, 11, корп. 2-2 (литер Б 7/к), в г. Минске; с центральным отоплением, водо- и электроснабжением, телефонизацией; срок аренды – 3 года; начальная цена продажи – 402 900 рублей; размер задатка – 40 250 рублей; целевое использование – размещение офиса; ставка арендной платы за 1 кв.м – 306 000 рублей.

Документы на участие в аукционе принимаются с 10.07.2014 по 08.08.2014 с 8.30 до 12.00, с 13.00 до 16.00, по адресу: г. Минск, просп. Независимости, 11/2, каб. 232. Документы, поданные после 16.00 08.08.2014, не рассматриваются.

Порядок проведения аукциона определен Положением о порядке проведения аукционов по продаже права заключения договоров аренды капитальных строений (зданий, сооружений), изолированных помещений, машино-мест, их частей, находящихся в государственной собственности, утвержденным постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 08.08.2009 № 1049 «О мерах по реализации Указа Президента Республики Беларусь от 07 мая 2009 № 238».

Для участия в аукционе участник в срок, установленный для приема документов на участие аукционе:

- *перечисляет задаток на р/с №301200006014 в ОАО «АСБ Беларусбанк», код банка – 795, УНП 100973184, ОКПО 37372251, РУП «Отель «Минск»;*

- *подает заявление на участие в аукционе;*

- *заключает соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона;*

- *предоставляет копию платежного документа о перечислении задатка.*

Помимо указанных документов:

- *физическое лицо* предъявляет документ, удостоверяющий личность;

- *индивидуальный предприниматель* – копию свидетельства о государственной регистрации;

- *юридическое лицо (резидент Республики Беларусь)* – копию документа, подтверждающего государственную регистрацию; *нерезидент – легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и выписку из торгового реестра страны происхождения*

ходжения (выписка должна быть произведена не ранее чем за 6 месяцев до даты подачи заявления на участие в аукционе) или иное эквивалентное доказательство юридического статуса в соответствии с законодательством страны происхождения, в заявлении сообщает о нахождении на территории Республики Беларусь представительства с указанием даты выдачи Министерством иностранных дел Республики Беларусь разрешения на открытие представительства, номера и срока действия разрешения.

Представитель физического лица, индивидуального предпринимателя, юридического лица предъявляет доверенность (документ, подтверждающий полномочия должностного лица) и документ, удостоверяющий личность данного представителя.

Копии документов предоставляются без нотариального засвидетельствования.

Порядок оформления участия в аукционе: лицу, допущенному к участию в аукционе, организатор аукциона выдает билет участника аукциона, в котором указывается порядковый номер, под которым данное лицо зарегистрировано.

При отсутствии у лица, желающего участвовать в аукционе, текущего (расчетного) счета в учреждении банка, он должен быть открыт до подачи заявления на участие в аукционе и указан в заявлении.

Порядок определения победителя аукциона:

- торги проходят в форме открытого аукциона на повышение начальной цены и проводятся аукционистом, определяемым орга-

низатором аукциона;
- аукцион продолжается до тех пор, пока по новой объявленной аукционистом цене аукционный номер поднимает только один участник аукциона или пока не останется только один участник, предложивший наиболее высокую цену. Аукционист трижды называет цену, которой продан предмет аукциона, и объявляет о продаже данного предмета аукциона, а также сообщает номер участника аукциона, выигравшего аукцион по данному предмету аукциона (далее – победитель аукциона).

Размер штрафа, уплачиваемый участником аукциона и(или) его победителем (приравненным к нему лицом) в случаях, предусмотренных законодательством, составляет 10 000 000 рублей.

Победитель аукциона (лицо, приравненное к победителю аукциона) в течение 3 рабочих дней со дня его проведения обязан в установленном порядке перечислить на расчетный счет арендодателя сумму, за которую продан предмет аукциона, за вычетом внесенной им суммы задатка, а также возместить организатору аукциона затраты на его организацию и проведение, в том числе расходы, связанные с изготвлением и предоставлением участникам документации, необходимой для его проведения. Информация о затратах на организацию и проведение аукциона, порядке и сроках их возмещения доводится до сведения участников перед началом аукциона под роспись.

Договор аренды по результатам аукциона заключается в течение 10 рабочих дней со дня проведения аукциона.

Телефон для справок: (8-017) 209-91-26, (8-017) 209-92-78.

УП «МИНСКИЙ ГОРОДСКОЙ ЦЕНТР НЕДВИЖИМОСТИ»

14 августа 2014 г. проводит открытый аукцион с условиями № 05-У-14

на право проектирования и строительства капитальных строений (зданий, сооружений)

Вид аукциона: открытый (на повышение начальной цены).

Предмет аукциона: право проектирования и строительства капитальных строений (зданий, сооружений) на предоставляемом земельном участке, на котором находятся объекты, подлежащие сносу.

Аукцион проводится в порядке, установленном постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 26.03.2008 № 462.

На торги выставляется право проектирования и строительства капитальных строений (зданий, сооружений) в г. Минске на 4 земельных участках, предоставляемых в аренду сроком на 5 лет:

№ предмета аукциона	Месторасположение земельного участка	Площадь земельного участка, га	Функциональное назначение земельного участка	Начальная цена предмета аукциона, бел. руб.	Сумма задатка, бел. руб.	Расходы на подготовку документации для проведения аукциона, бел. руб.	Наличие обременений	Ориентировочный размер убытков, причиняемых изъятием земельного участка и сносом расположенных на нем объектов недвижимости, бел. руб.
1	ул. Калинина	0,1288	административный общественный комплекс с подземным паркингом	373 799 770	74 000 000	57 234 475	снос и отселение жилого дома по ул. Калинина, д. 12	10 901 358 000, а также затраты по отселению жильцов с 55,6 кв.м государственного жилищного фонда
2	На пересечении ул. Я. Мавра – ул. Пономаренко	3,2300	многоэтажный жилой комплекс повышенной комфортности со встроенными помещениями общественного назначения и паркингом	7 023 005 440	1 400 000 000	206 562 798	снос и отселение жилых домов по ул. Пономаренко, 14, 16, 18, 20, 22 и по ул. Я. Мавра, 64а, 68а, 68б, 68в, 70, 68г	84 203 823 600, а также затраты по отселению жильцов с 2 028,25 кв.м государственного жилищного фонда
3	На пересечении ул. К. Либкнехта и ул. Лермонтова	0,4602	жилой дом со встроенными объектами обслуживания и подземным паркингом на 60 машино-мест (с условием строительства жилого дома повышенной комфортности)	1 036 858 480	207 000 000	59 962 674	снос и отселение жилых домов по ул. К. Либкнехта, 89, 91 по ул. Лермонтова, 41	15 631 860 000, а также затраты по отселению жильцов с 214,16 кв.м государственного жилищного фонда
4	ул. Казинца, 32	2,34	производственный объект	2 345 921 730	460 000 000	69 842 003	снос существующих зданий и сооружений	51 779 280 600

Основные условия проектирования и строительства объектов указаны в актах выбора места размещения земельных участков и прилагаемой к ним документации. Сведения о наличии инженерных коммуникаций на указанном земельном участке, их характеристики содержатся на планово-картографических материалах в составе земельно-кадастровой документации. Инженерное развитие инфраструктуры застраиваемой территории участков осуществляется в соответствии с техническими условиями на инженерно-техническое обеспечение соответствующего объекта, выданными эксплуатирующими и согласующими организациями (согласно перечню, установленному Минским горисполкомом).

Аукцион состоится 14 августа 2014 года в 16 час. 00 мин. по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, зал аукционов.

Участниками аукциона могут быть юридические лица или индивидуальные предприниматели.

Для участия в аукционе необходимо:
внести задаток не позднее 8 августа 2014 г. в размере, указанном в графе 6 таблицы, перечисляемый на расчетный счет № 364100000016 в ОАО «АСБ Беларусбанк», код банка – 795, УНП – 100690830, назначение платежа – 04002, получатель – главное финансовое управление Мингорисполкома;

представить в УП «Минский городской центр недвижимости» (организатору аукциона) следующие документы:

заявление на участие в аукционе;
документ, подтверждающий внесение суммы задатка, с отметкой банка;

подписанное соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона (в двух экземплярах) установленной формы, включающее обязательство по уплате в соответствии с законодательством штрафных санкций и иные требования;

дополнительно представляется:
индивидуальным предпринимателем – копия свидетельства о государственной регистрации индивидуального предпринимателя без нотариального засвидетельствования;

представителем индивидуального предпринимателя – нотариально удостоверенная доверенность; представителем или уполномоченным должностным лицом юридического лица Республики Беларусь – доверенность, выданная юридическим лицом, или документ, подтверждающий полномочия должностного лица, копии устава и свидетельства о государственной регистрации юридического лица без нотариального засвидетельствования, документ с указанием банковских реквизитов юридического лица;

представителем или уполномоченным должностным лицом иностранного юридического лица – легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и выписка из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть произведена в течение года до подачи заявления на участие в аукционе) либо иное эквивалентное доказательство юридического статуса в соответствии с законодательством страны происхождения с засвидетельствованным в установленном порядке переводом на белорусский или русский язык, легализованные в установленном порядке доверенность или документ, подтверждающий полномочия должностного лица, документ о финансовом состоянии, выданный обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией, с засвидетельствованным в установленном порядке переводом на белорусский или русский язык.

При подаче документов на участие в аукционе представители индивидуальных предпринимателей и юридических лиц, уполномоченные должностные лица юридических лиц предъявляют паспорт или иной документ, удостоверяющий личность.

Принем документов, консультации по вопросам участия в аукционе и ознакомление с имеющейся документацией осуществляются по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. № 6, с 14 июля по 8 августа 2014 г. включительно в рабочие дни с 09.00 до 13.00 и с 14.00 до 18.00 (по пятницам до 16.45).

Торги в отношении земельного участка проводятся при условии наличия двух или более участников. Победителем торгов признается участник, предложивший наиболее высокую цену.

С победителем аукциона либо с единственным участником несостоявшегося аукциона, выразившем согласие на внесение платы за право заключения договора аренды земельного участка в размере начальной цены предмета аукциона, увеличенной на 5 процентов, заключается договор на реализацию права проектирования и строительства капитальных строений (зданий, сооружений).

Победитель аукциона либо единственный участник несостоявшегося аукциона, в течение 10 рабочих дней со дня принятия Минским горисполкомом решения об изъятии и предоставлении ему соответствующего земельного участка, до обращения за государственной регистрацией в отношении земельного участка обязан:

- внести плату за предмет аукциона (часть платы – в случае предоставления Минским горисполкомом расщотки ее внесения);

- возместить Минскому горисполкому расходы по подготовке документации для проведения аукциона;

- выполнить условия, предусмотренные в решении об изъятии и предоставлении земельного участка в аренду;

- возместить организатору аукциона затраты на организацию и проведение аукциона, в т.ч. расходы, связанные с изготвлением и предоставлением участникам документации, необходимой для его проведения. **Информация о данных затратах, порядке их возмещения доводится до сведения участников аукциона до его начала при заключительной регистрации под роспись и оплачивается по предоставляемому организатором аукциона счету-фактуре.**

Оплата стоимости предмета аукциона осуществляется по безналичному расчету за белорусские рубли. По заявлению победителя аукциона Минский горисполком предоставляет расщотку внесения платы за предмет аукциона. Указанное заявление подается победителем аукциона в Минский горисполком не ранее заключения с организацией по землеустройству договора подряда на разработку проекта отвода земельного участка, но не позднее одного рабочего

дня после получения землеустроительной службой Минского горисполкома материалов об изъятии и предоставлении земельного участка.

После совершения названных действий, но не позднее 2 рабочих дней, Минский горисполком заключает с победителем аукциона либо единственным участником несостоявшегося аукциона договор на реализацию права проектирования и строительства капитальных строений (зданий, сооружений) и договор аренды земельного участка сроком на 5 лет.

Договор аренды земельного участка и возникновение основного на нем права аренды на земельный участок подлежат государственной регистрации в РУП «Минское городское агентство по государственной регистрации и земельному кадастру».

После истечения срока аренды земельного участка (5 лет), предоставленного по результатам аукциона, лицо, которому он предоставлен, в установленном порядке обращается в адрес Минского горисполкома с заявлением о продлении срока аренды соответствующего участка (заключении нового договора аренды), на основании которого по решению исполкома ему предоставляется земельный участок на указанный в заявлении срок, но не более чем на 99 лет, при условии внесения этим лицом платы за право аренды земельного участка, рассчитанной на основании его кадастровой стоимости с применением коэффициентов, установленных Советом Министров Республики Беларусь исходя из сроков аренды земельных участков.

Всем желающим предоставляется возможность ознакомления с землеустроительной и градостроительной документацией по земельному участку (в том числе с характеристиками расположенных на земельных участках инженерных коммуникаций и сооружений (при их наличии) и условиями инженерного развития инфраструктуры застраиваемой территории). Осмотр земельного участка на местности производится желающими самостоятельно в удобное для них время.

Контактный телефон: + 375 (17) 226-16-72.
Официальный сайт организатора аукциона: www.mgcn.by.

■ Вакол футбола

СЛЁЗЫ ПАД БРАЗІЛЬСКИМ НЕБАМ

Гаспадары мундзіялю пацярпелі самае буйное паражэнне ў сваёй гісторыі

Ад паўфінальнага матча Германія—Бразілія можна было чакаць шмат чаго: жорсткай барацьбы, інтрыгі да самай серыі пенальці, але хуткага і незабэжанага разгрому адной з каманд — наўрад ці.

Дагэтуль самым балючым успамінам футбольнай Бразіліі быў буйны проігрыш уругвайцам — 0:6 — на чэмпіянаце Паўднёвай Амерыкі ў 1920 годзе. Але тады Бразілія яшчэ не лічылася футбольнай краінай, і паражэнне ад паўночных суседзяў успрымалася як данасць. Іншая сітуацыя была ў фінале чэмпіянату свету-1998. Несумненна, бразільцы лічыліся фаварытамі, і па ўсёй краіне яшчэ да пачатку выраснага паядынку пачалі ўжо рыхтавацца да святочных мерапрыемстваў. Але ў фінале Раналда і кампанія, мякка кажучы, не змаглі пацвердзіць свой фаварыцкі статус, саступішы французам 0:3. Гэтае паражэнне на той момант стала самым буйным для Бразіліі на мундзіялях.

Сёлета «жоўта-зялёныя» перакрылі гэты антырэкорд. Пасля фінальнага свістка ў першым паўфінальным мат-

Бразільскія балельшчыкі са слязамі на вачах назіралі за паражэннем любімай зборнай.

чы складана было паверыць у лічбы на табло — 7:1. Адкуль узяўся гэты «вадаспад» галоў у першым тайме? Як топ-зборная толькі за шэсць хвілін магла прапусціць чатыры мячы? Правал бразільцаў у цэнтры поля, сапраўды, цяжка патлумачыць. Цяпер застаецца толькі канстатаваць факт: ніколі раней у плэй-оф чэмпіянатаў свету, якія пачыналіся з групавых турніраў, не было такіх разгромных перамог. Ды і больш буйная была толькі адна. У далёкім 1938 годзе турнір пачынаўся з 1/8 фіналу, а ўжо ў чвэрцьфінале Швецыя расправілася з Кубай — 8:0. Толькі ў гэтай гісторыі галоўныя дзеючыя асобы — зусім не топ-зборныя...

Што ні кажы, шкада і бразільскіх футбалістаў, і тым больш — мясцовых балельшчыкаў, якія са слязамі на вачах назіралі за паражэннем сваёй любімай зборнай, і вялікага трэнера таксама шкада.

Луіс Філіпэ Скалары (*галоўны трэнер зборнай Бразіліі — Аўт.*), як сапраўдны капітан карабля, які тоне, пайшоў на дно разам з экіпажам, прызнаўшы сваю віну за паражэнне: «Хачу папрасіць прабачэння за гэты вынік. Усё вырашылася ў тыя хвіліны, калі мы прапусцілі тры

галы за чатыры хвіліны. Пасля першага прапушчанага мяча каманда страціла кантроль. Гэта ненармальна, але такое здараецца. У нас вельмі маладая каманда, 14-15 гульцоў з якой згуляюць на наступным чэмпіянаце свету. І гэтае жудаснае паражэнне павінна стаць урокам для хлопцаў».

А зборная Германіі цяпер, дарэчы, выйшла ў лідары па колькасці забітых мячоў на чэмпіянатах свету, апырэдзішы якраз бразільцаў (221 супраць 220). Вось такая нямецкая прагматычнасць! Хаця, здаецца, і самім героям «бундэсманшафт» было няёмка за такі вынік... Зрэшты, гэта ўжо не іх праблема.

Дарына ЗАПОЛЬСКАЯ

У інтэрнэце з'явілася шмат карцінак з нагоды гэтага буйнога паражэння.

FIFA WORLD CUP
Brasil

СЁННЯ

Сонца	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск	4.50	21.39	16.49
Віцебск	4.32	21.36	17.04
Магілёў	4.40	21.29	16.49
Гомель	4.46	21.17	16.31
Гродна	5.07	21.52	16.45
Брэст	5.17	21.44	16.27

Месяц

Поўня 12 ліпеня.
Месяц у сузор'і Стральца.

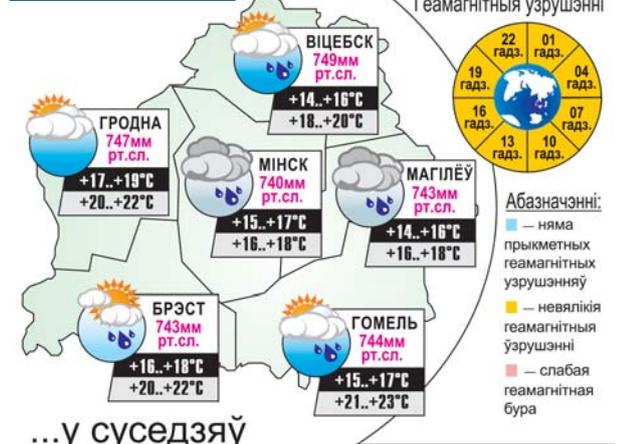
Імяніны

Пр. Іаанны, Марціна.
К. Амеліі, Антона, Віталія, Філіпа.

Фота Соф'і КУСЯНКОВАЙ.

ЗАЎТРА

...у суседзяў

ВАРШАВА	КІЕЎ	РЫГА
+21..+24°C	+23..+25°C	+20..+22°C
ВІЛЬНІЮС	МАСКВА	С.-ПЕЦЯРБУРГ
+19..+21°C	+19..+21°C	+16..+18°C

■ Факт

У кіно з Рыбаком

11 ліпеня ў кінатэатры «Мір» на «Славянскім базары ў Віцебску» пройдзе дабрачынная акцыя — паказ мультфільма «Як прыручыць цмока-2» для выхаванцаў дзіцячых дамоў і школ-інтэрнатаў. Спецыяльным госцем будзе пераможца «Еўрабачання-2009» Аляксандр Рыбак.

Зусім нядаўна артыст пачаў супрацоўніцтва ў адной з вядучых кінакампаній свету «Dream Works». Аляксандр, які агучваў галоўнага героя папулярнай анімацыйнай стужкі «Як прыручыць цмока» ў нарвежскай версіі, так нахніўся сюжэтам, што напісаў песню «Into a Fantasy», якая ў выніку стала саўндтрэкам другой часткі мультфільма. З прэзентацыяй кліпа на гэтую песню нарвежскі музыкант беларускага паходжання праехаў па розных краінах свету і цяпер завітаў на радзіму. Тым больш, з нашай краінай звязаны і найбліжэйшыя творчыя планы Рыбака: увосень ён плануе правесці ў розных гарадах серыю майстар-класаў і сумесных канцэртаў з мясцовымі дзіцячымі аркестрамі.

Вікторыя ЦЕЛЯШУК

Даты

Падзеі

Людзі

1856 год — нарадзіўся Нікола Тэсла, вядомы амерыканскі вынаходнік. «Тэсла» — так называецца адзінка вымярэння шчыльнасці магнітнага патоку. Імя амерыканскага навукоўца Тэслы стала шырока вядомым у навуковых колах канца XIX стагоддзя. Ён унёс вялікі ўклад у вывучэнне ўласцівасцяў электрычнасці і магнетызму. Апісаў магнітнае поле, якое верціцца, стварыў першыя ўзоры электратэхнічных генератараў і высокачастотны трансфарматар. Тэсла даказаў: «Існуе магчымаць вызначыць месцазнаходжанне карабля або падводнай лодкі з дапамогай электрамагнітных хваляў». Аднак яго ідэю не ўспрынялі ўсур'ез. І толькі ў 1930-я гады ў свеце пачалі ствараць першыя радыёлакатары. За сваё доўгае жыццё вучоны зрабіў амаль тысячу розных вынаходак і адкрыццяў, атрымаў амаль 800 патэнтаў.

1857 год — нарадзіўся (горад Віцебск) Анатоль Восіпавіч Бонч-Асмалоўскі, рэвалюцыянер-народнік, член арганізацый «Зямля і воля» і «Чорны перадзел». У 1879 годзе быў арыштаваны, высланы ў бацькоўскі маёнтак Блонь (цяпер Пухавіцкі раён). У 1881 г. удзельнічаў у стварэнні падпольнай друкарні арганізацыі «Чорны перадзел» у Мінску. У 1882 годзе зноў арыштаваны, заключаны ў турму. Адбыўшы пакаранне, арганізаваў у Блоні з жонкай сялянскі гурток самаадукацыі, з сярэдзіны 1880-х гадоў ператварыў Блонь у апорны пункт рэвалюцыянераў розных кірункаў (народнікаў, сацыял-дэмакратаў, сацыялістаў-рэвалюцыянераў). Быў адным з арганізатараў і кіраўнікоў Рабочай партыі палітычнага вызвалення Расіі і Блонскай сялянскай арганізацыі. Падчас рэвалюцыі 1905-1907 гг. ваяваў на барыкадах Чырвонай Прэсні ў Маскве. Дэлегат Усебеларус-

кага з'езда (1917 г.). З 1918 года жыве ў Мінску, актыўны ўдзельнік кааператыва руху. З 1926-га — у Маскве. Аўтар успамінаў. Памёр у 1930 годзе.

1900 год — нарадзіўся (вёска Стаўрова, цяпер Браслаўскі раён) Пётра Сергіевіч, беларускі жывапісец і графік, мастак-манументаліст. Вучыўся ў Віленскім універсітэце і Кракаўскай акадэміі мастацтваў. Яго творчасці ўласцівы вобразнасць, эмацыянальнасць, цікавасць да самабытнасці беларускай народнай культуры. Сярод твораў: партрэты «Беларуская настаўніца», «Партрэт жонкі», «Нарачанскі рыбак», тэматычныя карціны «Скарына ў працоўным кабінце», «Кастусь Каліноўскі сярод паўстанцаў 1863 г.». Значнае месца ў творчасці мастака займала купалаўская тэма. Жыццё сялян Заходняй Беларусі прасякнутае палотны «Жыццё», «Вяселле ў Беларусі», «Беларусы». Працаваў таксама ў станковай і кніжнай графіцы. Аўтар абразоў «Святы Францыск», «Маці Божая Паразоўская». Выканаў роспісы ў касцёлах у Сморгоні, Шарашове. Памёр у 1984 годзе.

Было сказана

Ганна АХМАТАВА, руская паэтэса, пісьменніца, перакладчыца:

«Будучыня, як вядома, кідае свой цень задоўга да таго, як увайсці».

УСМІХНЕМСЯ

Ваенныя звяраюць гадзіннікі:

— Значыць, заўтра збор у 10 гадзін. У каго гадзіннік электронны — у тысячу!

Злоўлены рыбак з размахам рук больш за тры метры!

— Што ты атрымаў на дзень нараджэння?

— Электрычны цягнік і па карку ад бацькі, таму што я не хацеў даць яму пагуляць.

У санаторыі па шматлікіх просьбах адпачывальнікаў арганізавалі свята з конкурсамі — хто вы-

п'е больш гарэлкі і хто скрывіць самы страшэнны твар.

Першы конкурс з-за заканчэння інвентару выйграў электрананцёр Пятровіч, які па недаглядзе адміністрацыі ўмудрыўся выступіць першым.

Другі конкурс, безумоўна, выйграў сантэхнік Сцяпанчык, калі яму сказалі, што ён спазніўся на першы конкурс.

Адлучанасць — іх звычайны стан. Гэта экстраардынарныя асобы, апантанія імкненнем да поспеху. Парасткі спагядлівасці, успрымальнасці знаходзяць у душах гэтых людзей жыватворную глебу. Калі размова ідзе пра неабходнасць перамяшчэння

па службовай лесвіцы, яны распраўляюць плечы і працягваюць сябе магутна і яскрава, хаця гэта спакойныя людзі, якія аддаюць перавагу магчымасці назіраць і дзейнічаць нетаропка. Яны прыносяць сябе ў ахвяру іншым і пазбягаюць сутыкнення з рэчаіснасцю, што можа стаць для іх маральнай стратай. Яны не баяцца выказаць свой пункт гледжання і робяць гэта заўсёды тактоўна.